ئەوێستا

نامەی مینەوی زەردەشت

دەزگای چاپ و بڵاوکردنەوەی

زنجیرەی ڕۆشنبیری

*

خاوەنی ئیمتیاز: شەوکەت شێخ یەزدین

سەرنووسەر: بەدران ئەحمەد حەبیب

* * *

ناوونیشان:

دەزگای چاپ و بڵاوکردنەوەی ئاراس، گەڕەکی خانزاد، هەولێر

س. پ. ژمارە: ١

www.araspublisher.com

ئەوێستا

نامەی مینەوی زەردەشت

مەتنی فارسی: جەلیل دوستخواە

لە راپۆرتی ئیران شناس: ئیبراهیم پورداوود

وەرگێڕی بۆ کوردی:

عومەر فارووقی

ناوی کتێب: ئەوێستا - نامەی مینەوی زەردەشت
مەتنی فارسی: جەلیل دوستخواە
لە راپۆرتی ئیران شناس: ئیبراهیم پورداوود
وەرگێڕی بۆ کوردی: عومەر فارووقی
بڵاوکراوەی ئاراس- ژمارە: ١٤٢
دەرهێنانی هونەری: بەدران ئەحمەد حەبیب
دەرهێنانی بەرگ: شکار شێخ عەفان نەقشبەندی
خۆشنووسیی بەرگ: هونەرمەند محەمەد زادە
پیت لێدان: دلاوەر سادق - عەزیز عەبدولخالیق
هەڵەگری: شێرزاد فەقێ ئیسماعیل- لوتفی عەبدولفەتاح
سەرپەرشتیی چاپ: ئاوڕەحمان مەحموود
چاپی یەکەم - چاپخانەی وەزارەتی پەروەردە، هەولێر- ٢٠٠٢
لە کتێبخانەی بەڕێوەبەرایەتیی گشتیی ڕۆشنبیری و هونەر لە هەولێر ژمارە (٢٤٣)ی ساڵی ٢٠٠٢ی دراوەتێ

بەناوی بەرزی ئەهورامەزدا

خوێنەری هێژا و زانا...

بۆ هەموومان ڕوونە ئێمەی کورد لە وڵاتێکدا ژیان دەبەینە سەر کە نیشتگای باووباپیرانمان بووە و هەزاران ساڵە ڕەگەز و نەتەوەی خوێنپاکی کورد لەم نیشتمانە موقەددەس و پیرۆزەدا ژیان دەبەنە سەر و هەرگیز لە داب و ڕەوش و نەریتی پێشینیان لایان نەداوە، ئەگەرچی هێرشی داگیرکەران بەزۆری شمشێر و گوللە و کۆت و بەند و گەمارۆی ئابووری و فەرهەنگی توانیویەتی تا ڕادەیێک ئایین و دابی خۆیانمان بەسەر داسەپێنن، بەڵام ڕەوشی پیرۆزی هەرەکۆنی کوردەواری هەروا لە کوێستانەکان و کوخەکان و گوندەکان و سینگی پیرە پیاوان و پیرەژناندا پارێزراو و دەست بەدەست و سینە بەسینە گەیشتە دەستی ئەم نەسلە و ئەرکی سەرشانی ئێمەیشە کە بەئاودێری درەختی هەرەکۆنی فەرهەنگ و زانستی نەتەوەی کورد تێبکۆشین، شاخ و بەرگی ئەو دارە زۆرتر و بەدەنەکەی ئەستوورتر کەین. یەکێ لە شوێنەوارە کۆنەکانی میللەتی ئێران کە کورد لە ڕۆژگارانی کۆندا خاوەن و دامەزرێنەری ئایینی شاریاری و شارداری و مەدەنییەت لە وڵاتی ئێراندا بووە نامەی پیرۆز و موقەددەسی ئەوێستایە کە وەکو کتێبی ئاسمانی حەزرەتی زەردەشتی مادی جێگای ڕێز و حورمەتی باقی ئایینەکانی ئاسمانی بووە تا ئەمڕۆکەیش کە چەند سەدە بەسەر هاتنی دینی ئیسلامدا تێپەڕیوە یەشتا ئەو کتێبە بەشێوەی ڕەسمی ڕێزی لێ دەگیرێت و بەپێی قانوونی بنەڕەتیی ئێران، دینی زەردەشت وەکو دینی ئیلاهی و ئاسمانی هاوڕێ لەگەڵ ئایینەکانی مەسیحی و یەهودی و موسڵمان جێگای حورمەت و ڕەسمییەتی هەیە.

من بۆ خۆم لەسەر ئەو باوەڕەم کە عینوان و ناوی کتێبی زەردەشت، کوردی پەتییە و (ئەوێستا) بەمەعنای ئێستاکەیە و لە کوردستانی ئێران و ئێراقڕا دێتەکار، بۆ وێنە:

چەلان قەندیل مەلای مەندیل بەسەر بوو

(ئەوێستا) شێخی سەرسەوزە و کەواشین (حەقیقی)......

نموونەی ئەمانە لە شیعر و ئەدەبی کوردیدا فرەوانن، بەڵام بەداخەوە قەڵەم بەدەستانی عەجەم کوردی نازانن.

مامۆستا شێخ محمد قانع، شاعیری هەرە مەزن و هێژای کورد کە بۆ هەتا هەتایە وەکو ئەستێرەیێکی پرشنگدار لە ئاسمانی فەرهەنگ و ئەدەبی کوردستاندا جێگیر بووە و شیعرەکانی وێردی سەر زمانی کۆمەڵانی خەڵکی کوردستان و چین و توێژەکانی نیشتمانی پیرۆزی ئێمەیە، سەبارەت بەئایینی زەردەشت و کتێبی پیرۆزی ئەوێستا فەرموویەتی:

کتێبی زەردەشت کە ئەوێستایە
وەک باقی کتێب خەڵاتی خوایە
بەزمان هەورامی هاتە سەر بەشەر

یانی های زەردەشت بووی بەپێغەمبەر
تا دەورەی خۆی بوو وەک باقی دینان
بەڵام نەسخ بوو ئەویش بەقورئان
ماریفەت و پیر وتەی شاڵیارە
کە پیرشاڵیار لە گشت دیارە
شاخی هەورامان، هەرچەند ڕەنجەڕۆم
زۆر چاک بزانە کە مەمنوونی تۆم
چونکە پاراستت تۆ ئەو زمانە
تێکەڵت نەکرد... لە گەڵ بێگانە

بەڕاستی، فەرموودەی مامۆستا قانع سەبارەت بەوەی ئەوێستا بەکوردی بووە زۆر جێگای بایەخ و سەرنجە و، من بۆ خۆم بەزۆر وشە و ناو گەیشتووم کە لەو مەبەستە نزدیکمان دەکاتەوە... جێگای سەرنجە، هەر کات لە کوردستان و زەردەشت ناودەبەن، لەگەڵ ئەویشدا ناوی پیری شاڵیار دێتە ئامازەوە و ئەویش ڕیشەی وا لە مێژوودا و هیچ لەوەدا گومان نییە کە نیشتمانی ئێمە و بەتایبەت شاخەکانی هەورامان، مەڵبەندی پیرۆزی ئایینی زەردەشت بوون، زۆر جێگای داخ و حەسرەتە کە مامۆستایانی غەیرە کوردی ئێرانی هەرگیز ئامادەی ئەوە نەبوون لەسەر بنەڕەتی ئەم دینە و کوردبوونی زەردەشت لەگەڵ ئێمەدا باس و گوتوبێژ بکەن و هەر کاتێ پای کەوتبێت و لەگەڵیان سەبارەت بەم مەبەستە دوابێتم بەزووترین کات و زۆر تەنگنەزەرانە وەڵامیان داومەتەوە کە ئێوەی کورد خۆتان دەخڵەتێنن و ئەوینداری کەسایەتی خۆتانن و لەم چەشنە قسە و گوتارانەی کە هیچ بنەڕەتیان نییە، کەچی ئێمە بۆ ئەوەی بیسەلمێنین زەردەشت کورد بووە و کتێبەکەی کوردییە و کوردستان مەکۆی ئەو ئایینە پیرۆزە بووە؛ بەڵگە و شوێنەوارمان فرەوانە، بۆ وێنە... هەموو ئەو مامۆستایانەی دەیانەوێت خۆیان بدەن لەم بوارە و بپەڕێنەوە ئەوپەڕی باسەکە.. دەبێ بزانن کە زەردەشت تاقە کەس نەبووە.

زەردەشت ناوی پیاوێکی زانا بووە لە خێڵی سپیتەمان و، هەروەکو چۆن بەدینەکانی تر دەبێژن مەسیحی و بودایی و موسڵمان، بەم دینەیش دەبێژن زەردەشتی و ئەوە دەلیلی ئەوە نییە ناوی پێغەمبەرەکەی زەردەشت بێت.

بەحەکایەت و ڕوایەتی ئەوێستا کە مامۆستا پورداوودلی کۆڵیتەوە لە ئایینی زەردەشتدا مەقاماتی دینی چەند کەس بوون و لەپاش پێغەمبەری مەزن ئەوانەی لە چوار قوڕنەی عالەمدا بوونەتە خەلیفە و جێگەداری ئەو. هەر بەزەردەشت ناویان بردوون... جەرەیانی پێغەمبەری گەورە (زەردوشترە) خاوەنی وشتری زەرد، (حەزرەتی زەردەشت) کە تەواو بووە، خەلیفەکانی بەناوی (زەردەشتۆم) بوونەتە جێنشینی و هەر کاتێ ئەویش وەفاتی کردبێت ئەوەیە شورایێکی ئایینی وەکو چۆن ئەمڕۆکە لە واتیکاندا عەمەل دەکەن، بەو شێوازە خەلیفە و جێگاهداریان تەعین کردووە و ناوی مەقامی ئەو بەڕێزە (زەردەشتۆم) بووە

و هەر ئەوەیە هەندێ کەس تووشی هەڵە و نالەباری بوون و یەک دەبێژێ زەردەشت کوردێ بووە لەناوچەی ورمێ و، یەکێ دەڵێت ئەو یەکێ تر بووە لە هامون و سیستان و بلوچستان و... لە ڕاستیدا هەموویان حەقیانە و لە تەواوی ناوچەکانی ئێرانی مەزندا، هەتا سنوورەکانی چین و تورکستان (زەردەشت) بووە و یەک لە پاش یەک تا کاتی ساسانیان ژیاون کە لەو کاتەدا موبەدی گەورە بەناوی (کورتێر) مەقامی موبەدی موبەدانی دانا و ئیتر ناوی (زەردەشتۆم) نابینین.

وەکو لە کتێبی کۆنی هەورامان دا، سید عبدالصمد توداری نووسیویەتی، پەیڕەوانی دینی زەردەشت تا سەدەی حەوتەمی کۆچی مانگی لە شاخەکانی هەوراماندا ژیاون و دژ بەموسوڵمانان شەڕیان کردووە و یەکێ لە مشایەخی تەریقەتی شازلی بەناوی شێخ عبدالرحمن ئەهدەل لە کاتی شەڕ دژی زەردەشتییەکانی هەورامان کوژراوە.

سید عبدالصمد لە کتێبی خۆیدا کە ناوەکەی (نور الانوار)ە نووسیویەتی، سەرکردەی زەردەشتییەکان (قوبادی مەزدەک)ی ناو بووە و لە شاخەکانی هەورامان دا چالاکی نواندووە.

دیارە مامۆستای زانا ئایتالله شێخ محمد مەردووخ کوردستانی (علیە الرحمە) لە مێژووی خۆیدا نووسیویەتی کە جەدی مەزنی ئەو بەناوی مەولانا گشایش هاتە هەورامان و پەرەی بەئیسلام داوە، بەڵام وەکو دەزانین بەر لەو، پیرخدری شاهۆ هاتووە و هەروا (کائوسای هەجیج) کە سوڵتان عبیداللە کە بۆ خۆی لە ڕیزی بنەماڵەی نەبووەتی ئیسلام بووە هاتووەتە ناوچە و بەپلەی (کەی ئوس) گەیشتووە و لەگەڵ خەڵکی سازاوە و هەمە چەشنەنەرمی و مەدارای کردە، هەر بۆیە ئێستاکەیش ڕێزی لێ دەگرن و خۆشەویستی خەڵکی موسوڵمانی ناوچەکەیە و مەقامی (کەی ئوسی) بووە.

-کەی ئوس- کاک ئوسا- کاک کاووس... مەقامێ بووە کە هەورامییەکان بەپێشەوای خۆیان وتووە و بەناوی (ئوسا) کە ڕیشەکەی لە کەی ئوس و ئەویش برای نەچیرەڤانی ساسانی و کوڕی قوباد و باوکی پاو بووە و ئێستا کە بەهەڵە کەی ئوسیان کردووەتە (کۆسە) و، ئەمەیش هەڵەیێکی گەورەیە کە محاوەرەوای لێ کردووە. سەیر لەوەدایە تا ئێستا باس نەکراوە کە لە شاری سەقزدا مەزاری پیری شاڵیار هەیە و گۆڕەکەی لە قەراخی خەندەقی قەڵای مێژوویی سەقز ماوەتەوە و لەسەر دەرگاکەی نووسراوە ئارامگای (پیرشەلاڵی) و ئەمەیش هەر هەڵەی محاوەرەی ئەم و ئەو هۆز و تایفەیە کە لە ناوچەکەدا فرەوانن و بەهەموان ڕادەگەینم کە ئەم مەزاری پیرشەلاڵی سەقزیش هەر مەزارێکی کۆنی پیرانی زەردەشتییە و بۆمان دەسەلمێنێت کە پیری شاڵیار واتە (وەزیر) لە ناوچەکانی کوردستاندا ژیاون و ئەرکی خۆیان ئەنجام داوە و، ئەمەیش ڕوون کردنەوەیەکی زۆر باشە بۆ داهاتووان کە بەیاری یەزدان، بەشوێنیدا بڕۆن و هەرچی مەبەستە ڕوونی بکەنەوە.

خوێنەری هێژا... لێکۆڵینەوە لە ئایینی زەردەشت و مێژووی کورد نیازی بەکتێبێکی جودا و پڕ ناوەرۆک هەیە و ئێمە لە مەبەستی ئەسڵی و سەرەکی خۆمان کە وەرگێڕانی ئەوێستای پیرۆز بەزمانی کوردییە دوور دەخاتەوە، بەڵام پێویست بوو تا ڕادەیەک لە وەڵامی ئەوانەدا کە خۆیان لە تەمەدونی کورد لا ئەدەن بەکورتی ئاماژە بکەم.

هیوادارم ئەهورای مەزن یارمەتیم بدات و بتوانم بەوەرگێڕانی وشە بەوشەی ئەو کتێبە موقەددەسەی کە چەند هەزار ساڵ تەمەنی هەیە و لەم شکڵ و شێوەدا لە دەست تۆفان و شەڕ و هێرش و ئاگر تێبەردان و قەتڵ و بڕ و قەلاچۆی دوژمنانی کورد و ئێرانی ڕزگار بووە و کەوتووەتە دەستی ئێمە، خزمەتێکم بەزمان و مێژوو و فەرهەنگی دێرساڵی کوردستان کردبێت و ئەمەیش هاندەرێ بێ بۆ ئەویندارانی شارستانیەتی نەتەوەی خوێنپاکی کورد کە لە مێژووی پڕ لە شانازی و سەروەری خۆیان غافڵ نەبن و بۆ خۆپێشخستنی لە کێبەرکێی فەرهەنگی گەلانی جیهاندا تێبکۆشن، لە هەمان حاڵدا و لەم پێشەکییەدا دەخوازم بەرپرسانی ئەو بنکە و مەڵبەند و دامودەزگا ڕۆشنبیرییانەی کە لە چوار پارچەی کوردستان و هەروا لە وڵاتانی ئەوروپایی و ئەمریکایی و ئیسکاندیناوی تێکۆشانیان هەیە، گۆشەیێک بکەنەوە بۆ کۆکردنەوە و نووسینی کولتوور و مێژووی کوردەواری و بەوەرگێڕان و نووسینەوەی شوێنەواری مەکتوب و سەرزارەکی کوردستان، خزمەتێکی شایان بکەن و کتێبخانەی نیشتمان دەوڵەمەندتر بکەن.

سەقز-عومەر فارووقی
١٣٨٠ کۆچیی مانگی

دەستپێک

ئەم دەفتەرەی کە گەیشتوەتە دەستی خوێنەرانی هێژا، بەهەوڵ و تێکۆشانی زانای پایەبەرز (جلیل دوستخواه) ئەسفەهانی کۆکراوەتەوە. چەند ساڵ بەر لە ئێستا کاتێ کە لە زانستگای تاران (کۆلیجی ئەدەبیات)[1] وانەم دەوتەوە، لەگەڵ ئەو بەرێزە ئاشنا بووم. لە کاتی ڕابواردنی پلەی ماجستێر و دوکتۆرا تێگەیشتم کە مرۆڤێکی زانا و بەهەستە و ئەو هیوایە لە مندا بووژایەوە کە ئەم لاوە خوێندەوارە دەتوانێ لە گۆڕەپانی ئێرانشوناسیدا هەنگاو هەڵگرێت و خزمەتێکی شایان بکاتە فەرهەنگی نەتەوایەتی و دێرساڵی ئەم سەرزەوینە.

گومانی تێدا نییە خوێنەرانی هێژا بەر لەمە، وتارەکان و مەقالاتی ئەو بەرێزەیان لە گۆڤارەکاندا خوێندوەتەوە و شاهیدی ئەوەن کە تێگەیشتنی من و هیوای من بەو لاوە زانایە بێهودە نەبووە، ئەویش لە کاتێکدا لەم چەند ساڵەی دواییدا چەند کەس لە بەساڵاچووانی بێ مایە و بێ سەواد دەستیان داوەتە کاری ئێرانشوناسی و کتێبی پیرۆزی ئەوێستایان کردووەتە شەمامەی یاریی و دەست بەدەست کایەی پێ دەکەن، جا بۆیە من لە دەست بەکاربوونی لاوان پێشوازی دەکەم کە بەر بەم ناهەمواریانە بگرین.

زۆر چاکە ئەویندارانی دەست بەتاڵ ئاگاداربن کە بەخۆشییەوە فرەیک لە لاوانی زانا لە ئەمریکا و ئەوروپا و ئێراندا بەخوێندنی ئەوێستا و فارسی کۆن و پەهلەوی و هەروا زمانی سنسکریت کە لە بنەماڵەی زاراوەکانی کۆنی ئێمەیە خەریکن و لە بیست و پێنج ساڵ لەمەو پێشەوە تا بەئیمرۆکە دەگات هەزاران کەس لە قوتابیانی زانستگاکان، کەم تا کورت، لەگەڵ ئەم زمان و زاراوانەدا ئاشنا بوون و ئێستایش لە سێ چوار جێگای تاران و لەناو زانستگاکاندا ئەم زمانانە بەشێوەی دەرس بەقوتابییان فێر دەکرێن.

ئێستاکە ئیتر کەس ناتوانێ بڵێت (ئەوێستا) بەزمانی (بزماری) بووە و، ئەگەر ئەو بەساڵاچووانەی کە ڕێگای ڕاستیان لێ ونبووە ئەم ئیدیعایە بخەنە بەرباس و لێکۆڵینەوە، دەبنە جێگای گاڵتە و تەحاتەحای زانایانی لاو و پسپۆڕانی ڕاستەقینە و، بەرهەمی ئەوانە غەیری بەرد و کلۆنییە کە بەم لا و ئەولای خۆیاندا فڕێ دەدەن.

هەمووان دەزانن کە زمانە کۆنەکانی ئارییایی وەکو (ئەوێستا) و (پارسی کۆن) و (سنسکریت) دژوارترین زوانە کۆنەکانی جیهانن و یەکجار لە زمانەکانی یۆنانی و لاتینی و عیبری قووڵتر و سەختترن. ئەو بەساڵاچووە گومڕاهانە گومان دەکەن دەتوانن بەوەپێشهێنانی چەند کتێبی بێ ناوەرۆک و پەڕەدڕاو، خۆیان بخەنە زومرەی ئێرانشوناسان، لە حاڵێکدا ئەو کەرەستەگەلی ئێستا وەبەردەستی ئەوان کەوتووە لەپێشدا لەلایەن زانایانی ڕاستەقینەوە فڕێ دراون، چونکە ئەوانە دروستکراوی هیندوستان و فەڕەنسەن و دانەرانی ئەو بەرهەمانە، هەرگیز ئێرانیان نەدیوە و لەگەڵ فەرهەنگی ئەم وڵاتە ئاشنانین.

---

(١) ناوی ئەم بەساڵاچووانە لە سەرەتای یەکەم بەرگی یەسنا (چاپی دووهەم تاران ١٣٤٠) نووسراوە.

ئەمرۆکە لە مەیدانی ئێرانشناسیدا، بەتایبەت ئەوێستا، سەدان بەرگ کتێب بەزمانە مەزنەکانی ئەوروپایی وەکو ئاڵمانی و ئینگلیسی و فەڕەنسە و ڕووسی و ئیتاڵیایی بەقەڵەمی زانایانی ناودار و ڕۆژهەڵاتناسانی پایەبەرز کەوتووەتە بەردەستی ئێمە و ئیتر هەر کەس بیهەوێت لەم ڕێگایەدا هەنگاو هەڵگرێت پێویستی بەڕێنوێنی ئەوانە. ئیتر هیچ کەس بەقسەی کانگا Kanga و دارمستتر -Dar mesteter و هەڤاڵانی ئەوان ناکات.

هیربود (کانگا) کە لە مانگی مارسی ١٩٠٤ی زایینی و لە تەمەنی شەست و پێنج ساڵیدا کۆچی دوایی کرد، لەناو ڕۆژهەڵاتناسانی ڕۆژئاوادا نێوبانگی نەبوو. دارمستتر کە لە ساڵی ١٨٩٤ی زایینی کۆچی دوایی کرد، توانی بگاتە ناوونیشان، بەڵام پاش ماوەیەکی زوو، هەڵەکانی کەوتنە ڕوو، نووسراوەکانی بێ بایەخ بوون. بیستوومە یەکێ لەو بەساڵاچووانە وتوویەتی مەعنای (ئەوێستا) لە فەرهەنگی کانگادا دۆزیوەتەوە. دەی با بزانین ئەم فەرهەنگە بۆ خلەتاندنی مرۆڤی ساویلکە چی تێدایە.

(کاولجی ئی دلجی کانگا) لە پارسیەکانی هیندوستان، ساڵی ١٩٠٠ی زانینی بەرهەمێکی بەناوی فەرهەنگی ئەوێستایی گجراتی -ئینگلیسی- لە شاری بەمبەیی چاپ کرد کە بەشێوەی ئەوێستایی یان (دین دەبیرە) نووسراوە. کەچی ئەو کە لافی زانینی ئەوێستای لێئەدا تەنانەت لەگەڵ ئەلف و بێی ئەوێستاییش ئاشنا نییە. ئیتر من نازانم کابراکە خەت و شێوەی نووسینی ئەوێستایی نازانێت، چۆن هاتووە و فەرهەنگێکی بەو شێوە چاپ و بڵاو کردووەتەوە.

ئەو کتێبانەی کە بەناوی پێداچوونەوەی (یەسنا) و غەیرە چاپ و بڵاوکراونەتەوە، هەر ئەو شەرحەن کە بۆ خۆم لەسەر ئەوێستام نووسیوە، بەڵام هاتوون، نووسینەکەی منیان مەسخ کردووە. فەرهەنگی ئەوێستایی کانگا کتێبێکە لە شێوەی (فەرهەنگی ئەنجومەن ئارای ناصری) کە بایەخی شوێنەوارەکەی کانگا، هەر بەقەدەر بایەخی فەرهەنگی ناوبراوە. بێجگە لەوە کانگا، بەیارمەتی هیربودی زانا (دهابر) Dahabar ساڵی ١٩٠٩ی زایینی فەرهەنگێکی ئینگلیسی ئەوێستایی چاپ و بڵاو کردەوە و چاپکەرەکەی کە ساڵی ١٣٣١ی هەتاوی بەرانبەری دیسامبری ١٩٥٢ی زایینی کۆچی دوایی کرد، دیباچەییێکی بۆ ئەم فەرهەنگە داناوە و نووسیویەتی.

بۆ چاپی ئەم فەرهەنگە لە نووسراوەکانی گیگر Geiger و جەکسون gackson و بەتایبەت فەرهەنگی ئێرانی کۆنی بارتولمە Bartholomae کە ئاغای کانگا نەیانیدیبوو کەڵکم وەرگرتووە.

لەم دیباچەدا بۆمان دەردەکەوێت کە فەرهەنگی ئەوێستایی گوجراتی ئینگلیسی کانگا، دەبێ چۆن بەرهەمێک بێت.

بەداخەوە ئەم بەرهەمە لە هەڵە و غەڵەتوپەلەت خاڵی نییە و، هەروا (کانگا) لەنێو ساڵەکانی ١٨٨٠ ١٩٠١ی زایینی لە بەمبەیی چاپ و بڵاوکراوەتەوە. (کاوسجی ئی دلجی کانگا) هیربودێکی زانابوو کە ماوەی چل ساڵ لە فێرگەی مەلا فەیروز لە شاری بەمبەیی هیندوستاندا وانەی دەوتەوە و ئەو کتێبانەی کە دایناون و ناوم بردن بەغەیری شەرحی ئەوێستا بەزمانی گوجراتی، هەموویان لەلای من هەن و سوودیان لێ وەردەگرم، ئەڵبەتە ئەو، ئێستا کۆچی دوایی کردووە و نابێ ناوەکەی لەگەڵ هیربود (مانک

فریدونجی کانگا) کە حەمدی خودا هەر ماوە و زانایێکی پایە بەرزە بەسەهو بگرین. ئەمانەی نووسیم لەبەرئەوە بوو ئەگەر ناوی فەرهەنگی کانگاتان ژنەفت، بزانن کێ بووە و بەرهەمەکەی چۆنە، چۆن بەو شێوە بەلای منەوە جێگای سەرنج نییە. ئیتر بەکوردی و کرمانجی ئەڵێم. ئەوانەی کە دەعیەی زانایی لەم بوارەدا لێئەدا هیچیان پێ نەبوو و قولابی و بەدەڵی و کەشکین.

هەر لەم عەوامانە، بەساڵاچوویێکی دی هەیە کە بەوتەی تورکەکان زمانی (ئەجنەبی)ش دەزانێ و خۆیشی ئەڵێت کە ئەزانیت و دی وەرگێڕاوێ ئەوێستای (انکتی دوپرون) و وەرگێڕاوی (زەندئەوێستا)ی (دارمستتر) بەڕووی مندا دەکێشێت.

باشە... وەرگێڕاوی ئەوێستای دوپرون لەپاش دوو سەد ساڵ بەکاردێ؟ یان کتێبی فیزیک و کیمیای سەدو دوسەد ساڵ لەمەوپێش، ئێستاکە بۆ خەڵکی جێگای سوودن؟ دەی با بزانین (انکتیل دوپرون)کێیە و وەرگێڕاوی ئەوێستای ئەو چۆنە؟

یەکەم جار لە ساڵی ١٧٠٠ی زایینیدا کتێبێک سەبارەت بەدینی پیرۆزی زەردەشت لە ئەوروپا بەقەڵەمی ڕۆژهەڵاتناسی بریتانیایی بەناوی توماس هاید tomashayde چاپ و بڵاوکرایەوە کە ئەویش ناوەڕۆکی بەرهەمەکەی لە سەرچاوە نووسراوەکانی یۆنانی و ڕۆمی و ئێرانی و عەرەبی کۆ کرابوو، لەوانەیە چەند کاتی تر یەکی لەو بەساڵاچووانە تامەزرووانەی تریان خودا نەخواستە لاوێکی ساویلکە و بەتەمای ناو بێت و ئەم بەرهەمە بۆ من قوت کاتەوە، چۆن زانینی زمان مەرجی تێگەیشتن لە کتێب نییە و ئەم کتێبەیش بەزمانی لاتین نوسراوە.

هەر ئەم کارە وای کرد کە (ئەبراهام انکتیل دوپرون Abraham Anquetil du Perron) فەڕانسی لەگەڵ ئایینی زەردەشت ئاشنابوو و لەبەر ئەمە ڕێگای هیندوستانی گرتە بەر و لەگەڵ پارسیەکاندا گوتوبێژی کرد. لە٢٤ی فەوریەی ١٧٥٥ی زایینی لە بەندەری لوریان (Lorient) سواری پاپۆڕ بوو و لەو کاتەدا بیست و شەش ساڵ تەمەنی بوو و لەبەر ئەوە خەرجی ڕێگای پێنەبوو، لەناو کەشتی دەستی کرد بەکاروئیش و پاش شەش مانگی لە دەهەمی مانگ ئوتی ئەو ساڵەدا گەیشتە (پوندیشریPondichery) لە قەراخی ڕۆژهەلاتی هیندوستان و خەلیجی بەنگالەوە پاش ڕەنج و کوێرەوەری فرەوان، بۆ ٢٨ی ئاوریلی ١٧٥٨ی زایینی خۆی گەیاندە سورت (Surt) کە بەندەرێکی هەرێمی بەمبەییە و ماوەی سێ ساڵ تا ساڵی ١٧٦١ لەوێ مایەوە.

مامۆستای دوپرۆن لەوێ بەناوی (دەستورداراب) لەگەڵ ئەوەی خۆیشی زۆر شارەزا نەبوو، بەڵام هەر چۆن بوو، ئەمی تێگەیاند، چونکە پارسیەکانی هیند بەشێوەی سوننەتی و نیژادی و پشتاوپشت مەزدیەسنایان، یادگرتووە و هەرچەند ئەمە میراتێکی مەزن و پیرۆزە، بەڵام لەباری عیلمیەوە ئەرزشی ئەوێستای ئەلعانی نییە کە بەشێوەی عیلمی و زمانشناسی دانراوە.

لەوەدا گومان نییە کە دەستورداراب، ڕۆژگاری خۆی یەکێ لە پێشەوایانی زانای ئایینی زەردەشت بووە لە هیندوستان کە دەستپەروەردەی (دەستورجاماسبی کرمانی) بوو و ئەویش کەسێ بوو کە بۆ سەرکەشی پارسیەکان و گەیاندنی دابونەریتی ئایینی زەردەشت بەهاوکێشانی خۆی چوو بووە هیندوستان و پێیان

دەگوت ولایەتی.

لەو ماوە کەمەیدا کە لە (سورت) بوو دوو سێ کەس لە پارسیەکانی هیند زانستی ئایینی لەو فێربوون کە یەکێ لەوانە هەر ئەم دەستورداراب، مامۆستای انکتیل دوپرون بوو، ئەوی تریان دەستورکاوس بوو. دەستورجاماسب کرمانی لە ڕۆژی ئەنیران (سێهەمین ڕۆژ)ی مانگی گوڵانی ساڵی ١٠٩٠ی یەزدگردی: ٢٦ی نوامبری ١٧٢٠ی زایینی لە کرمانەوە چووە هیند و پاش هەشت یا نۆ مانگ، ساڵی ١٧٢١ گەڕاوە بۆ کرمان.

دەستورداراب کوڕی موبەدزۆراب کوڕی موبەد بەهمەن کوڕی موبەدبارام کوڕی موبەدفرامەرز کوڕی موبەدشاپور کوڕی موبەد کەی قوباد لە بەهمەنی ڕۆژ (ڕۆژی دووهەم) لە مانگی سپندارمەز (ڕەشەمە) ساڵی ١١٤١ی یەزدگردی: ئوتی ١٧٧٧ زایینی وەفاتی کرد و حەفتا و پێنج ساڵ تەمەنی بوو.

من بۆ خۆم لە بەرواری ڕۆژی حەوتەمی مانگی ژانویەی ١٩٣٤ لە شاری (سورت) بووم. دەستور بەهرام ئیرەج کومانا (Kumana) لەو کاتەدا پەنجا و پێنج ساڵ تەمەنی هەبوو و حەوتەمینی نەتەوەی (دەستورداراب) مامۆستای (یینکتیل دوپرون) بوو، هاتە بەرەوپیری من و ئەو کتێبەی کە ئێستا لە کن منە سەبارەت بە (دوپرون) و (دەستورداراب) دانراوی (جیوانجی جەمشیدمەدی) بەرەسمی یادگاری دایە دەستی من ئەو کاتە من لەگەڵ ئەو موبەدی پاک نیژادەدا چووینە ئەو میوانخانەی کە دەستورداراب لەوێدا بۆ، ماوەی سی ساڵ زەند و ئەوێستای فێری ئەنکتیل دوپرون کرد. ئەو هۆدەی کە دەرس و باسی ئەو دوانەی لێ دەکرا، سووتا بوو، باوکی دەستوربەهرام ئیرەج کومانا کە بەدەستور (بەهمن نەوشیروان) مەشهور بوو هێشتا زیندوو و هەشتا و چوار ساڵ تەمەنی بوو.

(انکتیل دوپرون) کە زمانی فارسی دەزانی ئەوەی کە لە مامۆستای خۆی دەستووردارابی دەژنەوی، دەینووسییەوە و ڕاپۆرتی زەند و ئەوێستای لە دوای سێ ساڵ تەواو کرد. سەرنجی ئەم نووسینانە پێمان دەڵێن کە بەداخەوە لە وتەکانی مامۆستای خۆی تێ نەگەیشتووە. انکتیل دوپرون، لە پازدەی مارسی ١٧٦١ی زایینی سورتی بەجێهێشت و چووە ئەوروپا و لە زانستگای ئەکسفورد خەریکی موقابیلە و بەرانبەرکردنی ئەو کتێبە دەستنووسانەی ئەوێستا و پەهلەوی بوو کە لە هیندوستان دەستی خستبوون و لەگەڵ نوسخەکانی نامەخانەی (بودلیان) بەرانبەری کردن و، ئەنجا لە بەرواری ١٤ی مانگی مەی١٧٦٢ی زایینی چووە پاریس و سەد و هەشتا بەرگ کتێبی دەستنووسی خۆی کە بەزمانەکانی ئەوێستا و پەهلەوی و پارسی و سنسکریت بوون بەنامەخانەی نەتەوایەتی ئێستای پاریس، ئەسپارد. پاش ئەوەبوو، سەر ئەنجام لە ساڵی ١٧٧١ی زایینیدا وەرگێڕاوی ئەوێستای خۆی بەناوی (زەند ئەوێستا) (Zand Avsta) لە دوو بەرگدا چاپ و بڵاو کردەوە و بۆ خۆیشی لە ساڵی ١٨٠٥ی زایینی کۆچی دوایی کرد.

لەپاش ئەو بۆ ماوەی شەست ساڵ کەس لە ئەوروپادا قەرەی ئەوێستا نەکەوت بەغەیری کلکر: Kleuker کە زەند و ئەوێستای ئەنکتیل دوپرونی کردە ئاڵمانی و ساڵی ٧٧-١٧٧٦ی زایینی بڵاوی کردەوە.

پێی ناوێ بڵێم و دیارە کە ئیتر ئەو شوێنەوارەی دوپرونەیەک سەدە زیاترە لە زومرەی ئەوێستا شوناسی داناوی نییە و بایەخی پێ نادرێت. ئەو سەربەرزییە بۆ ئەو بەسەکە لە پێشاهەنگانی ئەم ڕێگا سەخلەتە بووە و سەفەری ئەو لەو هەلومەرجەدا بۆ وڵاتی هیندوستان، ماجەراییکی سەرنج ڕاکێش و جێگای ئافەرینە. ئێستایش لەو کتێبە ئەستورە تەنها دیباچەکەی کە باسی پارسیەکانی وڵاتی هیند دەکات جێگای سوود و سەرنجە، ئەگەرچی لەو دیباچەیشدا هەڵەی فرەوان دەکەوێتە بەرچاو و، هەرچی کە لەوێدا باسی کرابێت نابێ بەتاقانەی بزانین. ئەو هەڵانەی لە کتێبەکەی (مدی): (Mudi) خراوەتە بەر باس.

زانا (ئوژون بورنوف Eugene Burnouf) ڕۆژهەڵاتناسی فەڕەنسی بناغەی زانستی بۆ ئەوێستاشناسی دامەزران و ئەویش وەکو زۆربەی زانایانی سەدەی نۆزدەی فەڕانسە تێگەیشت کە زمانی سنسکریت لە بنەماڵەی زمانی ئەوێستایە و دەبێ بۆ لە یەکدانەوەی ڕووبکەینە کتێبی مەزنی هیندوەکان بەناوی (ودا) (Veda) و، بەم شێوە ئەوێستای لە چوارچێوەی ڕاپۆرتی کۆنی پێشوو هێنایەدەر (هات) لەگەڵ یاداشت گەلێکی زۆردا لە ساڵی ١٨٤٠-١٨٤٦ی زایینی بەشی نۆهەمی یەسنای چاپ و بڵاوکردەوە.

یاوەری بورنۆف بۆ وەرگێڕان و ئامادەکردنی سنسکریت، نریوسەنگ (Neryosang) کوڕی (دهاول:Dhavel) موبەدی پارسیەکانی لە پایانی سەدەی دوازدەهەمی زایینی بوو.

کاتێ بورنوف سەرنجی سنسکریتی، نریوسەنگی دا و تەرجەمەکەی دوپرۆنی چاو پێکەوت، زانی

کە ئەو تەرجەمە بناغەیێکی باشی نییە و لە ڕووی وەرگێڕاوێکی کۆنی سوننەتیوو ئەنجام دراوە و ئەوانەیە کە لە موبەدانی سورتی بیستووە.

پاش وەفاتی بورنوف لە ساڵی ١٨٥٢، تاقمێ لە زانایانی پەهلەوی و ئەوێستاشناسی و سنسکریتناس هاتنە مەیدان و هەر کام بەنۆرەی خۆیان ئاسەواری بەنرخیان خوڵقاند و بۆیان بەجێ هێشتین کە ئەگەر لەسەریان بڕۆین باسەکەمان دوور و درێژ دەبێ.

دارمستتر Darmesteter لەناو ئەمانەدا کەسێکە کە تەرجەمەی ئەوێستای خۆی لە سێ بەرگدا ساڵەکانی ١٨٩٢ - ٩٣ بڵاو کردەوە و ئەوەی ئاسان بووە وەریگێڕاوەتە سەر زمانی فەڕانسی و ئەوەی نەختێ دژواربوو، کردوویەتی بەزەند و ڕاپۆرتی پەهلەوی. لەبەر ئەمە زماناسی ناودار بەناوی میە meillet کە مانگی سپتامبری ١٩٣٦ی زایینی فەوتی کرد گوتوویەتی: وەرگێڕاوی گاتهای دارمستتر کە لە ڕووی ڕاپۆرتی پالەوی کراوە کارێکی هەڵەیە چونکە بنەمای ڕاپۆرتی سەرەکی پالەوی دروست نییە.

لەنێو دوو سەد و سی و هەشت بەندی گاسەکاندا، کەمتر بەندێکم دیوە کە دروست بن و بەداخەوە دارمستتر لە مانا و کاکڵی ئەو بەندانە تێ نەگەیشتووە و ئەوەی ئەو نووسیویەتی لەگەڵ شوێنەواری باقی ئەوێستاناسەکاندا ناخوێنیتەوە و باقی کارەکانیش بەداخەوە هەروایە و ئەم مەعنایە دەگرێتەوە.

دارمستتر لەگەڵ ئەم کەم کاریەیشدا، لە زانایانی هۆشیار و زیرەکی ئەم چاخە بوو و، زۆری پێ مەلولم کە ساڵی ١٨٩٤ی زایینی و لە تەمەنی چل و پێنج ساڵیدا وەفاتی کرد.

دارمستتر لە٢٣ی فەوریەی ١٨٨٦ تا یازدەی فەوریەی ١٨٨٧ی زایینی لە وڵاتی هیندوستان بوو و شارەکانی پارسینشینی بەمبەیی و (پونەونەوساری) و (سورت) و پێشاوەری دیبوو و لەگەڵ چەندکەس لە دەستوران و سەرگەورەکانی پارسی هەڤاڵ و دۆست بوو، بەڵام لەوە دەچێ پارسیەکان پێشوازیان لێ نەکردبێت، کەچی لەگەڵ ڕۆژهەڵاتناسانی وەکو (وست West) بریتانیایی و هۆگ (Havg) ئاڵمانی و منان Menant فەڕانسی و جکسن gackson ئەمریکایی و زۆر کەسی تر زۆرباش بوون و لە نووسراوەکانیاندا بەخێر و خۆشی ئاماژەیان پێ کردوون.

کەم کەس دەناسم وەکو دارمستتر بکەوێتە بەر لۆمە و گاڵتەی توێژکاران، ڕای ئەو سەبارەت بەمێژووی کۆنی ئەوێستا بوو بەهۆی هەڵوێستی چەندکەس لە زانایان، چونکە دەیەویست مێژووی ئەوێستا ببەستیتەوە بەمێژووی یەهودەوە.

ئەوانەی کە ئێرانیان خۆش دەوێت و لە ناکاو چاویان دەکەوێت بەئەوێستای (دوهارلە:Deharle)یان دارمستتر و، غەیری ئەم دوو بەرهەمە ناجۆر و بێ مەسرەفە، بەرهەمی تر ناناسن، وا باشە لە نێوان سەدان کەس ئەوێستاناسانی مەزن و زانادا ئەم دووانە بخەنە ئەولاو و، بەتانەوتەشەر و قسەی بێ سەروبن لۆمەی من نەکەن، چونکە من ئەو دوانە و هەڤاڵەکانیان زۆر چاک دەناسم و ئەگەریش بەم بۆنەوە توانج و تەشەر لێبدەن و هێرش بکەنە سەر من، تەنها بۆ وەدەستهێنانی تیکەنانێکە و ڕەزایەتی ئەربابەکانیان و بۆ ناو دەرهێنانە.

ئەمڕۆکە وڵاتی ئێمە بەر لە هەموو شتێ پێداویستی بەلاوانی خوێندەوار و غیرەتمەند هەیە کە بتوانن میراتی پیرۆزی باپیرانی خۆیان ڕابگرن و ئیزنی ئەوە نەدەن ئەم بەساڵاچووانەی بێ سەواد و تووڕە و تەوەزل و هیچ نەزانانە، کە نامەوێ ناویان ببەم، دەست بکەن بەعەوامبازی و ببنە هۆی دڵساردی و ناهومێدی خوێندەواران و زانایانی.

جەوان لەکۆتاییدا، دەخوازم یەزدانی مەزن یارمەتی لاوی تێکۆشەر و زانا و پاکتینەت جەلیل دوستخواه بدات و ڕێگای ڕزگاری بێنێتە بەرپای.

تاران گەلاڕێزانی ١٣٤٢ی هەتاوی

ئیبراهیم پورداوود

نووسینی فارسی ئەم نامە پیرۆزە پێشکەش دەکەم بەهەموو پاکان و ڕاستان و ئازادەکان و بەوانەی بیرکردنەوەیان چاکە و ئاخاوتنیان چاکە و ڕەفتاریان چاکە و بەو مرۆڤە ئازادانەی کە ئاواتیان سەرکەوتن و شادمانی و ژیانی خۆش و سەربەستە بۆ دانیشتوانی ئەم بووم و بەرەو بەوانەی ئامانجی ئاخری و بیر و کردەوەیان، ژیانێکی شاد و بەختەوەرانەیە بۆ دانیشتوانی سەر ئەرز و زەوین بەتێکڕایی.

پێشکەشە

جلیل دوستخواه

(تاران)

پێشوتار

ئەوێستا کۆنترین نووسراوەی ئێرانیانە، کاتی ئەم بەرهەمە ئەگەرچی بەدروستی ڕوون نییە، بەڵام بەلانی کەمەوە دەگەڕێتەوە بۆ دە سەدە بەر لە زایینی مەسیح.

ئەوەی کە ئەمڕۆ وا لە بەردەستی ئێمەدا و ناومان ناوە (ئەوێستا)، هەموو ئەو کتێبە مەزنە نییە کە لە ڕۆژگارانی هەرە کۆنی ڕابردوودا کەڵکی لێ وەرگیراوە. لە ڕاستیدا بەشێکی فرەوان لەم کتێبە مەزنە لە کاتی هێرشی دوژمنان و گێرەوکێشەی جۆر بەجۆری ڕابردوودا تێداچووە و بووەتە قوربانی نەزانی و دڕندەخوویی ئەهریمەن سروشتان.

لە ڕوایەت و نووسراوەکانی زەردەشتی دەبێژن ئەوێستایان کە بەدێری زێڕین نووسیبوو و لە دژی نپشت، واتە لە دەبیرخانەی پادشاهیدا دەیانپاراست.

ئەوێستای ڕۆژگاری ساسانیان ٣٤٥٧٠٠ وشە و زەند (شێوەی پالەوی) ٢٠٩٤٢٠٠ وشە بوو، کەچی ئەمڕۆکە لە مەتنی ئەوێستا ٨٣٠٠٠ واژەمان بۆ بەجێ ماوە.

ئەسڵی ئەوێستا ٢١ نەسک واتە کتێب بووە بەرانبەر ٢١ واژە نیایشی... یە تائەهووئیریوو... کە لە دوعا و نزا گرنگەکانی ئایینی مەزداپەرستی بووە و شەرحی ئەو دەنووسین.

بەڵکو دەمەوێت، هەڵبژێراوێکی ئەوێستا، بەزمانێکی سادە و ساکار و ڕوون بخەمە بەردەستی فارسی زمانەکان و چەشمەیی لەبیر و باوەڕ و جیهانبینی قەدیمی ئێرانییەکان بەخوێنەران بناسێنم.

هەر بۆیە لە وتاری دوور و درێژ سەبارەت بەئەوێستا و سەرنجی ورد لە چەند و چۆنێتی بەشەکانی ئەو خۆم لائەدەم و تەنیا ئاچەرێک ئەدەمە دەستی خوێنەران تا خۆیان هەنگاو هەڵگرن و لەو سەرچاوانەی کە بەختەوەرانە لە ڕۆژگاری ئێمەدا فرەوانن سوود وەرگرن.

ئەو زەمانەی کە ئەوێستای پێ نووسراوە و بەزمانی ئەوێستایی ناوی دەرهێناوە، یەکێ لە زمانە قەدیمەکانی بەشی ڕۆژهەڵاتی ئێرانە کە زەمانی ڕەواج و برەوی ئەومان بۆ دەرنەکەوت و هەرچەند قسەی زۆری لێکراوە، بەڵام من نامەوێ لێرەدا ئەوانە بهێنمە گۆڕ.

لە هەر حاڵ زمانی ئەوێستایی یەکێ لە زمانە مەزنەکانی ئێرانی قەدیم بوو و لەگەڵ زمانە کۆنەکانی وەکو سنسکریت و پارسی کۆن قەومایەتی نزدیکی هەیە و زۆربەی واژەکانی ئەوێستا بەکەمێ ئاڵوگۆڕ، لە زمانی فارسی ئەمڕۆدا هەن.

شێوەی نووسین و خەتی ئەوێستایی یەکێ لە شێوازە گرنگەکانی نووسین لە دنیادایە کە دین دەبیرەی ناو بووە و، بەمەعنای خەتێ کە لەچاخی ساسانیاندا ئەوەی لە ئەوێستا مابوو، بەشێوەی قەدیم بەشیان کرد بە٢١ نەسک (نوسخە) کەناوەکان و شەرحی ئەم نوسخانە لە کتێبی پالەوی (دین کرد) و کتێبەکانی تر نووسراوە.

نەسکەکانی بیست و یەکانەی ئەوێستا سێ بەش بوون بەم شێوە.

١- نەسکەکانی گاسانیک لە زانست و کاری مینەوی.

٢- نەسکەکانی داتێک لە زانست و کاری جیهانیدا.

٣- نەسکەکانی هاتک مانسریک لە باسی کردەوەکانی جیهانی خاکی و جیهانی هەتاهەتایی.

ئەوێستای ئێستاکانە شەش بەشە، بریتین لەگاساکان، یەسنا، یەشتەکان، وردەئەوێستا، ویسپرو، وەندیداد، کە لە جێگای خۆیدا سەبارەت بەهەرکامیان قسە دەکەین.

***

ئەوێستا لە یەک زەمان و بەدەست یەک نەفەر نەنووسراوە، گاساکان کە قەدیمیترین بەشی ئەوێستان بەبێگومان لە هەڵبەستەکانی زەردەشتن و تەمەنیان دەگەڕێتەوە بۆ دە سەدە بەر لە زایینی مەسیح، بەڵام بەشەکانی تر لە ڕۆژگارانی پاش زەردەشت و بەدەستی کەسانی تر نووسراون و زۆر شتی وا هەن کە لەگەڵ ئایینی زەردەشت نەبوون، بەڵام پاشان تێکەڵی بوون.

من نامەوێ لێرەدا سەبارەت بەئەوێستا تەحقیق بکەم و باسێکی تەواو و لێکۆڵینەوە بخەمە بەرچاوی خوێنەران لەو شێوەی کە نووسراوەکانی دینی پێ دەنووسن.

سەبارەت بەچلۆنایەتی پەیدابوونی ئەم شێوە نووسینە گوتار فرەوانە کە لێرەدا باسی ناکەین، تەنیا لەبەر ئەوەی خوێنەرانی ئەم کتێبە نموونەیان هەبێت، چەند دێڕ بەشێوەی ئەوێستایی و دین دەبیرە کە بەندێکە لە گاساکان، لێرەدا دەنووسین بێگومان هەر ئێرانی ئازادیخواز و زانا، کاتێ لە مەزنایەتی ئەوێستا و تێداچوونی بەشێکی مەزنی ئەو بەرهەمە موقەددەسە ئاگادار دەبێ، بەتوندی دادەچێت و غەم و پەژارە دایدەگرێت و ئەمە بەسیاچارەگی و ڕۆژە ڕەشی دەزانێ، بەڵام ئیتر ئەمڕۆکە دەبێ باوەڕکەین، کارێ لە دەست ئێمە نایێت و ناتوانین ئەو فەڕ و شەوکەتی دێرینە وەدەست خەینەوە، بەڵام دەتوانین دەست بدەینە دەستی یەک و ئەو کۆڵەکە شکاو و دیوارە قڵیشاوانە ڕابگرین و لە تەواوی ئەمانە، تۆشەیک بۆ سەفەری ئەمڕۆ و بەیانیمان بخەینە لا.

ئەم ئەوێستایە، ئێستاکەش ئەوەندە مەزنە کە ئێمە بەسەرنجی ئەو بتوانین ڕابردووی پڕ لە سەروەری و سەربەرزی باووباپیرانمان بناسین و پێیی بنازین. لەم ئاوێنە ساف و بێ گەردەدا ئەتوانین تەماشاکەین کە چۆن ئەوانەی بەر لە ئێمە لەم نیشتمانەدا ژیانیان بردووەتە سەر، خاوەنی بیروباوەڕی پاک و خاوێن و بەرز بوون.

لە باوەڕی پێشینیانی ئێمەدا، جیهان و هەرچی لەودایە دڵڕفێن و جوان و خاوێن و هەموویان بەدەستی ئەهورامەزدا خەڵق کراون و بەسپەندی مینەوی، خیرەدی پاکی مینەویش ناوبراون.

هەروا بەبڕوای پێشینیانی ئێمە، هەرچی ناپاکی و پیسی و ناخاوێنی و چەپەڵی و تاریکی و چارەڕەشی هەیە بەرهەمی کاری ئەهریمەن یا ئەنگەرەمینو یا مەنشی ناپاک و پیسە.

ئادەمیزاد، لەم ناوەدا بێ ئەوەی بەچارەنووسێکی نادیارەوە بەستراوێتەوە و بێ ئەوەی ناچاربێ دەتوانێ

لە نێوان دوو هێزی ڕووناکی و تاریکیدا یەکیان هەڵبژێرێت و لەگەڵیدا پێوەندی هەبێت.

ڕێنوێنی ژیان لێرەدا ئەوەیە کە مرۆڤ ڕووبکاتە (سپەندمینو) و لە پەیکار و شەڕ لەگەڵ ئەهریمندا یارمەتی بدات و تا دوا هەناسەی ژیان دەست لە پەیکاردژی ئەهریمەن هەڵنەگرێت.

لە ئایینی زەردەشتدا، مرۆڤ ئازاد و سەربەست خەڵق کراوە و هیچ چارەنووس و زۆر و تەقدیرێ ناتوانێ ئەو بەرەو ڕێگای نادیار بەرێت. مرۆڤ مافی ئەوەی هەیە بەشێوەی ئازاد، لەم سەر زەوینەدا بژی و لەوانەی دڵی دەخوازێت و لەگەڵ پاکی و جوانیدا سازگارن بەرخوردار بێت.

ژیان لای مرۆڤی ئەوێستایی سیاچاڵ و بەندیخانەی ترسناک نییە، بەڵکو بەهەشتێکی ڕۆشن و سەرسەوز و دڵڕفێنە. ئەم بەهەشتە بەدەستی مرۆڤ خەڵق دەکرێت و ئەرکی ئەوەیە لە هێرشی ئەهریمەن بیپارێزێت.

دونیا بەهەشتی کافرەکان و بەندیخانەی پارێزکاران نییە، بەڵکو مەیدانی تەلاش و تێکۆشان و جموجۆڵی خەڵکی پاک دڵ و ڕووناکبین و ڕاستی پەرستە و هەر کەس لەم مەیدانە پانوبەرینە دووری بکات و خۆ لەقوژبن بهاوێت و لە خۆشییەکان و پەستی و بولەندیەکانی ئەو بەرکەنار بێ... ئەوە بۆ وێرانی دنیا یارمەتی ئەهریمەنی داوە هەرچی دەروێشی و سواڵکەری و سەرداخستن و گریان و ماتەم و غەم و پەژارەیە هەمووی کردەوەی ئەهریمەنی و ناڕەوان و، مرۆڤی مەزداپەرست هەرگیز ڕوو لەو کارانە ناکات و ژیانی ئەو بەسەربەرزی و شادمانی تێدەپەڕێت. سپەندمینو و ئیمشاسپەندان و ئیزەدەکان نوێنەری پاکی و کردەوەی چاک و ژیانی ئازاد و پڕ لە ئاوەدانین، لە بەرانبەردا ئەهریمەن و دێوەکان و درۆزنان و درۆپەرستان، نوێنەرانی سیاچارەگی و تاریکی و پەلیدین.

ژیان لە ئەوێستادا بەمەعنای گۆڕەپانی خەبات و زۆرانی سپەندمینو و ئەهریمەن، پاکی و ناپاکی، جوانی و ناشیرینی، خۆشبەختی و بەدبەختییە و لەم مەیدانەدا ئەوەی ڕزگار دەبێ و سەردەکەوێت سپەندمینو و پاکی و سەربەستییە.

مرۆڤ لە ئەوێستادا، قارەمانی ئەم مەیدان و پاڵەوانی خەباتکار لە شەڕی پاکی و ناپاکیدایە و پلەوپایەی ئەوەندە بەرزە کە وەکو یاریدەدەری سپەندمینو، ڕیشەی غەدری ئەهریمەن دەکەنێت و جیهانێکی پاک و خاوێن و ڕووناک بونیاد دەنێت. ئەهورامەزدا نە خودای بەخشەندە و دلۆڤان و پاڕانەوەیە و، نە خودای زۆر و تووڕە و قین و ڕق و مەکرە. بەڵکو ئەو خودای ڕاستی و پاکی و ڕاستگۆیی و پەیمان دۆستان و وەفاداران بەعەهد و بەڵێنە و پەیڕەوانی ئەهورایش دەبێ وابن.

ئەهورامەزدا خواست و ئیرادەی خۆی بەباڵاترین و ڕاستترین نازانێت، بەڵکو لە ئەمشاسپەندان و ئیزەدان و فرەوهەر و ئادەمیزادان بۆ پەیکاردژی ئەهریمەن، داوای یارمەتی دەکات و زۆربەی ئەوانە لە قورب و پایە و پلەدا، دەهێنێتە پاڵ خۆی و لەم ناوەدا تەفاوەتێ لە بەینی ژنان و پیاواندا نییە و بەو جۆرەی حورمەتی (ئاناهیتا)دەگرێت، حورمەت و ڕێزی مێهریش وا دادەنێت.

ژن لە هەموو ژیاندا هاوشانی پیاوە و هەمیشە ناوی کەیبانو و کیژەکان لە کن ناوی پیاواندا هاتووە.

ئەوێستا بەپیاوان دەڵێت، لە ژنانی پاکدامەن و جوان و ڕازاوە سوود وەرگرن و بیانکەنە هاوژینی خۆتان و، ئەمەیش لە زۆربەی پەڕەکانی ئەوێستادا دووپات کراوەتەوە.

لە گاساکاندا دەبینن کە زەردەشت، کیژی خۆی بەناوی (پوروچێست) بۆ هەڵبژاردنی مێرد بەدڵی خۆی سەربەست و ئازاد دادەنێت و، مەجبوری ناکات لەگەڵ چ کەسێکدا زەماوەند بکات. بەکورتی، سەرانسەری ئەم نامە کۆن و باستانیە، پیشاندەر و گۆیای پاڵەوانی و پاکی و ڕاستی و شادی و ئازادەگی و دلاوەری باو و باپیرانی سەربەرزی ئێمەیە و، ڕێگا و ڕەوشتی ژیانێکی باشە بۆ ئاوەدانی و سولح و پێکەوە ژیان بەخۆشی و کامەرانییەوە.

ئاوایە چەند نموونە لە ئایینی پیرۆزی زەردەشت، قەدیمترین هۆزانوانی ئێرانی و پەیامهێنەری پاکی و ڕاستی.

***

لە ڕوایەت و سوننەت و نەقڵی زەردەشتییەکاندا و نووسراوی مێژوونووسانی یۆنانیدا دەبێژن: کاتێ زەردەشت لەدایک بوو، بزەی پێکەنینی لەسەر لێوان بوو.

ئەم نووسراوانە دەیسەلمێنێت کە ئایینی ئێرانی، لەسەر بناغەی شادی و کامەرانی و ئازادی و خۆش ڕابواردن دانراوە و غەمباری و پەرۆشی و ماتەمین لەم ئایینەدا نییە.

ئایا ئەمە هۆی چییە کە (داریوش) پادشاه لە بەردەنووسەکەی بێستووندا نووسیویەتی... بەغی مەزنە ئەهورامەزدا کە ئەم زەوینەی بەدی هێناوە و ئاسمانی خەڵق کردووە و مرۆڤی بۆ شادی خەڵق کرد؟

نە... ئەمە بێهودە نەنووسراوە، بەڵکو ئەوە مایە و پایەی بیروڕای پێشینیانی ئێمەیە و هەر بۆیە بەئەژماری ئەو ڕۆژانەی کە ئێستا ئێمە پرسمان هەیە و ڕەشپۆشی دەکەین، ئەوان جەژنیان هەبوو و هەمیشە بڵێسە و شۆڵەی ئاگری پیرۆز و جاودانی لە بەرانبەریاندا گڕی دەسەند.

گەر وڵاتی ئێمە کە زەمانێک شەوچرای ڕۆژگاران بوو هەمووان ئافەرین و نیایش بوو و سروودی ئاگر و هەتاو و باران بوو ئەگەر تیر و ئەگەر دەی... هەرکامیان، کەی، بەفەڕی سوور و ڕازاوە بەهاران دەر بەهاران بوو. ئەمڕۆکە لەم بەهرەی ئەهورایییە بێبەشە و ئاوێنەی دڵمان ژەنگی خەفەت و پرسەی گرتووە، دەبێ هۆکارەکانی نەک تەنیا لە ژێر بینای جەماوەردا، بەڵکو دەبێ لەناو بەد ئاموزی خۆیی و بێگانەکان و لە یادبردنەوە و بێپەروایی‌مان سەبارەت بەگەنجینەی درەوشاوەی فەرهەنگی نیاکانمان بدۆزینەوە. بەداخ و کەسەری فرەوان... دێر زەمانێکە باوەشمان بۆ فەرهەنگی هەندەران ئاوەڵا کردووە و هەرچی دێ و دەهێنن، قەبووڵی دەکەین و هەرگیز لە خۆمانمان نەپرسیوە کە ئێمە کێین؟ لە کوێدا وێستاوین؟ با لێی نەدوێین، چونکە سەری ئەم گوریسە زۆر درێژە.

***

یەکجار مایەی شادییە کە لەمەولا، ئێرانییەکان، ئەوێستایان هەبێت و ڕێزی لێ بگرن، نەک بەناوی کتێبێکی ئایینی، بەڵکو بەبۆنەی ئەوە کە ئەم بەرهەمە، یەکێ لە ئەستوندەک و پایەکانی فەرهەنگی

ئێرانزەوینە و جێگای خۆیەتی کە سەرنجی بدەن و بەوردی و لەسەرەخۆ بیخوێننەوە و، لەو سەرمایە مەزنیی فەرهەنگیەوە پەی ببەن بەفەڕ و شەوکەتی پێشینیانی سەربەرز و ئازادی خۆیان و بۆ داهاتوو دەرسی لێ وەربگرن.

من ئەگەر بزانم ئەم بەرهەمە جێگای خۆی لە نامەخانەی ئێرانیان داگرتووە، ئیتر ماندوویی لەشم دەردەچێت و پاداشی زەحمەتەکانی خۆم وەرگرتووە، چونکە بەڕاستی منیش وەکو هەر ئێرانییێکی بێدار و لە خەو هەستاو، تووشی غەم و پەژارە دەبم کە دەبینم هەندێ لە هاونیشتمانەکان و ئەندامانی بنەماڵەی کۆنی ئێرانی دوچاری بێ موبالاتی بوون و ڕابردووی خۆیان پێ گرنگ نییە و لە یەزدان دەخوازم ئەم چەشنە بیر و ئاکارەمان لێ دوورخاتەوە و هەموومان لەگەڵ ڕابردووی سەر شار لە شانازی خۆماندا ئاشت بینەوە و بیکەینەدەستمایەی کار و تێکۆشانی بێ وچان بۆ داهاتووی پڕ لە هیوای خۆمان... با وابێ.

***

نێوبانگی ئەوێستا ئەوە نەبووە هەر لە ڕۆژگارانی پێشوودا بووبێت، بەڵکو لەم سەردەمەیشدا و لە پاش ڕابووردنی چەند سەدە تاریکی و غەدری سەدەکانی ناوەڕاست، زۆر کەس لە زانایان و زانست دۆستانی ڕۆژئاوا ڕوویان کردووەتە ئەم ئەستێرەی نورانی و تیشکهاوێژە بەبێ موزایەقە و بێ درێغ کات و تەمەنی خۆیان کردووەتە فیدای ئەوێستا و ژەنگ و تەپ و تۆزی قەدیمیان لە سەروچاوی سڕی و کردیانە ئاوێنە و جامێکی خاوێن و نوورانی و نایانە بەردەست ئەویندارانی فەرهەنگ و زانست لە جیهاندا و، ئەمڕۆکە بەرهەمی زەحمەتەکانی ئەوانە لە دوورترین وڵاتانی ڕۆژهەڵات و ڕۆژئاوادا لە بەردەستی لێکۆڵەران و خوێنەوەراندا هەیە.

ئەگەر کۆگای نووسراوەکانی (گلدنر) Geldner [1] و یوستی Justi و بارتولمە Bartholomae و ئیشپیگیل Spiegel و دارمستتر Darmester و میە Meillet و جەکسون Jackson و ئەوانەی دی سەبارەت بەئەوێستا بخەینە بەردەست و هەرپەڕەیان لێ بدەین، بۆمان دەردەکەوێت کە چ خزمەتێکیان بەئێرانییەکان کردووە و چەندە مافیان بەسەرمانەوە هەیە. لێرەدا جێگای خۆیەتی بەپێچەوانەی ئەوەی لەم ڕۆژگارەدا تێدەکۆشن ڕەنج و مەرارەتی زانایانی ڕۆژهەڵات نادیدە بگرن، ئێمە بێین و لەو هەموو تێکۆشان و زەحمەتە سوپاس بکەین و لە هەموو جێگایێکدا بەگوێرەی خۆی ڕێزیان لێ بگرین.

مامۆستا ئیبراهیم پورداوود لە ئێراندا پێشگامی دووبارە زیندووکردنەوەی ئەوێستا بەشێوەی عیلمیە و کاری جوامێرانەی ئەو کە چڵ ساڵ لەمەوپێش دەستی پێکرد، ئەوێستای لە کتێبێکی دوعا و نزای عامیانەی دەستی موبەدەکانی زەردەشتی کرد بەکتێبێکی مەزن و سەرنج ڕاکێشی عیلمی.

بەر لە کارەکەی پورداوود، ئەوێستا وەکو بەیتە کۆنەکانی ئێرانی دەم بەدەم نەقل دەکراوە ئەگەر بنووسم پورداوود گیانی تازەی کرد بەلەشی ئەوێستادا؛ درۆم نەکردووە.

وەکو مامۆستا نووسیویەتی، بەرهەمی کارەکەی ئەو بە لە بەرچاوگرتنی تێکۆشانی مامۆستایانی

(١) ئەم مەقالە ساڵی ١٣٤١ی هەتاوی نووسراوە کەوابێ نووسینەکەی پورداوود دەکاتە هەشتا ساڵ لەمەوپێش.

ڕۆژئاوا و شوێنەوارەکانی ئەوان بووە و تەقالا و شەونخوونی مامۆستا پورداوود و زانستی خۆی و بەرهەمی کاری ئەو زانایانە، بووەتە ئەم دەفتەرە و کەوتووەتە بەردەست هەموو خوێنەران و ئاشقانی فەرهەنگی دێرساڵی ئێران.

مامۆستا پورداوود، هاوکات لەگەڵ نووسینی ڕاپۆرتەکەی خۆی، لە هەرجێدا بەشێوەی دانانی پەراوێز، گوتارگەلی کورت و درێژی بۆ ڕوون کردنەوەی باسەکە و سەبارەت بەمێژوو و فەرهەنگی قەدیمی ئێرانی نووسیوە و لە ڕاپۆرتی پارسی ئەوێستای پورداوود تا ئێستا حەوت بەرگ چاپ و بڵاو کراوەتەوە و دوو بەرگی ماوە بەناوی (وێسپێر دووەندیداد) کە لە داهاتوودا چاپ دەکرێن و، بەڕاستی گەنج و خەزێنەیێکی مەزنن کە خوێنەران لە سەرچاوە و کتێبگەلی تر بێ نیاز دەکات. چونکە کارەکەی مامۆستا پورداوود عیلمیە و وێدەچێ هەندێ کەس نەتوانن بەو چەشنەی پێویستە سوودی لێ وەربگرن و لەولایش ئەوانەی چاپی کردوون لە بازاڕدا نەماون و درەنگ دەست دەکەون، منی کرد بەمەئمووری نووسینی ئەم کارە مەزنە و دەستووری پێدام کە هەرچەند لە خۆمدا نابینم و سەواد و زانستی ئەوەم نییە و زۆرێش بەکاری خوێندنەوە سەرم قاڵە، بەڵام نەمتوانی فەرموودەی ئەو مامۆستایە کە حەقی بەسەر منەوە فرەوانە قەبووڵ نەکەم، بۆیە بەرێنوێنی و فێرکردنی ئەو زانا بلیمەتە، دەستم دایە کار و قۆڵم لێ هەڵماڵی و نووسینەوەی ئەوێستام گرتە ئەستۆی خۆم، بەڵام لە هەموو کاتی نووسیندا هەر لەگەڵ مامۆستاکەم پێوەندیم هەبوو، هەموو بەشەکانی ئامادەکراوم بۆ دەخوێندەوە و ئەویش بەوردی گوێڕایەڵ بوو و لەهەر جێگایەکدا بەشێوەی ڕێنوێنی و نووسین و ئاماژە و لابردنی کەژییەکان دەستی دایە باڵم و تا ئاکامی ئیشەکە لە خزمەتیدا سوودم وەرگرت.

جارجاریش لەسەر وشەیک وەیان مەعنای ڕستەیێک لەگەڵ مامۆستادا دەمەتەقێم دەکرد و جاری وا بوو بەناچار دەچوومە سەر ئەو شتانەی سەبارەت بەئەوێستا لە هیندوستان و ئەوروپادا چاپ کرابوون و چارەی کارەکەم دەکرد. بەڕاستی من شانازی دەکەم بەوەی کە مامۆستای وا زانا و پایەبەرزم هەبوو.

لە وەرگێڕانی مەتندا بۆ ئەوەی خوێنەر باشتر سوودی لێ وەربگرێت بەئیجازەی مامۆستاکەم، وشەکانم جێبەجێ کردووە و ئەوانەی پێ زیادکراون لەناو گیومەدا بەم شێوە { } دیاری کراون پەراوێزەکانی ژێرە وەرەقە، یەکجار کۆتا و جەم و جۆرە بۆ قازانجی گشتی وام لێ کردووە و ئەگەر بتانەوێت زیاتر بزانن وا باشە سەرنجی یاداشتەکانی مامۆستا پورداوود بدەن.

زۆرم هەوڵداوە لە وشەی بێگانە سوود وەر نەگرم و بەزمانی پارسی بنووسم و پێم وایە تەنیا لە چەند واژەی بێگانە، بەقەدەر قامکەکانی دەست کەڵکم وەرگرتووە، کە ئەمەیش بۆ خۆی بەچەشنی ئەدای ئیحترامە بەزمانی نەتەوایەتی ئێرانییەکان، جودا لەوەیش شێوازی نووسینەکە بەلەونێکە نووسەر بەرەو زمانی فارسی و نووسینەوەی ڕادەکێشێت.

گەورەترین هۆی ئەوەی ئینسان ڕوو دەکاتە ئەوێستا ئەوەیە کە مرۆڤی ئێرانی بەشێوەی نیژادی، فەرهەنگ و زمان لە ناو ڕەگەکانی لەشی و لەنێو خوێنیدا ڕەوانە. من بۆ خۆم بەنیشتمانپەروەردە دەزانم و ئەویش نەک ئەو چەشنە نیشتماندۆستییە کە هەموو چاکییەکان بەماف و ماڵی وڵاتی خۆم و هەموو

نالەباری و تاریکییەکان بەماف و ماڵی بێگانەکان بزانم، بەڵکو لەسەر ئەو باوەڕەم کە دەبێ مرۆڤی ئێرانی چاوی دڵی بکاتەوە و بەسەرنجدانی فەرهەنگی پڕ شەوکەتی دێرساڵی خۆی، تێبکۆشێت، بنەماڵەکەی و کۆمەڵەکەی بۆ ئەستوورترکردنی و ڕەواجی ئەوهان بدەن و لە زرق و برق و جلفی و بەدڕەفتاری کە دەستاوەردی تەمەدونی ڕۆژئاوایە خۆی لابدات چونکە دڵبەستن بەفەرهەنگی غەرب. بۆ ئێمەی ئێرانی کە خێوی فەرهەنگی دێرینی وەکو ئەوێستاین و لانی کەم دوازدە هەزار ساڵ لەمەوپێش خاوەنی بەرهەمی ئاوا ئەخلاقی بووین، دەبێتە مایەی نەنگ و زەبوونی و ڕسوایی.

ئەوێستا و یان هەر بەڵگەیێکی مێژوویی لەو چەشنە نابێ وەکو مەدرەکی نیژاد پەرستانە سەرەنجی بدرێتێ و بێتە ئاوازی لایەلایە بۆ خەونێکی قورس و یان سیحر و جادوو بۆ بێخەبەری، بەڵکو دەبێ ببنە سروود و ئاهەنگ بۆ هەڵگرتنی هەنگاوی قورس و قایم و بتوانێ کاروانی پاشکەوتووی گەلانی ئێرانی بەرەوپێش بخات و بگەینە مەڵبەندی شارستانییەت.

نووسەر لە هەموو مامۆستایان و خاوەنڕایان و قوتابییان و ئەوانەی ئەم بەرهەمە بۆ خوێندنەوە هەڵدەبژێرن، دەپاڕێتەوە و چاوەڕوانە کە لە ناتەواوی کارەکەم چاوپۆشی نەکەن و هەرچەشنە عەیب و ئیراد و کەژی و نابارییان تێدا دۆزییەوە ئاگادارم بفەرموون، چونکە هەرگیز یەک تاکە کەس ناتوانێ بەبێ یارمەتی کەسانی تر کارێکی باش و دروست ئەنجام بدات.

جەلیل دوستخواه

تاران دەی جۆزەردانی ١٣٤١ هەتاوی

بەرانبەری ٣٦٧٧ ئێرانی کۆن

سروودی مەزدیەسنا

بەیان ئەنگوت و سەلای دا خروس
لە مالی شاریار، بەرزۆ بوو دەنگی کوس
چەرخ شۆردییەوە رەنگی تاریکی شەو
ئەی موبەد هەلسە و راچەنێ زوو لە خەو
بخوێنە، ئەشەم وهو... ببێژە یەتائەهو
ببێژە یەتائەهو... بخوێنە ئەشەم وهو

ڕاچەنە موبەدا... ئاگرت هەلکەرۆ
پەردەی ڕەشی شەو زوو بسووتێنە
دینی باپیران زیندووە هێشتا
ڕوو لە تاو و خۆر وەرمەگەڕێنە
بخوێنە، ئەشەم وهو... ببێژە یەتائەهو
ببێژە یەتائەهو... بخوێنە ئەشەم وهو

لە سەردا هاتووە دەورە و ڕۆژگار
دینی فەڕەهی ماوەتەو یادگار
ئەم نامەی کۆ نەمیراتی تۆیە
گوتاری پێشووی باوانی تۆیە
بخوێنە، ئەشەم وهو... ببێژە یەتائەهو
ببێژە یەتائەهو... بخوێنە ئەشەم وهو

تا جیهان بەمێهر شادە و خوڕەمە
تا زولفی نیگار ئالۆز و دەرهەمە
تا گولی لالە... پڕ لە شەونمە
ڕێگای لار مەچۆ... بۆ لای چاە مەچۆ
بخوێنە، ئەشەم وهو...ببێژە یەتا ئەهو
ببێژە یەتا ئەهو... بخوێنە ئەشەم وهو
گەرخۆشیت دەوێت، لەشت ماندووکە

تێکۆشە و ئەهریمەن سەرەونخوون کە
تا لە ئەهریمەن ڕزگار بێ ولات
ئەمجار دەبیتە خاوەن ئابڕوو
بخوێنە ئەشەم وهو... ببێژە یەتائەهو
ببێژە یەتائەهو... بخوێنە ئەشەم وهو

گەر لەنا خی دل میهرت شاردوە
گەر لە دوژمنان دلت خوێناوە
گەر عیشقی ولات وا لە سەری تۆ
لەم کوپەی کۆنە ساغەری بخۆ
بخوێنە ئەشەم وهو... ببێژە یەتائەهو
ببێژە یەتائەهو... بخوێنە ئەشەم وهو

تۆ دەبێ ڕاست بیت، هەروەها پیاوی کار
بەشێوەی پالەوان لە ڕۆژی کارەزار
دەبێ شەڕ بکەیت لێل دێوی نابەکار
وەک ئەجدادی خۆت بەپاکی و چاکەکار
بخوێنە ئەشەم وهو... ببێژە یەتائەهو
ببێژە یەتائەهو... بخوێنە ئەشەم وهو

ڕوو مەچەرخێنە قەت لەم گەنجی شایەگان
سەر مەپێچە تۆ لەم پەندی باستان هەر
ڕاست ببیستە و ڕاستی بخۆینە
کەوە شوین ڕاستی و بەڕاستی بێژە
بخوێنە ئەشەم وهو... ببێژە یەتائەهو
ببێژە یەتائەهو... بخوێنە ئەشەم وهو

هەر چەند لە کاتی وەرگێڕانی مەتنی پارسی ئەوێستادا، مەعنای وشەکان و ناوی کەسایەتییەکانی دینی پیرۆز و ئیزەدەکان نووسراوە و لە پای وەرەقەی خۆیاندا هەن، بەلام بەپێویستم زانی کورت و کوتاە، لەم بەشەیشدا هەندی لەو ناوانەی کە ئەمڕۆکە بۆ ئێمە نائاشنان بنووسم کە خۆینەر لە کاتی خوێندنەوەی کتێبەکەدا لەگەل ئەوانە ئاشنا بێت.

(ئەشەم وهو) ، یەتائەهو... سەرەتای دوعاکانی هەرە بەرزی ئایینی پیرۆزن و بەدوای ئەواندا بەم شێوە

ستایش و نیایش دەکەن.

ئەلف: ڕاستی، چاکترین پاشەکەوت و هەوێن و هۆی سەرکەوتنە و ڕۆژگاری خۆش و ڕابواردنی باش بۆ ئەو کەسەیە کە خوازیاری چاکترین ڕاستییە.

ب: زەردەشتی مەزن لە ڕووی ڕاستییەوە هەڵبژێراوە، ئەوە سەروەری مینەوی و پیرۆزکە لە خەزێنەی کردەوەکانی خۆیدا، کردارە باشەکانی مرۆڤ دەپارێزێت هەتا ڕۆژی پەسلان دەگات و ئەوانە دەباتە خزمەتی (مەزدا) بۆ داوەری.

پ: شاریاری و شکۆی مەزدایی دەبێتە بەشی کەسێ کە نیگاهدار و لایەنگر و پاسداری هەژاران بێت.

کەوی: بەسەرداران و سەرانی دێوپەرستان دەبێژن.

سرووش: مەلاییکەی فەرمانبەردار و گوێ بیستی مەزدا و لە شەوانەدا مەخلوقاتی پاکی مەزدا دەپارێزێت.

خورداد: مەلاییکەی پەنجوم و نیگاهبانی ئاو لە دونیادا.

ئەمورداد: ناوی مەلاییکەی شەشومی ئەهورا و نیگاهبانی گژوگیای جیهان.

مەیەزد: بەپێشکەشی وشک و غەیرە ئاوی دەبێژن کە دینداران دەیان هێنایە شوێنی پیرۆز.

سوشیانت: بەمەعنای (نەجاتدەر) و ناوی ئەوەیە کە لە پایانی جیهاندا دێت وەکو چۆن مەسیحییەکان بەتەمای هاتنی عیسان وەیان موسوڵمان چاوەڕوانی هاتنی موحەممەدی مەهدین، زەردەشتییەکانیش چاوەڕوانی هاتنی سوشیانتن و، لێرەدا باوەڕ و ئیمانی هەموو دینەکانی ئاسمانی بەهاتنی نەجاتدەری ئاخر زەمان یەک دەگرنەوە.

پردی چین وەت: وەکو پردی سیرات لە دینی ئیسلامدا کە لە ڕۆژی قیامەتدا ئایینداران و پارێزکاران لەو پردە دەپەڕنەوە و تاوانکاران دەکەونە خوارێ.

هەمەستەکان: واتە بەرزخ... جێگای بەینی جەهەننەم و بەهەشت.

گەرزەمان: بەهەشتی هەتاهەتایی و عەرشی ئەعلا.

موغان: بەئۆمەتی زەردەشت دەبێژن.

بەرسەم: سفرەی ڕاخراو لەو پێشکەشیانەی کە دەیبەن بۆ ئاورگا.

باژ: دوعا و نزای کورت.

چەکاد: لوتکەی چیا.

فرەوەهەر: بەکوردی دەبێتە فرەبەهرە خاوەنی قازانجی فرەوان، لە ئایینی زەردەشتدا بەڕۆحی ئینسان دەڵێن لە عەینی حاڵدا بەڕەوانی هەموو گیانلەبەران دەبێژن فرەوەهەر.

ئەهورامەزدا: سەروەری زانا.

سپەندمینو: فریشتەی خیرەدی پاکی ئەهورا.

ئوردی بەهەشت: ناوی فریشتەی دووهەم و نوێنەری ئەهورایە لە ڕاستی و پاکیدا و لەم جیهانە، پارێزەری ئاگرە.

بەهمەن: ناوی یەکەم مەلایکەی بەرزی یەزدانە و نوێنەری بیری پاک و زانایی و خیرەدی ئەهوراییە و لەم دنیادا کاری ئامۆژگاری وتاری چاکەیە.

گوشورون: ناوی فریشتەی پارێزەری ئاژەڵ و چوارپایانی بەسوودە.

سپەندارمز: ناوی مەلاییکەی چوارەم ونیگاهبانی ئەوین و خۆشەویستی ئەو دنیا و نیگاهبانی ئاوەدانی و سەرسەوزی جیهانە و هاندەری مرۆڤە بۆ کشتوکاڵ و بەرهەم هێنانی دەغڵودان.

سپیتەم، یان سپیتەمان یان ئەسپیتەمان یان سپەنتمان کە لە هەموویان سوودیان وەرگرتووە بۆ ناوی بنەماڵەی زەردەشتی یەکەم.

شەهریوەر: ناوی مەلاییکەی سێهەمە و پاسداری ئاسن و یاریدەدەری هەژاران و بێ نەوایانە لەسەر زەوین.

ئەشی: فریشتەی دەسەڵات و توانایییە.

گەری همە: یەکێ لە پێشەوایانی دژبەدین.

کەرپەن: تاقمێ لەوانەی دژی زەردەشت بوون.

زور: بەو پێشکەشانەی دەبێژن کە ئاوی و تەڕ بوون و دەیانبرد بۆ ئاورگای پیرۆز لە بەرانبەری ویدا (مەیەزد) هەیە کە پێشکەشی غەیرەی ئاوەکی وشکە.

تیشتەر: ناوی ئەستیرەیێکی پیرۆزە، ئەز، پێموایە ناوی ڕاستییەکەی (تیژپەڕ) بێ.

مێهر: فریشتەی نوور و ڕووناکی و پاسداری عەهد و پەیمان و هەرکات ناوی دەبەن پێی دەبێژن، خاوەنی دەشتەکانی پانوبەرین... واتە هەموو ئەو پێدەشت و چۆل و بیابانەی لە جیهان هەن گۆڕەپانی هاتوچۆی ئەستێرەی شکۆداری مێهرن.

ئازەر: ئاتر: ئاگر: ئاور واتە فریشتەی پارێزەری ئاگری پیرۆزە.

هاوەنان: هاوەنبان: ناوی مەقامێ بووە لە ئاورگەی پیرۆزکە بەرپرسی ئاوەنە و دەستەبوەە و هەومی موقەددەسیان کوتاوە و ئامادەیان کردووە.

زەردەشتوم: بەجێگەدارانی زەردەشت دەبێژن و پورداوود لە تەفسیری کوردەی ۲۹ ژمارە ۱۱۵ مێهریەشتدا سەبارەت بەوە نووسیویەتی.

ئەنیران: دوو مەعنای هەیە... لە فەرهەنگدا، ئەنیران واتە... (هەندەران) وەکو دەبێژن ئێران و ئەنیران... ئێران و هەندەران، بەڵام لە ئەوێستادا ئەنیران بەمەعنای جێگا و مەکانی تیشکی بێ زەواڵە.

زامیاد: زام ئیزەد: واتە مەلاییکەی نیگاهبانی زەوین.

هەوم: ناوی چەشنێ گیایە کە لە زمانی فارسیدا (ریش بز) واتە ڕیشی بزنی پێدەڵێن.

مامۆستای زانا و فەرهەنگ نووس دوکتور موعین لە فەرهەنگی بەنرخی خۆیدا نووسیویەتی، هەوم گیایێکی تایبەتە کە لە شیرەی ئەو شەرابی تایبەتی (ئیندرە) ئیزەدی هەورە تریشقە (ڕەعد) سازدەکەن. شەرابی سازکراو لە گیای هەوم، لەکن ئاریائیییەکان زۆر پیرۆزە و خواردنەوەی ئەو شەرابە وەکو عیبادەت وا بووە.

وەرگێڕی کوردی

عومەر فارووقی

زەردەشت، سەڵادەر و خوێنەری سروودی یەک بوونە... ئەز، کە بۆ خۆم هۆنەر و سروودسازم، لە حان وی دا ناتوانم خۆم ڕابگرم و نەغمەکانی زەردەشت وەکو سروودی ئاسمانی بۆ لای خۆیان ڕامدەکێشن.

(ڕابیندرانات تاگور)

پیتۆڵ وهۆزانوانی مەزنی هیندوستان

دەفتەری یەکەم- گاتاکان

(گوتەکان)

گاتاکان یان هۆنراوەکانی زەردەشت قەدیمیترین بەشی ئەوێستان، کە ئەوانیش بەشێکن لە (یەسنا) و لەبەر ئەوەی هەڵبەستەکانی زەردەشتن، گرنگی و تایبەتمەندی فرەیان هەیە و لەبەر ئەمە بەشێوەی جیا ناویان بردووە و لە دەفتەری تایبەتدا نووسیویانە... جگە لەمانە، گاساکان، هەڵبەستنی وەشێوازی ئاخافتنی لەگەڵ بەشەکانی دی ئەوێستا و یەسنادا تەفاوەتیان هەیە و جیاوازی و شەکان وشێوەی دارشتنی پیتەکان و وشەکان، ئەو دەفتەرە لە بەشەکانی ئەوێستا، جیا دەکا تەواو دەیسەلمێنی کە لەوان قەدیمیترە.

بەهەرکام لە بەشەکانی (یەسنا) دەڵێن (هات)[1] و گاساکان بریتین لە حەڤدە هات و ئەوانە لە حەفتا و دوو هاتی یەسنا جیا دەبنەوە.

هەرکام لە (هاتەکان) چەند بەندیان هەن و لە ڕووی ئەژمار و شێوەی هەڵبەستنی ئەو هۆنراوانەی کە لەم بەندانەدا وێژراون، بە پەنج دەستە بەش کراون بەهەر دەستە دەڵێن یەک (گاسا) و ناوی جودایان لێ ناون.

ناوی هەرکام لە پەنج هۆنراوەی (گاساکان) لە وشەی دەستپێکی ئەو گاسە وەرگیراوە، غەیری گاسای یەکەم (ئەهونود) کە نێوەکەی لە دوعا و نزای (یەتائەهۆ و ئیرئو) کە ڕۆژگارێ لە سەرووی ئەم گاسا نووسرا بوو ئێستا لە براوەی ١٣ هاتی ٢٧ی یەسنا جێگای گرتووە، وەرگیراوە.

وشەی گاسا، لە ئەوێستادا بەمەعنای (سروود) نووسراوە لە زمانی سنسکریت دا ئەم وشە هەر بەو مەعنایە و لە زمانی پارسی نێوەڕاستدا (پالەوی) بە Cas و لە جەمعدا بە(Casan) نووسیویانە. لەوێدا نامەی ئایینی برەهمەنەکان، گاساکانیان بەهەڵبەستی پاش نەزم نێو بردووە و لە نووسراوەکانی دینی بودایش دا هەر بەو جۆرە باسی کراوە.

سەرنجی گاسەکانی زەردەشت بۆمان ڕوون دەکاتەوە کە ئەمە لە درێژەی وتارەکان و ئامۆژگارییەکانی زەردەشت نووسراوە، کە بەشێوەی (نەزم) بوون، بەڵام ئەمڕۆکە، لەو وتارانە هیچمان بۆ نەماوەتەوە و ئەگەر بەشێ لەم سروود و هەڵبەستانە بێ سەروبن نابێ سەرمان سوڕمێنێ، چونکە بەرهەمی ئەو هۆکارانەن وتمان کە هەرکام لە پەنج هۆنراوی گاساکان خاوەنی چەند (هات) و، هەر (هات) خاوەنی چەند (بەند)ە جا، لێرەدا، ژمارە و چۆنیەتی ئەو هات و بەندە بەخوێنەران ڕادەگەینین:

---

(١) بۆ هەموو کوردێ کە بەهەر زاراوەیێک لە زمانی کوردی قسان دەکات مەعنای (هات) دیارە (ئامەدەن) بەفارسی و (گێلدی) بەتورکی و ئازەری و بەگشتی مەعنای بەخت و شانس دەدات بۆ وێنە دەبێژن... فلانە کەس هاتیەتی. ع.ف

١- ئەهەوەنو گاسا (ahunavanw gatha) خاوەنی حەوت هات (یەسناهات ٢٨-٣٤) و سەد بەندی هەیە و هەر بەندێکی سێ هەڵبەستی شازدە هەجائیە و تامڵ بوون لە نێو هەجاکان دا، لەپاش حەوتەمینی هەجایە (٧+٩).

٢- ئوشتە وەدگاسا (Ostavad gatha) خاوەنی چوار هات (یەسنا هات ٤٣-٤٦) و ٦٦ بەندە و هەربەند پەنج شیعری یازدە هەجائیە و تامڵی بەینی هەجاکان لەپاش هەجای چوارەمە (٤+٧).

زەردەشت- پێغەمبەری مەزدیەسنا، لەم هەڵبەستە دڵڕفێن و هەست بزوێنانەدا، بەزمانێکی شاعیرانە و لەڕوانگەی خۆیەوە بەوێنەی هەڵبەستەوانێکی بیر فرەوان و فرەزانا و داهاتووبین و خاوەنی هەستی مرۆڤایەتی بێ غەل و غەش توانیویەتی ئامانجەکانی ئایینی پاکی خۆی بەشێوازێکی کورت و پڕ ناوەڕۆک بەهەمووان ڕابگەینێت.

خوێنەری گاساکان ناتوانێت بەسەرنج و خوێندنەوەی ئەو هەڵبەستانە لە هەموو چەم و خەمی ئایینی پیرۆزی زەردەشت بگات، بەڵام دەتوانێ بەئاسانی لە پاکی و ڕاستی و ئازادەگی ئەو تێبگات و تامەزرۆ و تێنوی یادگرتنی ئەم ئایینی پاک و پیرۆزەی ئێرانی ببێت و لە سێبەری لق و گەڵای ئەم هۆنراوە جوانانەدا حەز دەکات خۆی بهاوێتە باوەشی فەرهەنگ و ئایینی ئێرانی و وەکو ڕێبوارێک بەرەوپێش هەنگاو بنێت.

گاساکان، قەدیمترین دەفتەر یا دیوانی هەڵبەستی ئێرانە کە توانیویەتی لە گێژاوی تۆفانی کارەسات و هێرشی سوپای ئەهریمەن و چنگاڵی ڕەش و چەپەڵی دێوەکان و هەڵمەتی ئەوانەی دژی مرۆڤایەتی و فەرهەنگی ڕاستەقینەی ئەم وڵاتەن ڕزگاری بێت و بگاتە دەستی ئێمە.

ئەو هەڵبەستانەی لەم دەفتەرە دێرینەدا نووسراون هەموویان پیشاندەری پاکی و چاکی و بەئازادی ژیان و ڕۆژەباشی و کامەرانی جەماوەرن.

ئەهۆ نۆد گاسا

یەسنا . هات . ٢٨

١

ئەی مەزدا(١)... لەکاتی پەرستش و پاڕانەوەدا، دەستەکانم بەرەو تۆ هەڵدێنم و داوای ژیان و بەرهەم هێنان (سپەندمینو)(٢) لە تۆ دەکەم و خوازیاری پەنا و ئارامی و شادومانیم لە بۆ هەمووان.

ئەی (ئوردی بەهەشت)(٣) من ئاواتم ئەوەیە کە (بەهمەن)(٤) و (گوشورون)(٥) شادومان کەم.

٢

ئەی (مەزدائەهورا) بەهاریکاری ئوردی بەهەشت کە یارمەتیدەری پاکان و چاکانە، داوا دەکەم و دەخوازم هەردوو جیهانی (خاکی و مینەوی)(٦) ئاوەدان کەیت و بیانبەخشیت بەمن، کە لە ڕووی ڕاستی و پاکی دەروونەوە ڕووم تێکردوویت.

٣

ئەی ئوردی بەهەشت، تۆ و بەهمەن و مەزدا ئەهورا و (سپەندارمەز)(٧) داهێنەری وڵاتی جاویدان و

١- مەزدا و (ئەهورا) و (ئەهورامەزدا) هەموویان نێوی خودا و یەزدانی مەزنی ئایینی زەردەشتن کە ناویان لە سەرووی هەموو فرشتەکان و ئیزەدەکانەوە (مەلایکە) دێت. لە گاساکاندا، تەنیا بە سێ شێوە ناوی لێ براوە، ئەهورا مەزدا بەمەعنای سەروەری زانابییە.

٢- سپەندمینو واتە خیرەدی خاوێنی خودا کە زۆرتر ناوەکەی لە سەرووی ناوی فریشتەکانەوە دەنووسرێت (شایەد ناوی جبرییل بێ...).

٣- ئوردی بەهەشت، ناوی دووهەمین فرشتەی مەزن لە ئایینی زەردەشت دایە و نوێنەری ڕاستی و پاکی ئەهورا لە جیهانی مینەوی و چاوەدێر و پارێزەری ئاگرە لەسەر زەوین دا.

٤- بەهمەن، ناوی فرشتەی یەکەمە و نوێنەری بیری خاوێن و زانایی ئەهورامەزدا و بەرپرسی فێرکردنی ئاخافتنی چاکە بەمرۆڤ.

٥- ڕەوان- فرشتەی چاودێر و پارێزەری چوارپایانە و بەرپرسی پاراستنی ئەو چوارپایانەیە کە بۆ مرۆڤ سوودیان هەیە.

٦- جیهانی مینەوی- واتە دنیاییێکی تر و یان جیهانی بەرز و ئەو جیهانەی کە مرۆڤ پاش مردن و کۆچکردن لە جیهانی خاکییەوە دەگاتە ئەوێ.

٧- سپەندارمەز- کە لە پارسیدا بە (ئەسفەند) دەوترێت ناوی فرشتەی چوارەم و نوێنەری پارێزکاری و عیرفانە و لە جیهانی مینەویش دا نوێنەری تاقەت و سەبر و لەخۆبوردوویی ئەهورامەزدایە و لە جیهانی خاکیدا چاودێر و پارێزەری زەوین و ئاوەدانی و سەرسەوزییە و بەفرشتەی مێویان داناوە و لەبەرئەوەی وەرزێران و جوتیاران بەکاری خۆیان دڵگەرم بن و کشتوکاڵ بکەن وتوویانە ئەم فرشتە کچی ئەهورایە و لە بەرانبەری ئەودا (ئازەر)یان داناوە کە دەڵێن ئەویش کوڕی ئەهورایە.

مینەوین بۆ پاکان و ئاییینداران، من بەو چەشنەی شیاوی ئێوەیە بۆ ئەو ئایین و باوەڕە خاوێنە دەخوێنم و دەهۆنمەوە و سڵاو دەنێرم... ئەوجار داوای یارمەتیتان لێ دەکەم و دەخوازم یارمەتیم بدەن.

٤

من دەمەوێت بەهاریکاری بەهمەن ببمە چاودێر و پارێزەری (ڕەوان)(٨)ی خەڵکی، چونکە باش دەزانم ئەهورامەزدا پاداشی کردەوە چاکەکان چۆن دەداتەوە.

تا ئەو کاتەی هێز و هەناوم هەبێت، دەبمە ڕێنوێن و ڕاهنمای جەماوەری خەڵک، بەرەو ئایینی ڕاستی و ڕاستەقینە.

٥- کەی دەگاتە بەرۆ ئەو ڕۆژی کە من بتوانم بەچاوانی خۆم (ئوردی بەهەشت) و (بەهمەن) و بارەگای شکۆداری (ئەهورا) و پەیڕەوان و فەرمانبەرانی (مەزدا) ببینم؟

من بەم وتارە بەرزانە، تاوانکاران و دێو پەرستان دەهێنمە سەر ڕێگای ڕاست و وایان لێ دەکەم کە بێنە سەر دینی ڕاستەقینەی ئەهورایی.

٦

ئەی مەزدا... کردەوەی چاک و دڵۆڤانی و لێبوردوویی دائیمی و ڕاستی وتەکانی خۆت بە(زەردەشت) عەتا بفەرموو.

ئەی ئەهورا... یارمەتیدەرێکی بەتوانا و بەهێز و دەسەڵاتدارمان بۆ بنێرە تا بتوانین بەیارمەتی ئەو بەسەر دوژمندا زاڵ بین.

٧

ئەی (ئوردی بەهەشت) داوات لێ دەکەم پاداش و هێز و کامەرانی و بیری چاک بەیارمەتیدەری ئێمە (گوشتاسب)(٩) عەتا بفەرموویت.

ئەی (سپەندارمەز)، تکات لێ دەکەم، نیاز و داواکارییەکانی ئەو، بەرئاوەردە بکە.

ئەی (مەزدا) ئەی پادشای خاوەن شکۆ، بەمن کە پێغەمبەری تۆم توانا و هێز بدە کە بتوانم بەهۆنراوە و سروودی بەرز و جوان، ستایشت بکەم.

٨

ئەی چاکترین، من داوای چاکە دەکەم لە تۆ، ئەی ئەهورا کە تۆ باشترین و ڕاستترینی، لە تۆ دەخوازم چاکەی (فەرشوشتەر)ی(١٠) دلاوەر بدەیتەوە و بەمن و بەو کەسانەی لێیان دەبووریت، ڕەفتار و خو و

٨- ڕەوان- یەکێ لە هێزەکانی مرۆڤە کە پاش مردنیش هەر دەمێنێتەوە.

٩- گوشتاسب، یەکێ لە پادشاکانی کیان بووە کە وەکو شاهنامە و ئەوێستا نووسیویانە یارمەتیدەری زەردەشت بووە و ئایینی پیرۆزی ئەوی قەبووڵ کردووە و پەرەی پێداوە.

١٠- (فەرشوشتەر Farasustar) وەزیری گوشتاسب و یەکێ تر لە یاریدەدەرانی زەردەشت بووە.

خدەی چاک بدەیت بۆ هەتاهەتایە.

٩

ئەی مەزدا ئەهورا! ئەی ئوردیبەهەشت، ئەی بەهمەن نامەوێ بەوەی داخوازی دەروونی خاوێنی کردەوەی چاکتان لێ دەکەم، بتان بێزێنێم.

ئێمە دەبی حەوڵ بدەین و تێبکۆشین کە سروود و ستایشی خۆمانتان پێشکەش بکەین.

ئێوەن کە بانترین هێزن و دەتوانن کامەرانی هەر دوو جیهان بەمن و پەیڕەوانم ببەخشن.

١٠

ئەی مەزدا ئەهورا! داوات لێ دەکەم ئاواتی ئەوانەی کە کرداریان باشە و ڕاست دەکەن بهێنیتە دی و کامڕەوایان کەیت.

چون دەزانم وشە و پاڕانەوە بۆ ڕزگاری و لێبوران لای تۆ قەبووڵ دەکرێت. سوودی هەیە.

١١

ئەی مەزدا چون ئەز پارێزەری کردەوەی چاک و ڕاستیم و تا هەتاهەتایە ڕایان دەگرم، تۆیش بەو زانایییەی کە هەتە، بەمن یادبدە و بەزمانی خۆت پێم بڵێ و ئاگادارم بکە کە جیهانی سەرەتایی چۆنە.

یەسنا . هاتی ٢٩

١

(گوشورون) ڕووی کردە بارەگای ئافەریدەگار و هاواری بەرز کردەوە و خرۆشانی کە:

منت بۆچی خوڵقاند؟ کێیە ئەو کەسەی کە منی دروست کرد؟ ڕق و ئەستەم و دلڕەقی و غەدر و بێ شەرمی منیان توورە کردووە، ئەی ئافەریدەگار تۆ یەگانە پارێزەری منی، بێ و لە کامەرانی و بەختیاری وەرزێرەکان بەمنیش بدە.

٢

ئەو کاتە ئافەریدەگاری چوارپایان پرسیاری کرد لە ئوردی بەهیشت کێ دەناسی کە بتوانێ بۆ چوارپایان مێرغوزار و ئالفجار و کێڵگەیێکی چاک و سوودبەخش دروست کات و ئەوانەیش بپارێزێت؟

چ کەسێ هەڵدەبژێری بۆ پاراستنی چوارپایان کە توانای ئەوەی هەبێت بەر بە ڕق و درۆ بگرێت؟

٣

ئوردی بەهەشت وەڵامی ئافەریدەگاری بەم جۆرە دایەوە: لە دنیادا بۆ چوارپایان، پارێزەری بێ ئازار و دیندار نابینم جەماوەری خەڵک ناتوانن بەو قەناعەتە بگەن کە دەبێ لەگەڵ ژێردەستەکانیاندا ڕەوش و کردەویان چاک بێ.

لەنێو کۆمەڵانی خەڵکدا، بەهێزتر لە هەموان ئەوەیە کە هاوار کات و من بخوازێت و منیش

بەهاواریەوە دەچم.

٤

مەزدا چاکتر لە هەمووان دەزانێ کە بەر لەمە کۆمەڵانی خەڵک و دێوەکان چیان کرد و لە دواڕۆژیشدا چ دەکەن. هەر ئەهورایە دەتوانێ لە جیهاندا دادگەری و عەداڵەت دابنێت و ئێمەیش ئەوەمان دەوێت کە ئەو، دەی هەوێت.

٥

ئێستا ڕەوانی من و چوارپایانی بزۆک و ئاوس دەستمان هەڵبیناوە و نیایشی ئەهورا دەکەین و دەخوازیم و لێی دەپاڕێمەوە. کارێ بکات لە لایەن درۆپەرستان و دێوەکانەوە زیان و چەرمەسەری تووشی شوانەکان و مرۆڤی دیندار و پارێزکار نەبێت.

٦

مەزدا ئەهورا کە بناغەدانەری ئایینە و فرەزانایە بە (گوشورونی) فەرموو لەناو چوارپایاندا کەس نییە ببێتە پارێزەری ئەوان چونکە ئافەریدەگار ئەوانی خەڵق کرد و دایە دەست شوانەکان و وەرزێرەکان، تا ڕزق و پێداویستی فرەوانیان ببێ و ژیانی باش بەرنە سەر.

٧

مەزدا ئەهورای هاودەمی ڕاستی، لەم جیهانە کەرەسەی ژیانی بۆ چوارپایان دابین کرد و فرەی کردن، تا مرۆڤەکان بەئیرادە و فەرمانی ئەهورا بتوانن لەوان سوود وەربگرن و بەهرە بەرن. ئەمجار گوشورون ڕووی کردە بەهمەن و پرسیاری لێ کرد.

٨

ئەی بەهمەن... تۆ لە نێو جەماوەری خەڵکدا، کێ دەناسیت کە بتوانێ پارێزەری چوارپایان بێت؟

بەهمەن وەڵامی دایەوە: (تاقە نەفەرێ کە من دەیناسم و ئایینی ئێمەی قەبووڵ کردووە زەردەشتی سپیتەمانە.)(١) ئەی مەزدا، هەر ئەوە کە پەرەی داوە بەدین و ئەندێشە و بیری ڕاستینی ئێمە لە جیهاندا و هەر لەبەر ئەوەیە کردمان بەخاوەنی ئاخافتن و وتاری جوان و دڵنشین.

٩

گوشورون ناڵانی و وتی: چون دەتوانم بەپیاوێکی لاواز بەناوی پارێزکاری چوارپایان دڵخۆش بم لە حاڵێکدا چاوەڕوانی پادشاهێکی خاوەن شکۆ و بەدەسەڵات بووم؟ کەی دەگات ئەو کاتەی کە یاریدەدەرێکی توانا و بەهێزم هەبێت؟

(١) سپیتەمان... ناوی بنەماڵەی زەردەشت بووە و بەسپیتەمان و سپیتەمەیش نووسراوە واتە هۆزی سپیتەم.

١٠

زەردەشت وتی ئەی ئەهورا... ئەی ئوردی بەهەشت... ئەی بەهمەن... بێن توانایی بدەن بەچوارپایان و پیاوێکی خاوەن هێز و بەتوانایان بۆ بکەن بەپارێزکار بەڵکو بتوانێ هێمنایەتی و ئاسوودەگی و ئارامی بەرقەرار بکات.

ئەی مەزدا ! من ئیمانم هەیە کە تۆ یەکەم داهێنەر و خاڵقی پیاوێکی وایت.

١١

کوا ڕاستی و کردەوەی چاک و شاریاری؟ ئاهای... ئەی کۆمەڵانی خەڵک... بێن و ئیمان بهێنن بەمن و بێنە سەر ئەو ئایینە مەزنەی من تا ڕاستی و کردەوەی چاک و دەسەڵاتداری ڕووتان تێ بکات.

ئەی ئەهورا

ئێستا بۆ پاراستنی ویستەکانی تۆ، ئامادە و ڕاوێستاوم.

یەسنا . هاتی ٣٠

١

لێرەدا ئەوەی کە بۆ هەر پیاوێکی زانا پێویستە و دەبێ لەیادی بکات و خوازیاری ژنەفتنی ئەوە دەبێژم.

سەبارەت بەیاد و ستایشی ئەهورا قسە دەکەم(١) ئافەرین بۆ بەهمەن دەنێرم، سەبارەت بەو مرۆڤە دەبێژم کە وتەکانم دەژنەوێت و لە یادیان دەکات و هەروا بەوانە عەمەل دەکات. ئەگەر ئەوەی ئەم وتە و ئامۆژگاریانە دەژنەوێ، عەمەلی پێ بکات، دەگاتە دیداری ڕۆشنایی ئەبەدی و کامەران دەبێت.

٢

بەرلەوەی ڕۆژی ئاخری بگات، چاکترە ئەوانەی دەبێتە هۆی ڕزگاریتان بژنەون و جیاوازی نێوان دوو ئایینی مەزدایی و ئەهریمەنی بناسن و هۆش و بیری خۆتان بخەنە کار و بزانن کە لە ئاکامدا گەردوون بەقازانجی ئێمەیە.

٣

سەرەتا، دوو گەوهەری لفە و دوانە لە بیر و گوتار و کردەوەی چاکدا پەیدا بوون. لەم نێوەدا ئەوانەی بیری باشیان هەبوو گەوهەری ڕاستییان هەڵبژارد و هەڵیان گرت و، ئەوانەی چەوت و بەدفەڕ بوون گەوهەری درۆیان هەڵگرت.

(١) لێرەدا زەردەشت قسە دەکات.

٤

چونکە ئەم دوو گەوهەرە بەیەک گەیشتن، کۆشکی شکۆداری ژیان لە گەوهەری یەکەمەوە سازکرا و سەدای تاریکی و نەمان، لە دووهەمی هاتەدەر.

لە پایانی جیهاندا، لایەنگران و ئەویندارانی ڕاستی و چاکی لە بارەگای مینەوی دەکەونە بەر لێبوردن و نووری ئەهورایی و کامڕەوا دەبن و ئەوانەی کەوتنە شوێن درۆ و خراپی لە دۆزەخی ڕەش و تاریکی ئەهریمەندا نوقم و گرفتار دەبن.

٥

لەم دوو گەوهەرەی سەرەتایی (سپەندمینو) کە ئاسمانی بێ سنوور و بێ برانەوە وەکو باڵاپۆشی ئەو وایە و، هەموو ئەوانەی کە شاد و خەندان ئایینی چاکییان هەڵبژاردووە و بەکردەوەی باشی خۆیان ڕەزامەندی مەزدا ئەهورایان وەدەست هێناوە کامەران دەبن و ئەهریمەن و درۆپەرستەکان و درۆپەروەران بەکردەوەی خراپی خۆیان شەرمەزارن.

٦

دێوە(*) کانیش نەیانتوانی چاکی و خراپی و ڕاستی و درۆ لەیەک جیا بکەنەوە و ئەوکاتەی سەبارەت بەوانە کەوتنە لێدوان و هەڵخەڵەتاون، بووە هۆی ئەوە کە کردەوەی ناپەسەندیان هەڵبژارد. ئەوکات، هەموویان پێکەوە ڕوویان کردە دێوی (قین)، تا بەیارمەتی ئەو، ژیانی خەڵک تێکبدەن.

٧

ئەو کەسەی ڕووبکاتە گەوهەری ڕاستی و چاکی، شەهریوەر(١) و بەهمەن و ئوردی بەهەشت و سپەندارمز، یارمەتی ئەدەن و لە تێکۆشان بۆ ڕێگای ڕاست و لابردنی درۆ، دەبنە پشت و پەنای، بەچەشنێ کە لە ڕۆژی پەسڵاندا بەسەربەرزی ئازموونی ئاسن(٢) تەواو دەکەن و لە بەرانبەر خێڵی درۆ پەرستاندایە کەم کەس دەبێ کە بەرەو بەهەشتی جاویدان هەنگاو دەنێ.

٨

ئەی مەزدا

ئەو زەمانە کاتی سزای تاوانبارانە و پەیڕەوانی دینی درۆ، سزا ئەدرێن، بەهمەن، وڵاتی جاویدانی و

(*) دێو بەمەعنای خودا و ئافەریدەگار بەڵام زەردەشت بەر لەبەرچاوگرتنی ڕابردووی بەر لە خۆی ئەوانەی کە لەگەڵ ئەو سازگار نەبوون بەدێو ناوی برد.

(١) شەهریوەر ناوی سێهەمین فرشتە یا (ئیمشاسپەند)ە و نوێنەری توانایی ئەهورایە و ئەرکی پاراستنی ئاسنەکان و یارمەتی بێ نەوایانی لەسەر شانە.

(٢) ئازموونی ئاسن، بۆ ڕۆژی پەسڵان و ناسینی مەزداپەرست و دێوپەرستە و دەڵێن ئەوەی مەزداپەرست بێ لەو ئیمتحانە دەردێ.

مـینەوی تۆ بۆ پاداشی ئەوانەی لە گـوناه لایان داوە و پەیڕەوی ڕاسـتـی و پاکی بوون، ئـامـادە دەکـات و هەموو ئەوانەی کردار و ئاکاریان چاک بووە لە خوانی تۆ بەهرە دەبەن.

٩

ئەی مەزدا

ئێمـە خوازیاری ئەو کـەسانەین کە لە ژیاندا ئاڵوگۆڕ وەدی دێنن ئەی ئوردی بەهەشت، ئەی بەرزترین فریشتەکان بێن و هاریکاریمان بکەن و یارمەتیمان بدەن بەو چەشنەی کە بیر و باوەڕمان یەک بن و لە گومانی و دوودڵی لامان بدەن و هەمووان بتوانن چاک و خراپ بناسن.

١٠

بەڵێ... ئەو کاتە کە ڕاستی سەرکەوێت و درۆ تێبشکێت، ئەوانەی کە وەشوێن ناوی چاک کەوتن بەو پاداشەی کـە نەویدیان پێدراوە دەگەن و لە کـۆشکی چاکی بەهمـەن و مـەزدا و ئوردی بەهەشـتـدا یەک دەگرنەوە.

١١

ئاهای... خەڵکینە

ئەگـەر ئەو ئایینە نێـردراوەی مـەزدا قـەبووڵ بکەن ئەوە دەکـەونە ئاسـوودەگی و ئـاسـایش و ئـارامی جاویدانی، لە ڕەنج و زیانی درۆپەرستان ئاگادارین، داهاتوو بەدڵی ئێوە دەبێ.

یەسنا هاتی ٣١

١

{ئەی مەزدا، ئەی گەورەترین و مەزنترینی فریشتەکان}: من بەیادی تۆ، ئەو وتانەی بۆ درۆپەرستان و تێکدەرانی جیهانی ڕاستی تاڵ و ناگەوارە و بۆ ئەویندارانی (مەزدا) خۆش و گەوارایە دەڵێمەوە.

٢

ئاهای... خەڵکینە

لەبەر ئەوەی ئێوە ناتوانن ڕێگای ڕاست بۆ خۆتان بدۆزنەوە و هەڵی بژێرن... (مەزدائەهورا) منی کرد بەداوەری هەر دوو دەستـەی (مـەزدا پەرسـتـان و دێوپەرسـتـان) و هەڵیـسـانم و ناردمی بۆ لاتان، بەڵکو بتـوانم ڕێگای ڕاست بەئێـوە پیـشـان بدەم و هەمـوومـان پێکەوە، لەسـەر بناغـەی دینی ڕاسـتین، ڕەوتی ژیانمان دابمەزرێنین.

(مەزدائەهورا) بۆ خۆی من دەناسێت و شاهێدی دروستی ئایینی منە.

٣

ئەی مـەزدا، داوات لێ دەکـەم بەزیانی خـۆت ئەو سـزای کـە لە ئاییـنی ڕاسـتـیـدا بۆ تاوانبـاران و

دروستکارانت داناوە بفەرموویت تا منیش بزانم و لە هەموو گیانداران بخوازم بێنە سەر دینی تۆ.

٤

ئەی بەهمەن، لە هەر کاتێ کە (ئوردی بەهەشت) و (مەزدا) و (سپەندارمز) و (ئەشی)(١) و هەموو فریشـتـە مـەزنەکان، بۆ یارمەتی بانگ دەکرێن، من بۆ خۆم خوازیاری شـاریارێکی بەتوانا و بەهێزم تا بتوانم لە پەنای هێز و توانای ئەودا بەسەر سوپای درۆدا زاڵ ببم.

٥

ئەی بەهمەن، لە باشترین بەهرە و پاداشی دینی ڕاستین ئاگادارم بکە تا بزانم و لە یادی کەم و حاڵی بم، چونکە بەمن بەخیلی دەبەن.

(ئەی مەزدا ئەهورا)، بە من خەبەر بدە لەوەی ڕوو دەدات و لەوەی نابێ ئاگادارم بکە.

٦

باشـترین پاداش پیـرۆزی ئەو زانایێ کـە من لە وتاری دینی ڕاسـتێن سـەبارەت بەهەتاهەتایی بوونی وڵاتی مەزدا کە بەهمەن بۆ فەراهەم دەکات و هەڵی دەدات ئاگادارکات.

٧

ئەوەی کە سەرەتا بەجوان کردن و ئارایشی بەهەشتی پڕ لە نوور کە جوانترین و باشترین سروشتی هەیە، بیر بکاتەوە، ئەو کەسەیە کە بەزانایی خۆی دەبێتە ئافەریدگاری ڕاستی.

ئەی مەزدا

تۆ بەهێزی مینەوی خۆت بەهەشتی جوان دەڕازێنیتەوە.

(ئەی ئەهورا):

تۆ لە پاش تێداچوونی جیهان هەر بەو چەشنەی دەمێنیتەوە کە لە سەرەتای ئافەرینشدا بووی.

٨

ئەی مەزدا، ئەو کاتەی کە بەچاوانی خۆم لە تۆ حاڵی بووم، لە کانگای دڵمەوە بیرم لە تۆ دەکردەوە و زانیم کە تۆ ئەوەڵ و ئاکامی هەر شتی و باوکی کرداری چاک، کە تۆی داداری ڕاستین و دروستی و تۆی داوەر و فەرماندەری هەموو کردەوەکانی جیهان.

٩

ئەی مـەزدا ئەهورا، ئەو کـاتە کە ئاژەڵەکـانت نارد و عـەقڵت پێدان بینە یاری وەرزێران یان بچنە نێو خێوەت نشینان، (سپەندارمز) و زانایی بەدیهێنانی چوارپایان، لە تۆوە بوو.

١٠

ئەی مەزدا، بەفـەرمانی تۆ بوو کـە چوارپایان، وەرزێرەکان و ئاژەڵدارەکانیـان وەکو پارێزەری کردەوەی

(١) asi: ئەشی... ناوی فرشتەی تاوانگەری و سزایە

چاک بەخاوەنی خۆیان زانی.

(ئەی مەزدا)، خێوەت نشینی کۆچەر (کە کشتوکاڵ نەکات) هەرچی تێ بکۆشێت ناتوانێ لە پەیامی چاکی و بەرەکەتی تۆ بەهرە ببات.

١١

ئەی مەزدا، ئەوکاتە کە لە سەرەتای جیهاندا، ڕەوانی ئێمەت خوڵقاند لە عەقڵ و زانایی خۆت بەشت داین، ئەوکاتە کە گیانت کرد بەلەشماندا، پەیامی کردەوەی باشت بەئێمە یاددا تا هەر کەس ئازادانە بۆ خۆی دین قەبووڵ کات.

١٢

هەر ئەوکاتە درۆزن وەکو ڕاست وتار و نەزان وەکو زانا لە دەروونەوە هاواریان کرد و هەرکام خەڵکیان بۆ لای ئایینی خۆیان بانگهێشت دەکرد. (سپەندارمز) بۆ خۆی ئاگای لە ڕەوانی سەرگەردانە، یا بەوانەی دوودڵن و نازانن ئایینی باش هەڵبژێرن یارمەتی دەدات.

١٣

ئەی مەزدا، تۆ ئاگا و بینایت و لەوەی لە ئاشکرا و پەنا و نیهاندا دەکرێت خەبەرداریت و لە ڕۆژی پەسڵاندا لەوانە دەپرسیتەوە. بەکردەوەی چاک خۆشنود دەبیت و بەکردەوەی خراپ نیگەرانیت و جەزای هەمووان بەتۆیە.

١٤

(ئەی ئەهورا)، لە تۆ پرسیار دەکەم، لەوەی ڕۆیشت و لەوەی دێت، لە سڵاو و پاڕانەوەی پاکدینان و لەو پاداشە کە بەپاکان و ناپاکان عەتای دەفەرموویت.

ئەی (مەزدا)، ئەم هەمووە، لە ڕۆژی پەسڵانا چۆن دەبێ؟

١٥

ئەی (مەزدا)

لە تۆ پرسیار دەکەم، سزای ئەو کەسەی کە یارمەتی درۆزن و درۆ پەرستێ بدات ، ئەو ناپاکە، یارمەتی بدات و بیکاتە شاریار، چییە؟

ئەی (ئەهورا)، {لە تۆ پرسیار دەکەم} جەزای ئەو بەدفەڕ و بەدکردارەی کە دەستمایە و پێداویستی ژیانی لە ئازادی وەرزێرانی دروستکردار و چوارپایان پەیدا دەکات چییە؟

١٦

ئەی (مەزدا) ئەهورا، لە تۆ پرسیار دەکەم... ئایا ئەو نیک خوڵق و چاک نیهادەی کە بەڕاستی بۆ زیادکردنی هێزی بنەماڵە و ئاوەدانی گوند و وڵات تێدەکۆشێت، دەبێتە وەک تۆ؟(١)

(١) واتە ئایانە و کردەوانە، یەزدانێ و تۆ پێیان شاد دەبیت؟

ئەی مەزدا ئەهورا، ئەو کەسە بەکام کردار و لە کام کاتدا دەبێتە خودایی؟

١٧

ئەی ئەهورا، (پرسیارت لێ دەکەم) مەزنترین پەیڕەوی ڕاستی و گەورەترین لایەنگری درۆ کێ هەیە؟

زانایێک پێویستە (تا) زانیارییەکی بەم چەشنە وەڵام بداتەوە و ئاگامان بکات تا لە مەولا، نەزان نەتوانێت کەسێک بخڵەتێنێ. ئەی مەزدا، تۆ ببە بەئامۆژگار و مامۆستای کردەوەی چاک بۆ ئێمە.

نەکەن هەرگیز یەکێ لە ئێوە بەوتار و ئامۆژگاری درۆپەرست گوێی بدات، چونکە ئەوە (سیاهکار)ە بەکردەوە و وتاری خۆی دەبێتە هۆی وێرانی خان و مان و گوند و وڵات.

(ئاهای... خەڵکینە)، بێن یەک بگرن و کەرەسەی جەنگ ئامادە کەن و خێڵی درۆپەرستان بەزەبری شەڕ و پەیکار لە وڵاتی خۆتان دەرکەن.

١٩

ئەی (ئەهورا)، بە (وتار)ی ئەو کەسە دەبێ گوێ بدەین کە ڕاستە و لە ڕاستی بیر دەکاتەوە، بەو کەسەی کە زانا و دەرماندەری زامەکانی ژیانە دەتوانێ لە بەرانبەر کۆگای ئاگری پیرۆزدا، بەو چەشنەی کە سزاوارە، گوتاری ڕاست و دڵگیر ئەداکات.

ئەی مەزدا، پاداش و سزای مەزداپەرستان و دێوپەرستان لە کاتی خۆیدا و بەسەری وەخت بدەرەوە و بۆیان بەش کە.

٢٠

ئەو کەسەی کە ڕووبکاتە پەیڕەوی ڕاستی (زەردەشت) لە داهاتوودا دەستەویەخەی تاریکی و چارەڕەشی داییمی و هاواری نەدامەت نابێت.

ئاهای... ئەی پەیڕەوانی درۆ. ئاوایە داهاتووتان. ئەگەر لەو کارانە پەژیوان نەبن و ڕوو نەکەنە کردەوەی چاک و دینداری.

٢١

(مەزدا ئەهورا)! پادشاهی و مەزنایەتی داییمی و توانایی و پارێزکاری و ویژدانی ئاسوودە دەکاتە نەسیبی کەسێ کە لە بیرو کردەوەی چاکدا دۆست و یاری ئەوە.

٢٢

ئەم زاتە (زەردەشت) لە بەرانبەر ئەوانەدا کە خاوەنی هەستی پاک و دەروونی خاوێنن، دیارە و ئەوە، کە بەوتار و کردەوەی خۆی، بووەتە پارێزەری ڕاستی و وڵاتی جاویدانی و مینەوی (مەزدا).

ئەی (مەزدا ئەهورا)، ئەوە (زەردەشت) کە عەبد و فەرمانبەر و یاوەری ڕاستێن و هەتاهەتایی تۆ دەبێ.

یەسنا . هاتی ٣٢

١

ئەی ئازادەکان... ئەی وەرزێران، ئەی پێشەوایان، ئەی دێوەکان ئێوە لەسەرتانە بۆ شادومانی و خۆشنوودی (مەزدا ئەهورا) گوێڕایەڵی وتار و ئامۆژگارییەکانی من بن و لەوانە وەکو فەرمانبەرێک پەیڕەوی بکەن.

(ئازادەکان و وەرزێرەکان و پێشەوایان لە وەڵامی زەردەشتدا دەڵێن):

(ئێمە) هاتووینەتە سەر ئەو ڕاستی و باوەڕە کە وەکو خزمەتکاران و فەرمانبەرانی تۆ، ناپاکان و بەدویستەکان دوورخەینەوە و دەریان بکەین.

٢

(مەزدا ئەهورا)- ئەو خودای یەگانە، خاوەنی مەنشی چاک ئەو یارە چاکە، ئەو ڕاستییە درەوشاوە. لە توانایی خۆیدا وەڵامی ئەوانی دایەوە و گوتی: ئێوەمان هەڵبژارد لەبەر ئەوەی پارێزکار و بێ دەغەڵە و ڕاستن و ئیتر ئێوە لە بەندەگانی (تایبەتی) ئێمە بن.

٣

ئەی دێوەکان، ئێوە لە تۆ و توخمی (کردەوەی ناحەزن) ئەو کەسەی تا درەنگانێ ئێوە پەرەستش دەکات، بۆ درۆو تاریف کردنی بەدرۆیە. ئێوە هەرلە قەدیمەوە بەم کردەوانە لە (حەوتەمین بووم)(١) ناوتان هەیە.

٤

لەو کاتەوە کە ئێوە بوونەتە فەرمانڕەوا، بەخراپترین شێوازی حکومەتی لە فەرمانە نالەبارەکانی ئێوەدا خۆ دەنوێنێ. بەوانەی کە لە کردەوەی چاک دوور دەکەونەوە و پشت دەکەنە عەقڵ و لە (مەزدا ئەهورا) و ڕاستی ڕووی خۆیان وەردەگێڕن دەڵێن: (دۆستان و لایەنگرانی دێوەکان).

٥

ئەی دێوەکان، ئێوە بەبیر و گوتار و کرداری ناحەز و تێکدەری ئەهریمەنی کە شێوەی ئێوە و پەیڕەوانی و درۆیە، کۆمەڵانی خەڵک لە شەقامی ژیانی باش و هەتاهەتایی لادەدەن و دەیان خڵەتێنن.

٦

ئەی ئەهورا، هەرچەند {(گەرهەم)}(٢) لە تاوانباریدا ناوی دەرهێناوە، بەڵام دیارە تۆ پاداش و سزای هەر کەست لەیادە و بەباشترین شێوە لەوانە ئاگاداری.

---

(١) حەوتەمین بووم... قەدیم دەیان وت دنیا حەوت ئقلیمە یان حەوت وڵاتە و بەئێرانیان دەگوت وڵات یان ئقلیمی حەوتەم.

(٢) پێشەوای درۆپەرستان و لە سەرکردەکانی کەیانی بووە.

ئەی مەزدا!، فەرمانی تۆ و دینی ڕاستین (لە ڕۆژی پەسلاندا) و لە وڵاتی مینەویدا دەردەچێت.

٧

بۆ مرۆڤی زانا سزاوارنییە تاوان بکات، هەمووان دەزانن ڕزگاری لە گوناە و بەهرە وەرگرتن لە پاداشی باش پێویستی بەوەیە مرۆڤ لە ئازمایشی (ئاسنی سۆروکراو)دا ڕزگاری بێت.

ئەی (مەزدا ئەهورا)، تۆ لە هەمووان چاکتر، ئاخر و ئاکامی تاوانباران دەزانی.

٨

یەکێ لە تاوانبارانی ناودار و ناسیاو (جەم و یوەنگهان)ە(١) ئەو کە لەبەر خۆشنوودی مرۆڤ، گۆشتخواردنی بەوان فێر کرد.

ئەی مەزدا، کارێکی وا بکە، من، لە زومرەی تاوانباران نەبم و بەڕەحمی خۆت لە وان دوورم کەرەوە.

٩

ئەو ئامۆژگارییەی کە بەوتاری خراپە، مرۆڤ فێری کردەوەی نالەبار دەکات و جەماوەری خەڵک لە ئاکاری باش دوور دەکاتەوە و ناهێڵێت ئەوان بن بەخاوەنی قەدر و قیمەت.

ئەی مەزدا ئەی (ئوردی بەهەشت)، من بەم وتانەی کە لە ناخی دڵ و گیانمەوە دێن لە کن ئێوە گازندە دەکەم.

١٠

ئامۆژگاریی خراپە کە وتاری خراپ پەرە پێدەدات و ناوی هەتاو و ئاژەڵەکان بەخراپی دەبات و بەوانەی سەڵادەری ڕاستی و ئازادین دژنام دەدات و لای خەڵک بەدرۆزنیان دەناسێنێ و کێڵگەکان ساف دەکات و دژ بەرێبوارانی ڕێگای ڕاست چەک هەڵدەگرێت.

١١

ئەوانەی ژیان تێکدەرن پەیڕەوانی درۆن و یەکجار تێدەکۆشن و هەوڵ ئەدەن تا کەی بانووەکان و کوێخاکان لە ڕەحم و لێبوردنی یەزدان دوور بخەنەوە.

ئەی مەزدا، ئەوان، پەیڕەوانی ڕاستی لە چاکترین کردەوەکان دوور دەخەنەوە.

١٢

ئەوان بەوتاری خڵەتێنەر، کۆمەڵانی خەڵک لە چاکی دوور دەخەنەوە. مەزدا، نەفرین دەنێریت بۆ ئەوانەی بەشادومانی و خۆشییەوە خوێنی ئاژەڵ دەڕێژن. ئەوانە، (گەرهەم)(٢) و هاوەڵانی ئەو (کەرپەن)(٣) و شاریاری خوازیاری درۆیان هەڵبژارد و لەسەر خۆیان داناون.

---

(١) Vivanghan نێوی بابی جەمشیدە کە زەردەشت بەخراپی یادی دەکات.

(٢)garham: پێغەمبەری درۆ پەرستان بووە.

(٣)karapan: ناوی تاقمێ لە پێشەوایانی دێو پەرستن.

١٣

لە ڕۆژی پەسلاندا، (گەرهەم) و هەموو ویرانکاران و خراپکارانی جیهان، دەکەونە دۆزەخ و بەسزای خۆیان دەگەن.

ئەی (مەزدا)، دەبینن ئەو کاتەی کە ئەم ناپاکانە دێنە ناڵە و هاوار لەو کاتەی پێغەمبەری تۆ (زەردەشت) ئیزنیان پێ نادات، تەنانەت سەرنجی بەهەشتیش بدەن.

١٤

زۆرلە مێژە کە (گەرهەم) و (کەوی)یەکان(١) دەستیان داوەتە دەستی یەک و عەقڵ و زانایی خۆیان لەدەست داوە و خەریکن یارمەتی درۆپەرستان دەدەن.

ئەوان، پەیڕەوانی خۆیان هان دەدەن بۆ کاولکردنی ئاورگەکان و پێیان وایە بەم پێشکەشە خوێناویە دەتوانن (هەوم)(٢) بۆ وەدرەنگ خستنی مەرگ، بێرنە یارمەتی خۆیان.

١٥

کەرپەنەکان و کەوییەکان لە ڕۆژی پەسلاندا دەکەونە بەر تۆڵەی ئەوانەی کە ئەمرۆکە ئازاریان ئەدەن و ناهێڵن بەئازادی بژین. ئەو ستەمدیدانەی کە ئەمرۆ ئازار دەبینن لە جیهانی ئەولادا، دەکەونە سەرای خۆشی و کامەرانی.

١٦

چاکترین شت ئەوەیە، پیاوی پارێزکار و هۆشمەند فێرتان بکات.

ئەی (مەزدا ئەهورا)، دژ بەوەی بەئازار تووشی ترسم دەکات، توانا و هێزم پێبدە و بەسەریدا زاڵم بکە، بەو چەشنەی کە بتوانم دۆستان و لایەنگرانی خۆم لە ئازار و خۆفی پەیڕەوانی درۆ، بپارێزم.

یەسنا . هاتی ٣٣

١

بەو چەشنەی کە لە ئایینی سەرەتایی ژیاندا هاتووە، لە ڕۆژی پەسلاندا، داوەر لە بەینی پەیڕەوی ڕاستی و پەیڕەوانی درۆدا و لەوانەی ئەو دوانەیان لەگەڵ یەک تێکەڵاو کردووە، بەدروستترین شێوە ڕەفتار دەکات.

٢

ئەو کەسە دەتوانێت بەختەوەر بێ کە بەبیر و زانایی و کردەوەی باشی خۆی، زیان بگەیێنێت

(١) کەوی: کیا... واتە سەرانی ناوداری ئاریایی.

(٢) haoma: ناوی شەربەتێکە کە لە گیای هەوم دەیانگرت و دەیانئۆشی.

بەدرۆپەرستان و ئەوان هیدایەت بکات بۆ قەبووڵ کردنی دینی ڕاستی و ببێتە هۆی شادومانی ئەهورا مەزدا.

٣

ئەو کەسەی کە بۆ پەیڕەوانی ڕاستی، واتە ئازادەگان و پێشەوایان و وەرزێران و شوانەکان، خوازیاری چاکی و بەختەوەری و داهاتووی چاک بێ، لە ئاکامدا خۆیشی پای دەکەوێتە سەرای خۆشبەختی و بەهەشتی مینەوی.

٤

ئەی (مەزدا)! ئەوە منم کە بەپەرستشی تۆ ژەنگی نافەرمانی و خراپەکاری لە دڵان پاک دەکەمەوە و مرۆڤی ئازادە لە چنگ خیرەسەر و کەشاوەرز لە دەست هاوسێی درۆپەرست و پێشەواکانیان لە دەست لۆمەکەران و چیمەن و مێرگە و ئاژەڵەکان، لە دەست گزیرەکان و کاربەدەستانی زاڵم و غەددار خەلاس دەکەم.

٥

ئەی (مەزدا)! لەو کاتەیدا کە بەپێوانی ڕێگای ڕاست و دانایی وڵاتی باش و خاوەنی کرداری چاکە، دەستم دەگاتە ژیانی هەتاهەتایی لە خزمەتی ئەهورامەزدادا... ئەی سرووش(١) کە لە هەمووان مەزنتری. داوای یارمەتیت لێ دەکەم.

٦

منم ئەو پێشەوا کە بەهێنانی ئایینی ڕاستی، ڕێگای دروستم پیشانی خەڵک دا، ئیستاکە، لە (بەهمەن) دەخوازم ڕێگای باشتر کردنی کشتوکاڵم پیشان بدات، تا بەو کردەوەی دروستی وەرزێڕی ژیانی گەل چاک بکەم.

ئەی (مەزدا ئەهورا)! هیوام وایە کە (بەهمەن) و (ئۆردی بەهەشت) ببینم و سەبارەت بەم خوازیارییە، لەگەڵیان دابنیشم و گوتوبێژیان لەگەڵ بکەم.

٧

ئەی (مەزدا) ئەی (ئوردی بەهەشت) ئەی (بەهمەن) ئەی چاکەکان، بێن و بەتیشکی خۆتان ڕووبکەنە من و خۆتانم لێ ئاشکرا بکەن تا هەموو کۆمەڵانی خەڵک بروام پێ بکەن و ئیمانم پێ بێنن. دەبێ هەموو مەزنایەتی و چاکەکان لەناو جەماوەردا ئاشکرا و دیار بن و جگە لە (مۆغە)کان، جەماوەری خەڵک ڕوو بکەنە ئایینی ڕاستی.

(١) سرووش لە ئایینی زەردەشت دا ییزەدی فەرمانبەری و پاسەوانی چاکانە و (مەزدا) شەوانە لەگەڵ ئەو دەبێت. لە ئیسلامدا هەندێ زانایان سرووش بەحەزرەتی (جبرییل) علیه السلام ناو دەبەن.

٨

ئەی (بەهمەن)، داوات لێ دەکەم دەنگم بناسیت کە بۆ دادخواهی هاتوومەتە لات.

ئەی (مەزدا) ئەی (ئوردی بەهەشت)، داوتان لێ دەکەم سڵاو و دروودی من بژنەون و بیناسن کە پێشکەشتان دەکەم.

ئەی (خورداد)(١) ئەی (ئەمورداد)(٢)، ستایش و نیایش و پاڕانەوەی من بژنەون و لێبوردنی هەتاهەتاییان بکەنە بەشم.

٩

ئەی (مەزدا)، زانایی تۆ و ڕەحم و چاکخوازی دوو یاری تۆ (خورداد و ئەمورداد) پێشکەش بەو کەسە بێت کە ببێتە پەیڕەوی دینی من و ببێتە ڕێبواری ڕێگای چاکی و ڕاستی.

ئێمە (پاکدینان) لە یاوەری ئەو دووانە (خورداد و ئەمورداد) کە خاوەنی ڕەوانی یەگانەن بێبەش مەکە.

١٠

ئەی (مەزدا)، هەموو خۆشییەکان و شادکامییەکانت کە تایبەتی خۆتە، (ئەوانەی کە هەن و ئەوانەی کە دەبن) بەخواست و ڕەزامەندی خۆت بەئێمە عەتا بفەرموو. بەدەستیاری (بەهمەن) خۆشییەکانمان زیاد بکە بەیارمەتی (شاریوەر) و (ئوردی بەهەشت) لەشی ئێمە لە ڕەنج و زەحمەت ڕزگار بفەرموو.

١١

ئەی (مەزدا ئەهورا)ی بەتواناتر... ئەی (سپەندارمز) ئەی (ئوردی بەهەشت)ی گەشەداری گیان. ئەی (بەهمەن) ئەی (شاریوەر) وتارەکانی من بژنەون. ئەو کاتەی نامەی کردەوەی هەر کەس دەکەوێتە بەردەستتان، لە بەخشین و بەزەیی درێغی مەکەن و لێیان ببوورن.

١٢

ئەی (ئەهورا) ڕووم تێبکە و لە (سپەندارمز) هێز و توانام پێ بدە. لە ڕەوانی خاوێن بەپاداشی چاکە هێز و زۆرم پێ بدە، لە هێزی (ئوردی بەهەشت) مەزنترین هێز و ئاوەڵا دەستی و لە هێزی (بەهمەن) بەخشین و دلۆڤانیم پێ بدە.

١٣

ئەی (ئەهورا)... ئەی (سپەندارمز) بەسروشتم ڕاستی یاد بدەن... ئەی ئەوانەی جێگا دوورەکان دەبینن... بۆ ئەوەی بمێنم و ڕێنومایی خەڵک بم لەو نیعمەتانەی کە لە دنیای مینەویدا هەتانە وەکو کردەوەی چاک، بێبەشم مەکەن.

(١) خورداد بەمەعنای پێکەوتن و چاکی، (ناوی پەنجەمین ییمشاسپەندە و لە جیهانی خاکی دا نیگاهبانی ئاوە)

(٢) ئەمورداد... بەمەعنای بێ مەرگی و جاودانی ناوی فرشتەی شەشەمە و پارێزەری گیاه

١٤

کرداری پاک، وتاری پاک و بیرکردنەوەی پاک، دروشمەکانی هەڵبژێراوی (زەردەشت)ن بۆ ژیانێکی باش و سەرکەوتووانە و پیرۆز. بەو دروشمانە و بەو کردەوانە و عەمەل کردن بەوانە فەرمانبەری خۆم و ئیتاعەی خۆم بەبارەگای ئەهورامەزدا پێشکەش دەکەم.

یەسنا. هاتی ٣٤

١

ئەی مەزدا، ئێمە خوازیاری بیر و گوتار و کردەوەی چاکین و داوات لێ دەکەین بەوانەی کە پێمان عەتا دەفەرموویت وڵاتمان ئاوەدان و جاودان کەین.

٢

ئەی (مەزدا)! پیاوی پارێزکار (زەردەشت) کە ڕاستی لە ناخی دەروونیدایە بیر و کردەوەی خەڵکی چاک کردار و پاکدین لەگەڵ سروود و هۆنراوەی شوکری تۆدا، پێشکەشی بارەگات دەکات.

٣

ئەی (ئەهورا)، ئەی (ئوردی بەهەشت) ئێمە (مەیەزد)مان هاوڕێ لەگەڵ ستایشدا بەناوی پێشکەش بۆ ئێوە هێناوە تا هەموو ئەوانەی خاوەنی کردەوەی چاکی هەتاهەتایین، ببنە خێوی وڵاتی جاودانی.

ئەی (مەزدا) ئەوەی بەچاکی و باشی بیر دەکاتەوە، هەمیشە لە پەنای تۆدایە.

٤

ئەی (ئەهورا)، دەخوازین کە ئاگری تۆ، واتە خاوەنی هێزی ڕاستی و ئەو هێزەی کە لە فەرمانی ڕاستیدا یادی کراوە، بەئاشکرا دۆستان شاد و دوژمنان تووشی ڕەنج و ناکامی و مشەقەت بکات.

٥

ئەی (مەزدا) ئەی (ئوردی بەهەشت) ئەی (بەهمەن) ئەوەتا ڕووم کردە ئێوە و لە گەڵتانم... ئێوە بۆ بەخشین بەفەقیران و بێ ئەنوایان چتان هەیە و لە شاریاری و توانایی خۆتان چییان پێ ئەدەن؟

ئێمە، لە زیانکاران و تاوانباران و دێوان و درۆپەرستان دوور کەوتینەوە و لەوان جیابووینەوە. (ڕوومان لە ئێوە کرد).

٦

ئەی مەزدا ئەی (ئوردی بەهەشت) ئەی (بەهمەن) چونکە ئێوە بەڕاستی توانا و خاوەن هێزن ئەوەیش نیشانی ئەوەیە کە دەتوانم کاری دنیا وەرگێڕم و هەڵی شێوێنم. بەچەشنێ کە شادمانتر و لەسەرەخۆتر بەستایش و دوعا ڕووتان تێ بکەم.

٧

ئەی (مەزدا)، پیاوانی هەڵکەوتوو جوامێرانی ئەمەکناس و وەفادارانی چاک کرداری تۆ، کە هەرچەند تووشی ئازار و زەحمەت و کردەوەی خراپی دوژمنانی تۆن، بەڵام کۆمەڵانی خەڵک بەرەو هۆشیاری و فێربوونی دینی ڕاستی و کردەوەی باش، هان ئەدەن، کامانەن؟

ئەی (ئوردی بەهەشت)، من تەنها تۆ دەناسم. بێ و پەنادەر و پشتیوانی من و هەموو چاکان بە.

٨

ئەی (مەزدا)، (پێشەوایانی دێوپەرستان) گەرەکیانە بەکردەوەی ناپەسەند و هەڕەشەی خۆیان، خۆف بخەنە دڵی (مەزدا) پەرستەکان.

بەداخەوە (پێشەوای دێو پەرستان) لە من بەهێزترە و لەگەڵ ئایینی تۆدا دوژمنە. ئەوانەی کە ڕوو نەکەنە دینی ڕاستێن، لە ڕۆژی پەسلاندا ڕێگای بەهەشتیان نادەن.

٩

ئەی (مەزدا)! (سپەندارمز)ی مەزن لە کن زانایان و فرەزانان، پلە و پایەی بەرزە. ئەو کەسانەی بەکردەوەی ناحەز و نالەبار، ئازاری بدەن، هەرگیز ڕووی ڕزگاری و ئاسوودەگی نابینن و چەندی دێوەکان لە ئێمە دوورن، ئەوانیش لەگەڵ ئایینی ڕاستیدا ئەوەندە دوورن.

١٠

ئەی مەزدا ئەهورا، زانای خاوەن ڕا (زەردەشت) ئێمەی بۆ کرداری چاک و دەروونی پاک و پەرستشی (سپەندارمز) واتە ئەو یاری ڕاستەقینەو هیوای وڵاتی مینەوی تۆ، پەندو هان داوە.

١١

ئەی (ئەهورا)، هەتاهەتایی بوون و بەرزیی تۆ لە هەر دوو جیهاندا وەکو (بەهمەن) و (ئوردی بەهەشت) و (سپەندارمز) خاوەنی وڵاتی بەهێز و پایەدارن.

ئەی (مەزدا)! تۆ یاریدەدەر و پشتیوانی ئەوانەی کە دژ بەدوژمنانی تۆن و لە شەڕی بەینی واندا، دۆستانی خۆت وەکو بەهمەن و ئوردیبەهەشت و سپەندارمز، سەردەخەیت.

١٢

ئەی (مەزدا)، ئایینی تۆ کامە؟ خواستی تۆ چییە؟ پەرستش و پیاهەڵدانی تۆ چۆنە؟ ئەمانە، هەمووی بفەرموو، تا هەمووان بیژنەون، ئەو پاداشەی کە (ئەشێ) بەخەڵکی دەدات ناوببە.

لە ڕێگای ڕاست و کردەوەی چاک، ئاگادارمان بکە.

١٣

ئەی ئەهورا، ئەو ڕێگای کردەوەی چاکەی کە بەمنت ئەسپارد و گوتت دووپاتی کەرەوە لەو ڕێگا ڕاست و چاکەی کە دروستت کرد ڕەوانی (سوشیانتەکان) بەئەو جێگای کە پاداشی هەموو بیرمەندانی چاک

کردار ئەدەنەوە و وەعدەت بەچاکان داوە، وەکو کەوی خەرامان دەڕۆن.

١٤

بەڵێ... ئەی (مەزدا)، تۆ پاداش و خەڵاتی سزاوار و لایەق عەتا دەکەیت بەوانەی کە وەرزێرن و ڕەوەو گەلەڕانی چاک بەخێو دەکەن.

ئەمە لە ئایینی ڕاستی و جاویدانی تۆدایە کە بۆ هەتاهەتایە پشتیوان و یاریدەدەری وەرزێران و شوانەکان و ڕەوەدارەکان بێت. چونکە ئەوان خاوەنی کردەوە و ئاکاری چاک و بەسوودن.

١٥

ئەی (مەزدا)، ئاگادارم بفەرموو لە باشترین وتارەکان و چاکترین کردەوەکان.

ئەی (ئەهورا) ئەی (بەهمەن) ئەی (ئوردی بەهەشت) بەتوانایی و هێزی خۆتان، لەو حەمد و سەنا و ستایشەی کە لەسەر شانی عەبدەکانی خودا قەرزە، ئاگادارم بکەن تا من تێبکۆشم ژیان بەکام و مەرامی ئێوە شاد و تازە بکەمەوە.

ئەشتود گاسا

یەسنا . هاتی ٤٣

١

ئەی (مەزدا ئەهورا)

تۆی کە دەتوانی هەموو ئاوات و ئارەزووەکانی مرۆڤ بەراوەرد کەیت. لە کانگای دڵمەوە لێت دەپاڕێمەوە ئاواتەکان و ئامالەکانی ئەوانەی خوازیارن قەبووڵ و بەراوەردی بکەیت.

ئەی (سپەندارمز)، یارمەتی من بدە تا بتوانم لە ڕاستی بەهرەوەر بم و فەڕوو پاداش و چاکی ژیانم پێ ببەخشە.

٢

ئەی (مەزدا)، لێت دەخوازم ئەوەی کە ئارەزووی بەهەشتی تۆی هەیە بەچاکترین و پاکترین شێوە، لەگەڵ شادومانی بێ بڕانەوە، پێ عەتا بفەرموویت... شادی و ژیانی باش و تەمەنی درێژ بەپەیڕەوانی ڕاستی ببەخشیت.

٣

ئەی ئەهورا، دەخوازین لە چاک، چاکتر بێت ئەو پیاوەی کە لەم ژیانی دنیایی و لەو ژیانی بێ بڕانەوەدا ئێمەی خستە سەر ڕێگای ڕاست و بەسوود و ڕێنوێنی کردین، ئێمەی برد بەرەو ئەو شەقامەی کە دەگاتە ئەهورا و ئافەریدە پاکەکانی ئەو.

ئەی (مەزدا) ئەو جوامێرەی کە پاک و چاکە بوو بە ڕێنوێنی ئێمە.

٤

ئەی مەزدا، تۆمان لە جیهانی مینەویدا بەتوانا و پاک ناسیوە ئەو کاتەی کە سزا و پاداشی پەیڕەوانی ڕاستی ئەدەیتەوە و هەروا تۆڵە لە پەیڕەوانی درۆ دەکەیتەوە، بڵێسەی ئاگری تۆ کە هێزی ڕاستییە، لەگەڵ هێزی کردەوەی چاکدا ڕووو دەکەنە من.

٥

ئەی (مەزدا ئەهورا)، ئەو جارەی بۆ یەکەم جار لە جیهانی بێ بڕانەوەدا چاوم کەوت بەتۆ و سەرنجم دایت، تۆم بەپاکی ناسی و تێگەیشتم کە چۆن پاداشی وتەکان و کردەوەکانی من ئەدەیتەوە و جەزای چاکەم ئەدەیتێ.

دیارە پاداشی وتار و کرداری چاک، چاکەیە و تۆڵەی وتار و ئاکاری خراپ، خراپەیە. هەر تۆی کە لە ڕۆژی پەسلاندا بەهونەری خۆت چاکە و خراپە دەناسیت و لە یەکیان جیا دەکەیتەوە.

٦

ئەی (مەزدا)، ئەو کاتەی، وەعدەی ئاکام و ڕۆژی پەسلان دەگات، تۆ هاوڕێی لەگەڵ (سپەند مینو) و (شاریوەر) و (بەهمەن) (کە بەکرداری خۆی لە جیهاندا ڕاستی فرەوان دەکات) دێنەدەر و خۆتان

دەنوێنن. (سپەندارمز) جەماوەری خەڵک لە گەیشتنی ڕۆژی داوەری ئاگادار دەکات. ئەوکاتە (سپەندارمز) داوەری دەکات و دیارە، کەس ناتوانێ لە داوەری ئەودا فەریب و دەغەڵە بکات.

٧

ئەی (مەزدا ئەهورا)، لەو کاتەی دا کە (بەهمەن) هات بۆ لای من، پرسیاری لێ کردم.

ئەتۆ کێیت؟ لەگەڵ چ کەسدا پێوەندیت هەیە و لە ڕۆژی پەسلاندا بەکامە ناوونیشان خۆت و ژیانی خۆت دەناسیتەوە؟ تۆم بەپاکی ناسی.

٨

ئەوکاتە بەوم وت: ئەزم (زەردەشت) کە دوژمنی درۆپەرست و تەکیەگا و پەنای بەهێزی پەیڕەوانی ڕاستی دەبم تا لە ڕۆژی هەڵساندا، وڵاتی دڵخوازی بێ بڕانەوەم بەنەسیب بێت.

ئەی (مەزدا)، تا ئەو کاتەی دەهۆنمەوە و دەپاڕێمەوە، (تا دوا هەناسە) دوژمنی درۆ و یاوەری ڕاستیم.

٩

ئەی (مەزدا ئەهورا)، لەو کاتەیدا کە بەهمەن هاتە لای من پرسیاری لێ کردم. تۆ لە ڕۆژی پەسلاندا چۆن خۆت دەناسیتەوە؟

تۆم بەپاکی ناسی (وەڵامم دایەوە) ئەز بەدوعا و نزا و ستایش و پێداهەڵدانی ئاگری پیرۆز خۆم دەناسمەوە و هەتا هێز و توانام هەبێت، بیر لە ڕاستی دەکەمەوە و خۆیشم بەدینی ڕاستی دەناسمەوە.

١٠

ئەی (زەردەشت)، سەرنجی دینی ڕاستینی من بدە و تەماشاکە، من و (سپەندارمز) داوای لێ دەکەین تا بێتە لای ئێمە، جا ئێستا هەرچی دەخوازی و هەر پرسیارێکت هەیە، بپرسە لە ئێمە، چونکە پرسیارەکە لە زاری پیاوێکی بەهێزەوە دێتە دەرێ و ئەو کەسەیش تۆ پرسیاری لێ دەکەیت (هێزی) ئەوەی هەیە و ئەوەندە بەتوانایە کە بتوانێ بەئاسانی وەڵامی پیاوێکی قودرەتمەندی وەکو تۆ بداتەوە.

١١

ئەی (مەزدا ئەهورا)، ئەو کاتەی (بەهمەن) هات بۆلای من بۆ یەکەم جار لە بیرۆکەکانی تۆی فێر کردم، تۆم بەپاکی ناسی... ئایا سەوداسەری و دڵداری من بۆ گەیاندنی پەیامی دینی تۆ بەکۆمەڵانی خەڵک، واتە ئەو ئایینە پیرۆزەی کە بەفەرموودەی خۆت چاکترین و پاکترین ئایینە، دەبێتە هۆی ڕەنج و ئازاری من؟

١٢

ئەوکاتەی کە فەرمانت دا بەمن، ئەی زەردەشت... (هەڵسە بۆ یادگرتنی دینی ڕاستی و ڕوو بکە ڕاستی)، ئەز بەر لەوەی وڵاتی مینەوی بڕازێتەوە و بەر لەوەی (سرووش) لەگەڵ (ئەشی) بەتوانادا بێنە

دەرێ و سزا و پاداشی تاوانکاران و چاکەکاران بدەنەوە، بێ ئەوەی نافەرمانیم کردبێت، روووم کردۆتە ڕاستی.

١٣

ئەی (مەزدا ئەهورا)، ئەو کاتە کە (بەهمەن) بۆ ناسینەوەی تکای من لە تۆ، هاتە لای من، تۆم بەپاکی ناسی.

ئەی (مەزدا)، ئەو ژیانە بێ بڕانەوە کە لە توانای تۆدایە و هیچ کەس ناتوانێ وادارت کات بەبەخشینی ئەو، واتە ئەو ژیانە دڵخوازە کە لە وڵاتی مینەویدا وەعدەت داوە، بەنەسیبی منی کە.

١٤

ئەگەر لەم دنیای خاکیدا یاری و پەنای خودایی خۆت لە من دریغ نەکەیت، بەهاوکاری (ئوردی بەهەشت) لە شاریاری و توانایی ئیزەدی تۆ بەشدار ببم، هاورێ لەگەڵ پەیڕەوانی خۆمدا هەڵدەستێن چونکە ئەوان گوێڕایەڵی فەرمانی ئاسمانی تۆن، ئەو کاتە دژ بەوانەی ئایینی تۆیان قەبووڵ نییە و بەدخوای تۆن ڕادەپەڕین و بۆ تێداچوونیان تەلاش دەکەین.

١٥

ئەی (مەزدا)، لەو کاتەی دا کە (بەهمەن) و (توشنامئیتی)(١) هاتنە کن ئەز و فێریان کردم و پێیان یاددام کە مەبادا وا هەڵسوکەوت بکەیت کە ببێتە هۆی شادومانی پەیڕەوانی درۆ و پەرێشانی و پەژارەی پەیڕەوانی ڕاستی...، ئەو کاتە تۆم بەپاکی شناسی.

١٦

ئەی (مەزدا ئەهورا)، (زەردەشت) زانایی پاکی تۆی بۆ خۆی هەڵبژارد. (ئەوانەی ڕووی خۆیان لە درۆ وەردەگێڕن) ڕوو دەکەنە هەڵبژاردەی پاکی، واتە ڕاستی، دەبنە خیۆی بەژنی جوان و هێز و توانا و لە ژیان سوود دەبەن و لە وڵاتی (سپەندارمز)دا وەکو هەتاو دەژین.

ئەی (سپەندارمز) دەخوازم پاداشی ئەوانە بدەیتەوە کە خاوەنی کرداری چاک و دەروون پاکن.

یەسنا. هاتی ٤٤

١

ئەی ئەهورا، سەبارەت بەدوعا، ئەویش ئەو دوعای کە سزاواری پلە و پایەی بەرزی تۆیە پرسیارت لێ دەکەم. وەڵامم بدەرەوە؟

ئەی مەزدا، هەر تۆ سزاوار و لایەقی ئەوەی، دوعا و نیایشی وام فێر بکات تا بەدەستیاری (ئوردی بەهەشت)ی، هێژا ئێمە یارمەتی بدەن کە کردەوەی چاک وڵاتمان داپۆشێت.

(١) tusna maiti توشنامئیتی نوێنەری هێمنایەتی ڕەفتار و مەنش.

٢

ئەی ئەهورا، پرسیارت لێ دەکەم و بەدروستی پێم بڵێ. کۆمەڵانی خەڵک چۆن لەم جیهانەدا دەکەونە بەر ڕەحم و بەزەیی تۆ و پاداشی کردەوەی چاکیان وەردەگرن؟ ئایا بەڕاستی ئەوانەی کرداری باشیان هەبێ. بەختیار و کامڕەوا دەبن؟

ئەی (مەزدا) ئەی (ڕاستی)، ئەو پیاوە پاکە (زەردەشت) ئەو دۆست و دەرمان بەخشی ژیان، دڵ پەرۆشی ڕۆژی پەسلانە (ئەو موژدەی ڕزگاری دەدات بەخەڵکی)

٣

ئەی (ئەهورا)، لە تۆ پرسیار دەکەم. بەمن وەڵام بدەرەوە... لە پێکهاتنی سەرەتای ژیان دا (ئافەرینش) باوکی ڕاستییەکان چ کەسە؟ کێیە کە هەتاو و ئەستێرەکان دەخاتە گەڕان؟(١) ئەوە بەهێزی چ کەسە کە مانگە شەو ئەدرەوشێ و ئەمجار کەم نوور دەبێتەوە؟

ئەی مەزدا، من خوازیاری ئەوەم کە ئەمانە و زۆر شتی تر بزانم...

٤

ئەی ئەهورا، لە تۆ پرسیار دەکەم... چ کەسە زەوینی لەژێر و، ئاسمانەکانی لە سەرۆ ڕاگرتووە و داناکەون؟ چ کەس ئاوەکان و گیاکانی خەڵق کرد؟ چ کەسێ هەور و بای هێنایە حەرەکەت و جۆش و خورۆش و ڕەوتی توند کردن؟

ئاهای... ئەی (مەزدا)... داداری چاک مەنش و چاک کردار...

٥

ئەی (ئەهورا)، لە تۆ پرسیار دەکەم، وەڵامم بدەرەوە، ئەوە کێ هەیە کە ڕووناکایی بەکەڵک و تاریکی خەڵق کرد؟ کێیە کە خەونی خۆش و وەخەبەر کردنەوەی لە خەون دروست کرد؟ کێیە کە سەرلەبەیان و نیوە ڕۆژ و شەوی، واتە ئەوانە کە پەیمان و بەڵێن دەخەنەوە یاد خەڵق کرد؟

٦

ئەی (ئەهورا)

لە تۆ دەپرسم... بەمن بفەرموو... ئایا بەڕاستی ئاوایە کە من موژدە بەخەڵکی ئەدەم؟ ئایا (ئوردی

(١) خوێنەری هێژا... سەرەنجی پرسیارەکانی زەردەشت لەم بەشە و زۆر کامی تر لە وتەکانی زەردەشت ئایەتەکانی قورئانمان بیر دەخاتەوە و پرسیارەکانی حەزرەتی ئیبراهیمی خەلیل (ع) و ئەو پرسیارە دێتە ئارا کە هەندێ لە مێژوونوسان پێیان وایە (زەردەشتی یەکەم) هەمان حەزرەتی ئیبراهیم بووە. ئەوەیش دەزانین شوێنی ژیان و ڕاپەڕینی حەزرەتی ئیبراهیم لە (ئورفە= ڕۆحا) کە لە کوردستانی تورکیەدا هەڵکەوتوو بووە و ناوی باوکی، یان مامی (ئازەر) کە ناوێکی غەیرە عەرەبییە دەی سەلمێنێت کە ئیبراهیم لە وڵاتی ئێراندا بووە و لە زومرەی کوردانە... چ زەردەشت بێ... چ ئیبراهیم.... ع.ف

بەهەشت) و (سپەندارمز) بەکردەوەی خۆیان دێنە یارمەتی پاکدینان؟ ئایا (بەهمەن) لە لایانی تۆ و، ئێمە دەکاتە خاوەنی وڵاتی (مینەوی) تۆ؟

ئاهای. ئەی (مەزدا)

تۆ چوارپای ئاووس و بەپیتت بۆ چ کەسێ خەڵق کرد؟

٧

ئەی (ئەهورا)

لە تۆ پرسیار دەکەم، بەمن بفەرموو: چ کەس (شاریوەر) و (سپەندارمز)ی هێژای خەڵق کرد.

چ کەسە کە بەفرەزانییی، خۆشەویستی کوڕی لە دڵی باوک داناوە؟

ئەی (مەزدا)

من دەمەوێت کە تۆ و (سپەندارمز)ی پاک و ئافەریدەگاری هەموو ئەوانە بناسم.

٨

ئەی (ئەهورا)

پرسیارت لێ دەکەم... پێم بڵێ. چلۆن ڕەوانی من دەکەوێتە بەر لێبوردوویی هاوڕێ لەگەڵ شادی تۆدا؟

ئەز، ئامۆژگارییەکانی تۆم لە یادە و دابی ژیانیش لە (ئوردی بەهەشت) و (بەهمەن) دەپرسم و بەشێوەی دروست یادی دەگرم.

٩

ئەی (ئەهورا)

پرسیارت لێ دەکەم... بەمن بڵێ... ئایا من کە پارێزەری دینی خەڵکی بیرخاوێنم و بوومەتە ڕێنوێنی ئەوان لە شەقامی ڕاستیدا، دەتوانم مژدەیان بدەمێ کە ئەوان دەگەنە سەرای (مینەوی) و دێنە ئەو جێگای کە (مەزدا) و (ئوردی بەهەشت) و (بەهمەن)ی تیا نوستوون؟

١٠

ئەی (ئەهورا)

لە تۆ پرسیار دەکەم. بەمن بڵێ... ئایا (خەڵک) بۆ ڕزگاری و ڕاستی و ئیمانی خۆیان ڕوو دەکەنە من و پێیان وایە ئەم دینە بەرەکەت دەخاتە جیهانەوە، یان بەهیوای عەفو و لێبووردنی تۆ ڕووم تێ دەکەن؟

١١

ئەی (ئەهورا)

لە تۆ پرسیار دەکەم... بەمن بڵێ... ئایا پارێزکاری و فەرمانبەری ڕوودەکاتە ئەو کەسانەی کە من دینی تۆم فێر کردوون؟

ئەز، یەکەم کەسم کە بۆ پێغەمبەری هەڵبژێراوم و دژ بەوانەم کە دوژمنی دینی ڕاستین و بەدیدی بەدخوازییەوە تەماشایان دەکەم.

١٢

ئەی (ئەهورا)

لە تۆ پرسیار دەکەم و پێم بڵێ... لە نیوۆ ئەو دەستەیدا کە قسەیان بۆ دەکەم و لەگەڵیان ئەدوێم، کێیە پەیڕەوی ڕاستییە و کێیە پەیڕەوی لە درۆ دەکات؟ کام یەک لەوان دوژمنێ؟ ئەو درۆ پەرستەی کە بۆ لێبوردنی تۆ لەگەڵ مندا شەڕ دەکات کامە؟ ئایا ئەوە نابێ بەدوژمنی من و نابێ حەسابی لەسەر بکەم؟

١٣

ئەی (ئەهورا)

لە تۆ پرسیار دەکەم و پێم بڵێ... چلۆن دەتوانم دێوی درۆ لە خۆم دوور بخەمەوە و بینێرم بۆ لای ئەو دڵڕەشانەی کە نافەرمان و دڵڕەقن و نایان هەوێت ڕاست بن و لەگەڵ ڕاستیدا پێوەندیان هەبێت و پەند و ئامۆژگاری چاک ناژنەون و کردەوەی چاکیان نییە؟

١٤

ئەی (ئەهورا)

لە تۆ پرسیار دەکەم. بەمن بڵێ... چلۆن دەتوانم درۆ بدەمە دەستی بەهێزی ڕاستی، تا بەفەرمانی تۆ لە ڕیشە هەڵی قەنێ شکەستێ سەخت بدات بەدرۆپەرستان و بۆ ئەوان ڕەنج و شەڕ و نابەسامانی بەدیاری بهێنن.

١٥

ئەی (ئەهورا)

لە تۆ پرسیار دەکەم. بەمن بڵێ... ئایا تۆ دەتوانی کە ئەگەر دوو سوپای ناسازگار بگەن بەیەک، بەیارمەتی (ئوردی بەهەشت) بگەیتە هانام.

ئەی مەزدا... بە لەبەر چاوگرتنی ئەو پەیمانەی کە تۆ لە سەری وێستاوی، یارمەتی کامە سوپا ئەدەیت و کامیان سەردەخەیت؟

١٦

ئەی (ئەهورا)

لە تۆ پرسیار دەکەم. بەمن بڵێ... کێیە ئەو هێزە پیرۆزە کە پشت و پەنای ئایینی تۆیە؟

ئەی (مەزدا)... بێ و ئاشکرا ئەو سەروەریدەرمان بەخشی ژیانە، ئەو کە کردەوەی چاک و مەنشی باش ڕووی تێکردووە بنێرە بۆ لامان (تا یارمەتی زەردەشت و پەیڕەوانی بدات).

١٧

ئەی ئەهورا

پرسیارت لێ دەکەم و پێم بڵێ، چلۆن دەتوانم کامی دڵ بۆ گەیشتنی بەتۆ بەرئاوەرد بکەم. چلۆن دەتوانم وتەکانم بخەمە کار و بەهرەیان لێ وەرگرم بۆ تۆ. ئایا دەکرێت زاتی بێ بڕانەوەی و ڕاستی ئایینی تۆ لە گیانی ئەو کەسەدا کە خێوی ڕاستییە، تێکلاو بکەین؟

١٨

ئەی (ئەهورا)

پرسیارم هەیە و بەمن بڵێ، ئەو دەست ڕەنجەی کە وەعدەت بەمن داوە، بریتی لە دە سەر مایین و دە سەر ئەسپ و یەک نەفەر وشتر وەکو گەیاندن و بێ بڕانەوەیی دەهش و بەخشینی تۆ بەیارمەتی (ئوردی بەهەشت) دەگاتە دەستی من؟

١٩

ئەی (ئەهورا)

پرسیارم هەیە. پێم بڵێ... ئەوەی کە وەعدەی دەست ڕەنج و معاش بەکەسێک دەدات و خیلاف دەکات... سزای لەم دنیادا چییە؟ من لە سزای ئەو لە جیهانی ئەولادا ئاگادارم.

٢٠

پرسیارم ئەوەیە... دێوەکان دەتوانن ببنە (خواوەند)ێکی چاک؟ لە حاڵێکدا ئەوان بۆ خۆیان (کەرپەن) و (ئوسیج) و (کەوی)یان داناوە تاکو ئاژەڵەکانیان بۆ بکوژن. ئەمانە پەیڕەوی دینی ڕاستی نین و ئاژەڵ و چوارپایان بۆ کشتوکاڵ ناوێت و ناکەن پەروەردەی ئاژەڵ بکەن بەڵکو دەیان کوژن.

یەسنا . هاتی ٤٥

١

ئێستا قسە دەکەم، ئەوە هاتوومەتە ئاخافتن: ئاهای ئەو کەسانەی کە لە دوور و نزیکەوە هاتوون و دەتانەوێت ببنە پەیڕەوی دینی ڕاستی، گوێم پێ بدەن و وتەکانی من بژنەون و پەندەکانی من لە یادکەن، چونکە ئەوەی من دەبێژم ئاشکرایە.

پێتان ڕادەگەینم... ئیزنی ئەوە مەدەن ئامۆژگاری خراپییەکان، واتە ئەو درۆپەرستەی کە بەزمانی خۆی و گوتاری خلەتێنەر ئێوە بۆ لای ئایینی نابار و خراپ بانگ دەکات بەئاواتی خۆی بگات و جارێکی تر لێ بشلەژێنێت.

٢

ئێستا سەبارەت بەدوو گەوهەری سەرەتایی ژیان بۆتان باس دەکەم. گەوهەری پاکی بەگەوهەری

چەپەڵی وت: کردار، ئامۆژگاری، زانست، ئایینی، وتار، ڕەوان و منایەتی ئێمە لەگەڵ یەک سازگارنین.

٣

لەوەی (مەزدا ئەهورا)ی زانا، لە سەرەتای ژیاندا بەمنی گوت باستان بۆ دەکەم. ئەوانەی لە نێوان ئێوەدان ئەگەر ڕوونەکەنە ئەو دینەی کە من سەلاّم داوە، لە کۆتایی ژیانی خۆیاندا تووشی نەگبەت و نەدامەت و پەشیمانی دەبن.

٤

سەبارەت بەوەی کە بۆ جیهان چاکترە قسە دەکەم.

ئەی (مەزدا)... من ئایینی ڕاستیم هێنا و ئامۆژگاری خەڵکم کرد. ئەوەی کە جیهانی خەڵق کرد (بەدی هێنا) باوکی وەرزێری چاک کردارە و زەوینیش کیژی باش و بارەوەری ئەوە.

کەس توانای ئەوەی نییە ئەو (ئەهورا)ی کە بۆ هەمووان پەرۆشە و (چاکەی هەمووانی دەوێ) بخلەتێنێ.

٥

سەبارەت بەوەی (مەزدا ئەهورا)ی پاکتر بەمنی گوت بۆتان دەبێژم. ئەو گوتەی کە ژنەفتنی بۆ هەمووان چاکە.

ئەوانەی کە بۆ شادی من ببنە فەرمانبەری ئەو (زەردەشت) لە سێبەری کردەوەی چاکی خۆیاندا دەگەنە ڕزگاری هەتاهەتایی. لەوەی کە لە هەمووان مەزنترە دەبێژم.

٦

ئەی (ئوردی بەهەشت)

ئەو دەپەرستم و ستایشی دەکەم، ئەو زاتەی کە خوازیاری ژیانی چاک بۆ هەمووانە (مەزدا ئەهورا) بەهێزی نادیار و پاکی خۆی دوعا و نزای من دەژنەوێت، چونکە ئەوانەم لە سەرچاوەی چاکی هێناوە. دەی با ئەو، بەزانای بێ ڕادەی خۆی من لەوانەی کە بۆ خەڵک باشن ئاگادار بکات.

٧

هەموو زیندەوەران و هەموو ئەوانەی کە بوون و لە داهاتوودا دەبن

تێدەگەن و دەزانن کە پەیڕەوانی ڕاستی کامڕەوا و شادومان و پەیڕەوانی درۆ بۆ هەتاهەتایە لە زەحمەت و ڕەنج و نالەباریدا دەژین. ئەمانەن کە (مەزدا ئەهورا) لە وڵاتی بەهەشتی خۆیدا سازانویەتی.

٨

ئەگەر پاداشی چاکت دەوێت، دەبێ کردە و ستایش و پاڕانەوەت لە ئەهورا چاک بێ. بەڵێ: ئێستە دەمەوێت بەچاوی خۆم بڕوانم بۆ ڕێگاکانی وڵاتی مینەوی و هەروا سەرنجی ڕێگای کردار و گوتار و بیری چاک تماشاکەم لەو کاتەی بەیارمەتی (ئوردی بەهەشت) توانیمان (مەزدا ئەهورا) بناسین، دوعا و

پاڕانەوەی خۆمان لە بارەگای ستایشی ئەودا، ڕۆناوە.

٩

بێن و (مەزدا) بە منایەتی چاکی خۆتان خۆشحاڵ کەن. چونکە (مەزدا) توانای ئەوەی هەیە ڕۆژگار و ژیانی ئێمە تاریک یا ڕوون بکاتەوە. دەی با (مەزدا ئەهورا) توانامان بدات بەچاکی بیناسین و ئەمجار بەکردەوەی چاک و لە سێبەری دینی ڕاستیندا بەرەکەت بدات بەکشتوکاڵ و دەخڵ و دان و چوارپاکانمان و ڕزق و ڕۆزی بنەماڵەمان فرەوان بکات.

١٠

بێن و (مەزدا) ستایش کەن و ڕێزی لێ بگرن. ئەو کەسەی هەمیشە هاوار کات و داوای یارمەتی بکات لە (مەزدا ئەهورا) و ڕێزی لێ بگرێت ژیانی باش دەبێت و ئەمەیش (ئوردی بەهەشت) و (بەهمەن) بەمنیان وتووە و مژدەیان داومەتێ کە پەیڕەوانی من دەتوانن داوای ڕزق و هێز و توانای خزمەت و کاری ڕەوا لەو بکەن و بەیاری ئەو، بەهرەمەند دەبن.

١١

دەی ئەی (مەزدا ئەهورا)

ئەو کەسەی کە لەمەبەدوا خەڵکی خراپ و بەد فەڕ و بەد نیهاد بەپەستی سەرنج بدات و نەفرین لە دێوەکان بکات، دەبێتە یاوەری دینی پاکی تۆ و ئەتۆیش وەکو باوک و برای وی دەبی.

یەسنا . هاتی ٤٦

١

ڕووبکەمە کام سنووری کام وڵات؟ بۆ چ لایێک و بۆ کامە سەرزەوین بچم؟ ئەوەتا، پێشەواکان و سپاهییەکان دووریم لێ دەکەن و وەرزێرەکانیش ئاکارێکی وایان نییە ببنە هۆی شادومانی من. دەسەڵاتدارانی درۆپەرستی وڵات، دژ بەمن و ڕقیان لێمە. (ئەی مەزدا ئەهورا) پێم بڵێ، چۆن دەتوانم تۆ شاد و ڕازی بکەم؟

٢

ئەی (مەزدا)

ئەز هۆی بێ دەسەڵاتی خۆم دەزانم. لە بەر ئەوەی سامانی فرەوانم نییە و هەژارم، قەوم و کەس بەسووک و بێ دەسەڵاتم دەزانن.

ئەی (ئەهورا)

ئەز لە کن تۆ، شکایەت دەکەم و گلەییم هەیە. تۆ بۆ خۆت سەرنجی ژیان و کردەوەی من بدە و هەروەکو دۆستێک کە یارمەتی دۆستەکەی دەدات بێ بەها نامەوە. من لە دینی ڕاستین و لەوەی کە دەبێتە

سەرمایەی ئاکاری چاک، ئاگادار کە.

٣

ئەی (مەزدا)

کەی دەگات ئەو کازیوەی ڕۆژی ڕزگاری کە هەمووان ئامۆژگارییەکانی دینی ڕاستین قەبووڵ کەن؟

ئەوانەی (بەهمەن) دێتە هانایان چ کەسانێکن؟

ئەی (ئەهورا)

ئەز تۆم بۆ بێداری و ئاگاداری خۆم هەڵبژارد.

٤

ئەو بەدفەڕی درۆ پەرستەی تاوانبارە، بەرگری دەکات لەوەی پێشەوایانی دینی ڕاستین، بەپەروەردەی ئاژەڵ و مەڕ و ماڵات لە گوندەکانی وڵات خەریک بن.

ئەی (مەزدا)

خوازیاری هاتنی کەسێکم کە ئەو درۆ پەرستە لە شاریاری بخات. ئەوەی وابکات، دەبێتە یەکێ لە پێشڕەوەکانی ژیان و دەتوانێ ببێتە ڕچەشکێن و ڕێگای ئایینی ڕاستی و چاکی بڕازێنێتەوە.

٥

ئەو زانایە کە بۆ خۆی پەیڕەوی دینی ڕاستییە بتوانێت پەیڕەوێکی درۆ پەرستی بۆ لای خۆی، واتە ڕێگای ڕاست ڕێنوێنی بکات لە سەریەتی جێگای ئەمن و بەمتمانە بۆ ئەو ساز بکات تا دوژمنان و هاودینەکانی پێشووی نەتوانن بەتۆڵەی ئەوەی لە دینی درۆ پەرستی لای داوە سزای بدەن.

٦

هەر کاتێ ئازادەیێک خوازیاری ئەوەی بێ کە پەنای بدەن، بەڵام ئەوەی کە دەتوانێ ئەو کارە بکات یارمەتی نەدات و درێغی لێ بکات بەبێ گومان ئەو ئازادە، هەم دیسان ڕوودەکاتەوە لای ئافەریدەگاری درۆ پەرستان و ئەوەیش یارمەتی نەداوە وەکو یاریدەدەری درۆ پەرستان دێتە ئەژمار.

ئەی (ئەهورا)

هەر لە سەرەتای جیهانەوە، هەر ڕاست پەرستێ یاریدەدەر و دۆستی ڕاست پەرستێکی ترە (پەیڕەوانی ڕاستی وەکو برادەرن).

٧

ئەی (مەزدا)

لەو کاتەی درۆپەرست دێتە شەڕی من و دەی هەوێت ئازارم بدات غەیری (ئازەر) و (بەهمەن) کە پەرەپێدەری دینی ڕاستین چ کەسێ دەبێتە یاریدەدەر و پاڵپشتی من؟

ئەی (ئەهورا)

نیهاد و دەروونی من لەو فەرمانە ئاگادارکە.

٨

ئەی (مەزدا)

دەخوازم ئیزنی ئەوە نەدەن بەوکەسەی کە خەیاڵ ئازاردانی منی لە سەردایە، سەدەمەم لێ بدات.

دەی با ئەو بیرو ئاکارە نابارەی کە بۆمن دەی هەوێت، ببێتە وەباڵی ئەستۆی خۆی و زیانەکە بۆ خۆی بگەڕێتەوە بەلەونێ کە لە ژیانی باش بێ بەهرە و تووشی خراپە بێت.

٩

کێ بوو ئەو جوامێرەی کە بۆ یەکەم جار بەئێمەی یاددا تاکو لە ئافەریدەگاری کارسازو داوەری بێ هاوتا و پاک ڕێز بگرین؟

جەماوەر دەیان هەوێت کە وتەکانی (ئوردی بەهەشت)ی تۆ و ئەوەی (گوشورون) بە (ئوردی بەهەشت)ی وت و لە (بەهمەن)ی پرسیار کرد بژنەون.

١٠

ئەی (مەزدا ئەهورا)

داوات لێ دەکەم بەهەشتی جاویدان بکەیتە بەشی ئەو پیاوە یان ئەو ژنەی کە لە فەرمانی تۆ و دینی ڕاستی تۆ پەیڕەوی دەکات. ئەز، هاوڕێ لەگەڵ هەموو ئەوانەی کە نیایش و پەرستشی تۆ دەکەن لە پردی (چین وەت)(١) دەپەڕینەوە.

١١

(کەرپەنە)کان و (کەویە)کان، واتە ئەوانەی کە دەگەنە سەر پردی (چین وەت) لەش و گیانیان لە حەیوەتدا دێنە لەرزین، ئەوانەی کە بۆ هەتا هەتایە، هاڤاڵ و لە بنەماڵەی درۆن، بۆ تێدابردنی ژیان ڕێگای خراپە پیشانی خەڵک دەدەن و کاری ناشایستیان پێ دەکەن.

١٢

ئەو کاتەی کە (ئوردی بەهەشت) لە سێبەری تێکۆشانی (سپەندارمز)ی ژیان خۆش ڕووبکاتە ڕۆڵەکان و قەوم و خوێشانی (فەریان)(٢)ی تۆرانی، (بەهمەن) لێیان قەبووڵ دەکات و (مەزدا ئەهورا)یش لە ڕۆژی پەسڵاندا ئەوان شاد دەکات.

(١) cinvat یا cinvad بەمانای تاقی کردنەوە و لە دینی زەردەشت دا ناوی پردێکە کە ڕۆژی پەسڵان لە سەریەوە دەڕۆن و چاکەکان دەپەڕنەوە و خراپەکان لە ئاگری دۆزەخ دەکەون... لە دینی یەهود و دینی ئیسلام دا بەمە دەڵێن پردی سیڕات (صرات).

(٢) Faryan ناوی بنەماڵەیێکی تۆرانییە کە پەیڕەوی دینی زەردەشت بوون.

١٣

کێ هەیە لە نیۆ جەماوەردا کە (سپیتەمان زەردەشت) شادومان بکات بەوەی کە دێتە سەر دینی ڕاستی و پەرەی پێ دەدات؟

ئەو کەسە کە پەرە بدات بەدینی ئەو، سزاواری ئەوەیە کە لە جیهاندا ناودار و سەربەرز بێ و (مەزدا ئەهورا)یش ژیانی جاویدانی دەکاتە قسمەت و (بەهمەن) سامانی ئەو فرەوان دەکات و ئێمەیش ئەو بەدۆستی باش و یاریدەدەری دینی ڕاستی دەهێنینە ئەژمار.

١٤

ئەی (زەردەشت)

کێیە ئەو مرۆڤە پاکدینە کە بۆ پەرە پێدانی ئایینی مەزنی (موغ) دەبێتە یاریدەدەری تۆ؟

چ کەسە ئەوەی دەیهەوێت بەم شانازییە بگات و ناوی خۆی بەرز بکاتەوە؟

ئەوە کاک (گوشتاسب)ە کە لە ئاکامی کاردا دەبێتە یاریدەدەر و پشتیوانی دینی ڕاستی.

ئەی مەزدا (ئەهورا)

ئەز، بانگەواز دەکەم بەدروشمی وتاری چاک و کردەوەی چاک بۆ ئەو مرۆڤانەی کە دێنە سەر ڕێگای دینی ڕاستی و تۆیش لە پاداشی ئەوەدا کۆشکی جاویدانی پەڕدیس دەکەیتە قسمەتیان.

١٥

ئەی (هەچەت سپیان)(١) ئەی (سپیتەمانیان)(٢)، ئەز لەگەڵ ئێوەمە... زانا و نەزان لەیەک جیا بکەنەوە ئێوە بەم کردەوەتان، ڕاستی دەکەنە بەشی خۆتان، چونکە ڕاستی ماکی یەکەمین ئایینی ئەهوراییە.

١٦

ئەی (فەرشوشتەر هۆگۆ)(٣) هاوڕێ لەگەڵ ئەم جوامێرانەدا بەرەو بەهەشتی جاویدان وەرن ئێمە حەز دەکەین کە لەو بەهەشتەدا خۆش و شادکام بن.

ئەوێ جێگای ڕاستان و پارێزکارانە و وڵاتی هەتاهەتایی ئەوانەیە کە لەم جیهانەدا خێوی دەروون و منایەتی و کردەوەی باش بوون و (مەزدا ئەهورا) لەوێدا بە بەرفرەوانی دەتان حەسێنێتەوە.

١٧

ئەی (جاماسب هۆگۆ) ئەز لەجێگای خۆیدا باسی فەرمانبەری و پارێزکاری و لێهاتوویی تۆ دەکەم سەبارەت بەگیانبازی و فیداکاری لە پێناو ئایینی ڕاستی (مەزدا ئەهورا)دا، کە بەهاریکاری (ئوردی

(١) Hactasp نێوی چوارەمین پشتی زەردەشتە و دیارە بەرەی ئەوانە خزم و کەسوکاری زەردەشت بوون.

(٢) Sapitaman نێوی پشتی نۆهەمین زەردەشتە و بەرەی ئەو خزمی زەردەشت بوون.

(٣) Farasustar وەزیری گوشتاسب و برای جاماسب و یەکێ لە پشتیوانانی زەردەشت بووە.

بەهەشت) واتە ئەو ئامۆژگارە زانایە کە زانا و نەزان دەناسێت، ئەنجام دەبێت. ئەوەی کە بەڕاستی لە ئایینی من پەیڕەوی دەکات سزاواری ئەوە کە چاکترین دارایی و کردەوەی چاکی بدەمێ و ئەو کەسەی دەی هەوێت شەڕ بکات، سزای هەر شەڕە.

ئەی (مەزدا) ئەی (ئوردی بەهەشت)

بەم شێوازە من، خواستەکانی ئێوە بەراورد و شادتان دەکەم، ئەوەیە فەرمانی زانست و خووی من.

١٩

ئەو کەسەی کە لە ڕووی دینی دروستەوە هەنگاو بەرەو من هەڵگرێت و ئەوەی بەکامی منە ئەنجامی بدات، سزاواری پاداشە. ئەو کەسەی کە جیهانێکی تری پێدراوە، لەم جیهانەدا ببێتە خێوی جووتێ چوارپای زگدار و بزۆک و بەهەرچی ئاواتی خۆیەتی بگات.

ئەی (مەزدا)... ئەی کەسێ کە چارەسازترینی، ئەم ئاواتانە بەیارمەتی و فەرمانی تۆ بۆ من دێتەدی.

یەسنا . هاتی ٤٧

١

ئەو مرۆڤەی کە بێتە لای (سپەندمینو) و دینی ڕاستین و گوتار و بیر و کرداری چاک پێشکەش بکات، ئەوە (مەزدا ئەهورا) توانایی و پارێزکاری و فرەوانی و جاویدانی پێ دەبەخشێت.

٢

ئەوەی کە بۆ (سپەندمینو) باشترە، دەبێ بەوتار و خووی چاک کردەوەی باش بیخەینەڕوو. هەربە کردار و گوتار و بیری چاکە کە مرۆڤ دەتوانێ خۆی بە (مەزدا ئەهورا) نزدیک بکاتەوە و (مەزدا) بەوانە مرۆڤ دەناسێت.

٣

ئەی (مەزدا)

تۆی بابی پاک و مەزنی (سپەندمینو) ئەوەی کە لە پاش پرسیار و وەڵام لەگەڵ (بەهمەن)دا ئاژەڵی شادی هێنەری بۆ ئێمە خەڵق کرد. ئەو کاتە (سپەندارمز) بۆ کێڵگە ئاسوودەگی پێدا.

٤

ئەی (مەزدا)

ئەوە درۆ پەرستەکان بوون کە خۆیان لە فەرمانی (سپەندمینو) لادا نە ڕاستی پەرستان. ئەوەی کە بەکەم و زیاد شاد و توانایە، دەبێ لەگەڵ ڕاستی پەرستان مێهرەبان و دژی درۆپەرستان بێ.

٥

ئەی (مەزدا ئەهورا)

تۆ بەهاریکاری (سپەندمینو) بۆ هەرچی چاکەیە بەڵێنت داوە بەڕاستی پەرستان، بەڵام ئایا پەیڕەوانی درۆ دەتوانن لە نیعمەت و چاکەکانی تۆ بەهرە وەربگرن؟

٦

ئەی (مەزدا ئەهورا)

فرەوانن ئەوانەی دەیان هەوێت بێنە سەر دینی ڕاستی و خوازیاری ئەوەن بژەون ئەو کاتەی تاقی کردنەوەی ئاگر دێ، بەیارمەتی (سپەندمینو) و (سپەندارمز) و (ئوردی بەهەشت) پاداش و تۆڵەی ڕاستی پەرەست و درۆپەرست چۆن ئەدەیتەوە.

یەسنا . هاتی ٤٨

١

ئەی (ئەهورا)

کاتێ دەگەینە ژماردنی ڕۆژەکان، ڕاستی بەسەر درۆدا زاڵ دەبێ بەچەشنێ کە گوناهکاران و دێوەکان بەسزای کردەوەی خراپی خۆیان دەگەن و ئەوانەی کە نیایشی تۆیان کردووە لە ڕەحم و بەزەیی تۆ بەرخوردار دەبن.

٢

ئەی (ئەهورا)

داوات لێ دەکەم، ئاگادارم بکەیت لەوەی کە بۆ خۆت دەزانی: پرسیارم ئەوەیە، پێش گەیشتنی ڕۆژی پەسلان و سزادانی تاوانباران و درۆ پەرەستان، پەیڕەوانی ڕاستی دەتوانن لەم جیهانەی ئێستادا درۆ پەرەست ببەزێنن؟

ئاشکرایە وەڵامی ئەم پرسیارە، پەیامی چاکییە لەم جیهانەدا.

٣

چاکترین ئامۆژگاری بۆ مرۆڤی زانا ئەوەیە کە (ئەهورای)ی پاک و مەزن بۆمان بەیان دەکات.

ئەی (مەزدا)

مرۆڤی زانا دەبێ بەیارمەتی عەقڵ و زانستی خۆی و بیری پاک لە ئایینی تۆ و کاکڵە و ماکی ئەو دینە پیرۆزە تێبگات.

٤

ئەی (مەزدا)

ئەو مرۆڤەی کە تاوێ بیرو گوتار و کرداری چاک و کاتێ لە بیر و گوتار و کرداری نابار پەیڕەوی دەکات و هەرکات بیەوێت ڕوو بکاتە ئایینی ڕاستی تۆ و هەر زەمان بیهەوێت بێتە لادەر، ئەوە لە ڕۆژی

پەسلاندا لەسەر ویست و خواستی تۆ لە کۆمەلانی خەڵک جودا دەکرێتەوە و ئاوا مرۆڤی دەبەنە (هەمەستەکان)(١).

٥

ئەی (سپەندارمز)

داوات لێ دەکەم شاریارانی چاک کردار و خاوەنی بیری چاک لەم وڵاتەدا پادشاهی بکەن.

ئەی (ئەهورا)... شاریارانی خرابکارمان بەنەسیب مەکە.

ئەی (سپەندارمز)

تکای من وایە کە جەماوەری خەڵکی ببنە خێوی ماڵ و ژیانی باش و گیاجار و ئاڵفزاری خۆش و بژوێن بۆ ئاژەڵەکان فەراهەم بکەیت.

٦

بەڵێ (سپەندارمز) خێوەت و خانو مانی چاک و هێزی باش بەئێمە عەتا کرد و (بەهمەن) بۆ ئاژەڵەکان چیمەن و مێرگی باشی خولقاندووە.

(مەزدا ئەهورا) لە سەرەتای بینای دنیادا بەیارمەتی (ئوردی بەهەشت) گیای لە زەوین ڕواند و ئاڵفزارەکانی پەرە پێدا.

٧

ئاهای... ئەی ئەو کەسانەی خوازیاری پاداشی چاکن، بێن و بەقەبووڵکردنی دینی ڕاستین کە زەردەشت (مرۆڤی پاک) هێناویەتی ڕق و کینە لە خۆتان دوور بخەنەوە و ئەستەم لاببەن.

ئەی (ئەهورا)

ئاوا مەخلوقاتێ کە خاوەنی کردەوەی چاکن بۆ هەتاهەتایە لە ماڵی تۆدا بەکامەرانی دەژین.

٨

ئەی (مەزدا)

دابەشکردنی چاکی لە وڵاتی تۆدا چۆنە؟ پاداشی تۆ چۆنە؟ بەڵێ... پاداش بۆ من کامەیە؟ ئەو داوەریەی کە بەناوجێکەری (ئوردی بەهەشت) دەیکەیت و ئەوەی بەیارمەتی (بەهمەن) کردەوەکان هەڵدەسەنگێنی و پارێزکارەکان داوای دەکەن کەیە؟

٩

ئەی (مەزدا) ئەی (ئوردی بەهەشت)

کەی دەینوێنن کە ئێوە بەهێزتر و بەدەسەڵات و تواناتر لەوانەن کە هەڕەشە لە من دەکەن؟

(١) Hamastakan: بەرزەخ: مەکانی لە نێوان دۆزەخ و جەننەت

داوەری (بەهمەن)م بەئاشکرا پێ ڕابگەێنن.

ڕزگاریدەر(*) دەبێ بزانی کە پاداشی ئەو بۆ پەرەپێدان بەدینی ڕاستی چییە؟

١٠

ئەی (مەزدا)

کەی پەیامی من دەگاتە کۆمەلانی خەڵکی و کەی دەی ژنەون و دەم ناسن؟ بۆ کەی پیسی و چەپەڵی (کەرپەنەکان) لە وڵات دوور دەخەیتەوە چونکە ئەوان لە ڕووی ڕق و کینە و، بەبڵاو کردنەوەی درۆ و بوختان شاریاران و سەردارانی مەزن دەخلەتێنن کەی ئەوانە لادەبەیت؟

١١

ئەی (مەزدا)

لە چ کات و چ زەمان دا وڵاتمان دەبێتە خێوی مێرگ و زاری بژوێن و ئاوەدانی و سەر و سامان هاوڕێ لەگەڵ پارێزکاری و ڕاستیدا؟ کامانەن ئەوانەی دێنە یارمەتی و ئێمە لە بەرانبەر خوێن خوارانی درۆپەرستدا دەپارێزن؟ چ کەسانن کە سەرئەنجام دەگەنە کرداری چاک؟

١٢

ئەی (مەزدا)

ئەمانەن ڕزگاریدەرانی وڵات کە بۆ شادی و ڕەزای تۆ بەقەبووڵ کردنی کرداری چاک، لە دینی ڕاستی پەیڕەوی دەکەن.

ئەمانەن کە ڕق و کینە دوور دەخەنەوە و دەستی غەدداران و ستەمکاران لە وڵات کۆتا دەکەن.

یەسنا . هاتی ٤٩

ئێستا لە مێژە کە (بیندوە)(١) گەورەترین شەڕ خوازی دژ بەمنە لە حاڵێکدا من خوازیاری ئەوەم کە لادەرەکان و گومڕاکان بخەمە سەر ڕێگای ڕاست و شادیان بکەم.

ئەی (مەزدا)

داوات لێ دەکەم پەنام بدەیت و پاداشی چاکەم بدەیتەوە!

ئەی (بەهمەن)

مەرگ و نەمان بنێرە بۆ (بیندوە).

(*) ڕزگاریدەر فارسیەکەی ڕهاننده... واتە زەردەشت.
(١) Bandva: یەکێ لە شاریارانی دێو یەسنا و دژی زەردەشت بووە.

٢

لە مێژە کە (بیندوە) بووەتە ئامۆژگاری درۆ و لە ڕاستی و مرۆڤایەتی ڕووی خۆی وەرگێڕاوە و نای هەوێت کە (سپەندارمز) قەبووڵ کات و یا لەگەڵ (بەهمەن)دا بێتە پرسیار و وەڵام... ئەو، ڕێگای لە من گرتووە.

٣

ئەی (مەزدا)

لە ئایینی ئێمەدا ڕاستی بۆ سوود و قازانج و درۆ بۆ زیان دانراون. ئاواتی من ئەوەیە هەموو ئەوانەی ڕێگای ڕاستیان لێ ون بووە بێنەوە سەر ڕێگای ڕاستی.

ئەی خەڵکینە... من داواتان لێ دەکەم لەگەڵ درۆ پەرستەکان ئاموشەو مەکەن.

٤

ئەوانەی بیرو نیهادیان باش نییە لە ناو کۆمەڵدا خۆیان وەکو شوان و ڕێبەر داوەتە ئەژمار و بەزمانی خۆیان خەریکی پەروەراندنی ڕق و ئەستەمەن. کردەوەی خراپ لای ئەوان فرەوانە و لە ڕۆژی پەسلاندا مەقام و جێگای دێوەکان کە تایبەتی درۆ پەرستانە دەبێتە بەشیان.

٥

ئەی (مەزدا)

کامیابی و دڵاوایی لە ژیاندا بکەرە بەشی ئەوە کە توانیویەتی ڕۆح و نیهادی خۆی لەگەڵ (بەهمەن)دا گرێ بدات و بەناو بژێوی (ئوردی بەهەشت) ببێتە ئاشنای (سپەندارمز).

ئەی ئەهورا

ئەز لەگەڵ ئاوا کەسانێکدا ڕوودەکەینە وڵاتی مینەوی تۆ.

٦

ئەی (مەزدا) ئەی (ئوردی بەهەشت)

لێتان دەپاڕێمەوە و داواتان لێ دەکەم ئەوەی لە تواناتاندا هەیە بۆم بخەنە کار تا بتوانم بەیارمەتی زانست و عیلمی ئێوە پەرەبدەم بەدینی ڕاستی و لە جیهاندا بلاوی بکەمەوە.

٧

ئەی (مەزدا)

ئەم قسە بگاتە (بەهمەن) و (ئوردی بەهەشت) و ئەتۆیش بۆ خۆت ئەی (ئەهورا) لێم بژنەوە و ڕێنوێنم بفەرموو کام پێشەوا و کام سەرداری سوپای دادوەر هەن کە بەقەبووڵ کردنی دینی ڕاستی، پەرە بدەن بەکشتوکاڵ و ئاوەدانی وڵات و سەڵای چاکی بدەن.

٨

ئەی (مەزدا ئەهورا) ئەی زاتی هەتاهەتایی

ئەز دەخوازم بۆ هەمیشە شادی بدەیت بە(فرەشوشتەر) و لەگەڵ (ئوردی بەهەشت) پەیوەندییان هەبێت و وڵاتی مینەوی خۆتم بدەیتێ.

ئەی (ئەهورا)

من و (فرەشوشتەر) خوازیاری ئەوەین کە لە زومرەی نێرراوەکانی تۆ بینە ئەژمار.

٩

جاماسب – نیگاهبان و یاریدەدەری دینی ڕاستین کە بۆ گەیاندنی قازانج بەدین خوڵقاوە، فەرمانەکان بژنەوێت.

ئەوەی وتاری ڕاستە لەگەڵ درۆ پەرست تێکلاو نەبێت. هەمووان ئەوە بزانن کە لە ڕۆژی پەسلاندا ڕۆح و ڕەوانی پەیڕەوانی ڕاستی، چاکترین پاداش وەردەگرن.

١٠

ئەی (مەزدا) ئەی توانای مەزن

خوو و سروشتی چاکە و ڕەوانی پەیڕەوی ڕاستی و پارێزکاران و تێکۆشەران لە بارەگای تۆدا دەپارێزم تا تۆ بەهێزی بێ بڕانەوەی خۆت ئەوە بپارێزیت.

١١

ئەوانەی دەبنە فەرمانبەر و پەیڕەوی شاریارانی خراپ، لە زومرەی ئەوانەن کە وتار و کردار و بیری چاکیان نییە.

ئەوانە لە ئاکامی ژیاندا دەکەونە دۆزەخ و لە خواردەمەنی چەپەڵی تاوانباران دەخۆن و بۆ هەتاهەتایە دەچنە زومرەی خان و مانی درۆزنەکان.

١٢

ئەی (ئوردی بەهەشت) یاوەری تۆ کامەیە؟

ئەی (بەهمەن) من کە (زەردەشتم) داوای یارمەتیت لێ دەکەم و دەخوازم پشتیوانم بی.

ئەی (مەزدا ئەهورا)

من بەستایش و پاڕانەوەی خۆم، مەدح و ئافەرینی تۆ دەکەم و تکام وایە یاریدەدەرم بیت. تکات لێ دەکەم ئەوەی کە لای تۆ لە هەرچی بەخشینە چاکترە، بیکەیتە بەشی من.

یەسنا . هاتی ٥٠

١

پرسیاری من ئەوەیە، پاش تەواو بوونی ژیانی ئەم جیهانە، کەسێ هەیە ڕۆح و ڕەوانی من یاری بدات؟

ئەی (ئوردی بەهەشت) ئەی (بەهمەن) لەو کاتەی کە من داوای یارمەتیتان لێ دەکەم، غەیری (مەزدا ئەهورا) کە بەڕاستی ناسیومە، کێیە دەتوانی یاوەر و ڕاگری من بێت؟

٢

ئەی (مەزدا)

چلۆنە ئەحوالّی کەسێ کە خوازیاری پەروەردەی ئاژەڵە و بەو چەشنە شادی دەخاتە وڵاتی و ئاواتی ئەوەیە ئاژەڵ و کشتوکاڵی سەرسەوزی هەبێت.

ئەوەی کە بەپەیڕەوی دینی ڕاستین ژیان بەرێتە سەر لەناو زۆربەی ئەوانەی کە چاویان بڕیوەتە هەتاو.

لە ڕۆژی پەسلاندا، بەهەشت، واتە سەرای هۆشیارانی پێ ئەدەیت.

٣

ئەی (مەزدا)

ئەوەی کە بەیارمەتی و هاریکاری (ئوردی بەهەشت) و بەنێوبژێوی (شاریوەر) و (بەهمەن) بەڵێنت داوە بەوی ببەخشە چون ئەوە[١]، ئەو پیاوەی کە بەهێزی (ئەشی) دەتوانێ دینی ڕاستی لە وڵاتی دراوسێی درۆپەرستدا بڵاوبکاتەوە و ژیان لەوێ بخاتە ئاوەدانی.

٤

ئەی (مەزدا ئەهورا) ئەی (ئوردی بەهەشت) ئەی (بەهمەن) ئەی (شاریوەر):

ئێستا من، دەتان پەرستم و ستایشتان دەکەم تا (ئەندامی) نوێنەری (کردەوەکان) کە جوانمێران لە ئاواتی وی دان فەرمانبەردارانی لە ڕێگای فەرمانبەردارانی ئایینی ڕاستینەوە ڕوو بکاتە[٢] (گەرزەمان)[٣].

٥

بەڵێ، ئەی (مەزدا ئەهورا) ئەی (ئوردی بەهەشت)

لێم ڕوونە کە لە دلۆڤانی و لێبووردنی ئێوە بێبەش نابم چونکە ئێوە پەیامهێنەری میهرەبانین و بەیارمەتی ئاشکرای خۆتان بۆ ڕاپەڕینی ئێمە، لە بەهەشتی خۆتانا جێمان دەکەنەوە.

٦

ئەی (مەزدا)

ئەوەتا، پێغەمبەری ئەویندار و نیایش گەری تۆ (زەردەشت) واتە ئەو (یاری ڕاستی) هاوارت لێ دەکات.

١- ئەم دوعای بۆ کا گوشتاسب کردووە.

٢- زەردەشت دەڵێ، لە پاش مردن کردەوەکانی مرۆڤ لە ئەندامی کیژێکی لەباردا ڕووی تێدەکات و لەگەڵ خۆی دەیباتە بەهەشت... کرداری درۆ پەرستان لە ئەندامی پەتیارەیکدا دێت و دەیانباتە دۆزەخ.

٣- carzaman: واتە جێگای نووری بێ بڕانەوە و بەهەشتی خودایی.

ئافەریدەگاری زانست بەنێوبژێوی (بەهمەن) ئایینی خۆی بەمن فێر بکات تا لە ژیانی خۆمدا زمانم بەغەیری ڕاستی نەگەڕێت و نەیەتە ئاخاوتن.

٧

ئەی مەزدا ئەی (ئوردی بەهەشت) ئەی (بەهمەن)

ئەوە دوعا دەکەم و لێتان دەپاڕێمەوە و نیایشتان دەکەم تاکو ئێوە بەسواری چارەوای تیژڕەو و سەمەندی بیابان نەوەرد و بەهێز و توانا بێنە خوار و یارمەتیم بدەن.

٨

ئەی (مەزدا) ئەی (ئوردی بەهەشت)

ئەز، بەهۆنراوەکانی خۆم و بەو سروودانەی کە بەتێکۆشانی خۆم بڵاوم کردووەتەوە بەرەو بارەگای بەرزی ئێوە دەستەکانم هەڵهێناوە و بەوێنەی پارێزکاران نیایشتیان دەکەم تا لە هەرچی کە بەهونەر و کردەوەی چاک دێنە ئەژمار بێبەشم نەکەن.

٩

ئەی مەزدا، ئەی ئوردی بەهەشت

ئەو کاتەی کە دەستم بگاتە پاداشی دڵخوازی خۆم، بەکردەوە و ستایش و پەرەستین و ئیخلاقی چاکەوە و بەپاڕانەوە ڕووت تێدەکەم. پاش ئەوە تێدەکۆشم هەتاکو بۆ هەمیشە بیر و باوەڕم چاک بێ و پەیڕەوی دینی ڕاستی بم و لە پاداشی چاکە بەهرە وەربگرم.

١٠

ئەی مەزدا، ئەی ئەهورا، ئەی بەهمەن

هەرچی کردەوەی چاکم کردووە و لە داهاتوودا ئەنجامی دەدەم و هەرچی لەم جیهانە و لە حانی من بایەخدارە و هەرچی جوانی هەیە و سزاواری سەرنج و تەماشا و لەزەتە وەکو تیشکی جوانی هەتاو و کازیوەی بەیان، هەموویان بۆ نیایشی تۆن.

١١

ئەی مەزدا... ئەی ئوردی بەهەشت

ئەز دەخوازم بەستایشگەر و عەبدی تۆم بناسن و تا ئەو کاتەی هێز و توانام تێدایە هەر وەفاداربم. داداری جیهان بەلوتفی خۆی وا بکات کە کۆمەڵانی خەڵکی بگەنە کامەرانی و هەرچی لە بۆ وان چاکە بەنەسیبیان بێت.

وەهوخشتەرگاسا

یەسنا . هاتی ٥١

١

ئەی (مەزدا)

ولاتی چاک و هەڵبژێراوی تۆ (باشترین بەهرەی ڕاستی) بۆ کەسێکە کە تێبکۆشێت کردەوەکانی باش و بەرەزای تۆبن. ئێستا من بەڵێنم داوە تا ئەو ئاواتە بۆ خۆم و کەسانی دی وەچنگ بێنم.

٢

ئەی (مەزدا) ئەی (ئەهورا) ئەی (سپەندارمز) ولاتی مینەوی خۆتان (بەهەشت) کە سامانی ئێوەیە، بەنێوبژێوی (بەهمەن)، بەمن و ئەوانەی نیایشی ئێوە دەکەن بنوێنن.

٣

ئەی (ئەهورا) ئەی (ئوردی بەهەشت) ئێوە دەبێ دەنگ و سەدای ئەوانەی بژنەون کە لە وتار و لە کردارا، ئامۆژگارییەکانی ئێوەیان قەبووڵ کرد.

ئەی مەزدا

تۆو (بەهمەن) یەکەم ئامۆژگار و مامۆستای ئەوانن.

٤

ئەی (مەزدا)

ئەوانەی ڕەنجیان کێشاوە لە کوێدا پاداشیان دەدەیتەوە و دەیانخەیتە بەر بەزەیی خۆت؟

جەماوەری خەڵک لە کوێدا لەگەڵ (ئوردی بەهەشت) و (سپەندارمز) و (بەهمەن) و (شاریوەر)دا یەک دەگرنەوە و دەبنە هاودەم؟

٥

ئەگەر وەرزێری زانا و چاک کردار بێت و حەکەمییەت بداتە دەستی داوەری زانای ڕاست وتار (زەردەشت) و ئەوجار نیایش بکات، بێگومان لە ڕۆژی پەسلاندا دەکەوێتە بەر لێبووردن و بەزەیی (مەزدا).

٦

لە ڕۆژی پەسلاندا (مەزدا ئەهورا) ئەوی لە هەرچی باشترە دەیداتە ئەوانەی بەوتەی ئەویان کرد و ئەوی لە هەرچی خراپە، خراپترە دەیکاتە نەسیبی ئەوانەی لە ڕێگای ڕاست لایان دا و بوونە هۆی ناڕەزایی ئەو.

٧

ئەی ئەو کەسەی گیانداران و ئاوەکان و گوڵ و گیات خوڵقاند داوات لێ دەکەم بەیارمەتی (سپەندمینو) توانایی هەتاهەتایم پێ بدەیت.

ئەی مەزدا

بەنێو بژێوی (بەهمەن) هێز و پایەداری و خۆڕاگری لە کاتی حەکەمییەت و داوەریدا بکە بەنەسیبی من.

٨

ئەی (مەزدا)

ئێستا لە دوو مەبەست قسە دەکەم... چونکە پێویستە ئەوە بۆ هەر زانایەک دووپات بکەمەوە. ئەو خۆشی و شادومانییە کە دەبێتە بەشی ڕاستی پەرەست و ئەو خراپی و نالەبارییە کە دەبێتە بەشی پەیرەوانی درۆ. بەڵێ... پێغەمبەرێ شادە کە بتوانێ دینی خۆی بەزانایان بگەیێنێت.

٩

ئەی (مەزدا)

تۆ، بەئاگری بڵێسەدار و ئاسنی سورۆکراو سزای مەزداپەرەستان و دێوپەرستان ئەدەیتەوە... بێ و لە گیانەکاندا نیشانە دابنێ... قازانج بۆ پەیرەوانی ڕاستی و زیان بۆ پەیرەوانی درۆ.

١٠

ئەی (مەزدا)

بەغەیری (کەوی)کە لە تەوەرە و زادەی ئەهریمەنە و خراپەی خەڵکانی دەوێت، کەسی تر خوازیاری لەناوبردن و تێداچوونی منی نییە... داوادەکەم لە (ئوردی بەهەشت) تا بەهێنانی پاداشی چاکە بێتە هانام.

١١

ئەی (مەزدا)

کوا ئەو پیاوەی کە دۆستی (سپیتەمان زەردەشتە)؟ کێیە ئەوەی کە لە دینی ڕاستی دەرس وەربگرێت؟

کێیە ئەو دروست کردارەی کە لە ڕوانگەی کردەوەی چاکەوە سەرنجی ئایینی (موغ) بدات و تێفکرێت. کێیە (سپەندارمز)؟

١٢

غولامی پەست و بەدفەڕی (کەوی) کاتێ گەیشت بە (زەردەشتی سپیتەمان) لەناو بەفری زمستاندا و بەچاوی خۆی دی چارەواکانم لەتاو سەرما دەلەرزان و ناچار دابەزیبووم، یارمەتی نەدام و منی شاد نەکرد و ڕێگای نەدام[1].

(١) لە مەتنی فارسی دا (چاکر) نووسراوە و لە فەرهەنگ دا چاکر واتە (غولامبارە) و بەبڕوای زەردەشتییەکان سزای مرۆڤی (غلامبارە-مفعول) مەرگە.

١٣

بەم چەشنە، درۆپەرەست نیـهـادی خـۆی دەرخـست و خـۆی لە پاداشی چاکـە بێبـەش کـرد. ڕەوانی ئەو لەسەر پردی (چین وەت)دا تووشی هەراسانی دەبێ و چونکە بەکردەوەی زیانباری خۆی لە ڕێگای ڕاست دوور کەوتەوە.

١٤

(کەرپەنەکان) لە دابی دروستی وەرزێری پەیڕەوی ناکەن و خەریکی ئازاری چوارپایان و ئاژەڵەکانن.

ئەی (مـەزدا) داوات لێ دەکەم ئەو داوەریی و سزای کـە بۆ بنەمـاڵەی درۆپەرەسـتان بۆ ڕۆژی پەسـڵان دات ناوە، ئێستاکە بیخەکار.

١٥

حەق دەست و پاداشێ کە زەردەشت بۆ (موغـان) و پەیڕەوانی دینی ڕاستی وەعـدەی داوە، داخڵ بوونە بە(گەرزەمـان) واتە ئەو جێگای کە بۆ یەکەم جار (مەزدا ئەهورا) بەنووری خۆی پیرۆزی کرد. ئەمەیە ئەو پاداشی ڕزگارییە کە من لە پەنای تیشکی ئیخلاق و کردەوەی چاک و ڕاستیدا بەئێوەم وەعدە داوە.

١٦

شاریار (کەی گوشتاسب) لەگەڵ ئەوەی پادشاه بوو ئایینی (موغـان)ی قەبووڵ کرد و ڕێگای ئیخلاقی چاک و ئامۆژگاری (ئەهورا)ی پاک و ڕاستی هەڵبژارد. بەم چەشنە کاری ئێمە دەگاتە ئەنجام.

١٧

(فەرشوشتەری هۆگۆ)(١) پەیکەرێکی مەزنی بەمن نیشان دا. داوا دەکەم لە (مەزدا ئەهورا)ی توانا، ئەوەی کە ئەو خوازیاریەتی و دەیهەوێت لە ڕێگای دینی پیرۆزدا پێی بدات تا لە دەوڵەمەندی و ڕاستی بەشداربێت.

١٨

جاماسب هۆگۆ(٢) – ئەم ئایینە ڕاستەی وەکو فەرهەنگی ئیزەدی بۆ خۆی هەڵبژارد... ئەو لە دووی وڵاتی (بەهمەن) دەگەڕێت.

ئەی (ئەهورا)

داوات لێ دەکەم کە جاماسب و هاوبیرەکانی لە پەنای بەخششی تۆدا بن.

١٩

(مەدیوماه سپیتەمان)(٣) پاش ئەوەی لە نیهادی خۆیدا پێغەمبەری ناسی بەڵێنی داوە ئەوەی کە لە

(١) Hvovi: بەکوردی دەبێتە ڕازگۆ یا درکێنەری ڕاز و کچی فەرشوشتەر بووە.
(٢) جاماسب هۆگۆ: یەکێ لە یاوەرانی زەردەشت.
(٣) madyumah: لە بنەماڵە و ئامۆزای زەردەشت بووە و یەکێ لە ئەندامانی هۆزی سپیتەمان و یاریدەدەری زەردەشت.

ئایینی مـەزدای یادگـرتووە و بۆ خـۆی بەچاکـیـان دەزانێ لەناو کـۆمـەڵانی خـەڵکدا پەرەی پێ بدات و ئاگاداریان بکات لەو دینە پاکە.

٢٠

ئەی کەسانێ کە یەکتان گرتووە و لەگەڵ (ئوردی بەهەشت) و (بەهمەن) و (سپەندارمز)دان.

لە کاتی نیایش و دوعادا ستایشتان دەکەم و لە (مەزدا) دەخوازم بەو جۆرەی وەعدەی داوە یارمەتیتان بدات.

٢١

پیاو بەپارێزکاری پاک دەبێتەوە و لە پەنای بیر و گوتار و کرداری چاکدا دەتوانێ پەرە بدات بەدینی خۆی.

(مـەزدا ئەهورا) بەنێـو بژێوی (بەهمـەن) وڵاتی مـینەوی خـۆی بەپیـاوی وا خەڵات دەکـات. من ئاواتم ئاوا پاداشێکە.

٢٢

(مەزدا ئەهورا) ئەو کەسەی بەچاکی دەناسێت کە کردەوە و ستایشی بەڕاستیە.

ئێمەیش ئەوانەی کە بوون و هەن، بەناوی خۆیان ستایشیان دەکەین و بەناردنی درووود و سەلام لێیان نزیک دەبینەوە.